

vrede

België-Belgique
P.B.
Gent X
3/4568

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

*In Zuid-Afrika behaalde het A.N.C. 62,6 % van de stemmen (62,6 % in 1994),
366 op de 400 te begeven zetels.*

Hierboven een actie in Kaapstad voor beter onderwijs

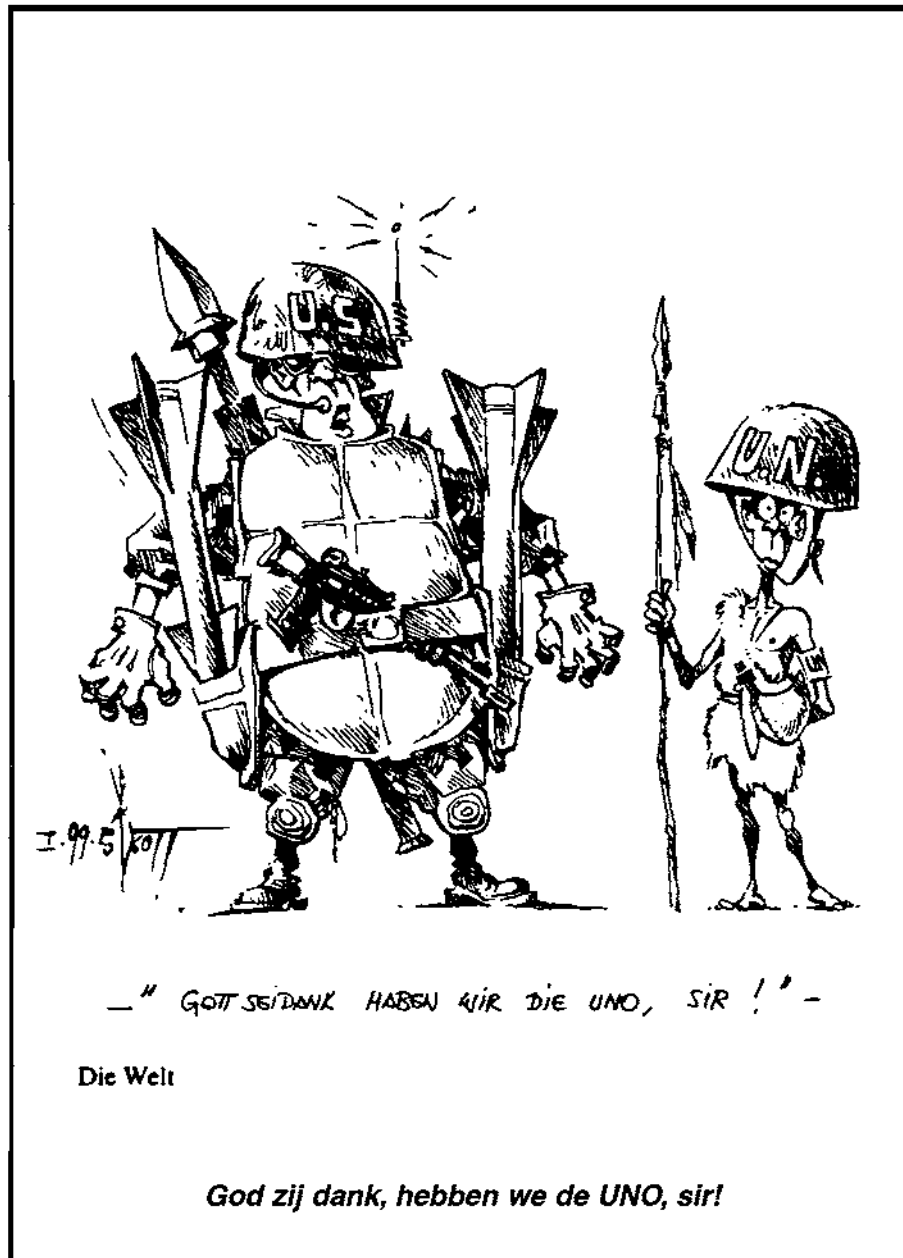
(Foto: René De Smet)

verschijnt tweemaandelijks
41ste jaargang - nr. 338 - juli-augustus 1999
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be

vrede

Verkiezingen

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

- V Navo interventie
- V Neo-liberalisme
- V Verenigde Naties
- V Clinton doctrine
- V U.C.K.
- V Rom- zigeuners
- V Oorlog en milieu
- V Internationaal Recht
- V Israël
- V Palestina
- V Links in Duitsland
- V Noord-Ierland
- V Oost-Timor
- V Cuba
- V ATTAC

verschijnt tweemaandelijks
41ste jaargang - nr. 338 - juli-augustus 1999
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be

Manipulatie

Na ieder VRT-verslag uit Belgrado voegt de VRT-journalist er aan toe: "deze reportage moest rekening houden met de Joegoslavische censuur".

Als men op verschillende TV-zenders van uit Belgrado hoort praten en beelden brengt waarin men allerhande tegenstanders van het regime aan het woord laat, dan moet men zich wel wat vragen stellen over de "hardheid" van die censuur.

De NAVO heeft het echter steeds over de "gemanipuleerde" informatie uit Belgrado. Met dit argument als wapen schoot ze dan de ganse Servische infrastructuur voor radio en T.V. stuk, waartegen, terecht, de internationale journalistenbond protesteerde.

De NAVO is echter, zoals de paus, onfeilbaar. De door de Britse NAVO-woordvoerder dagelijks gebrachte informatie druip van zelfzekerheid en triomfalisme. Met de lach op het gezicht vertelt Jamie Shea de heldendaden van de piloten die, vanop 5000 meter hoogte, mensen doden en een ganse economische structuur vernietigen. Als de NAVO dan eens op heterdaad wordt betrapt, wordt het bericht uit Belgrado betwist of verdacht gemaakt en in de beste omstandigheden, naar een later onderzoek verwezen. Jamie Shea zegde echter op Canvas "We liegen nooit, wij doen nooit aan manipulatie...".

Het is goed te weten dat de NAVO-woordvoerder erkende nooit soldaat te zijn geweest en dat hij in 1978 een doctoraats-thesis schreef met als thema "de rol van de intellectuelen in de mobilisatie van de openbare opinie tijdens de eerste wereldoorlog". Het is dus een man die de stiel geleerd heeft van manipulator.

Maar toch zijn zijn Amerikaanse NAVO-bazen er niet gerust in.

Kort geleden werd door de krant "Le Monde" bekend gemaakt dat Clinton en de V.S.-bevelhebbers van mening waren dat de openbare opinie grondiger moest worden aangepakt. Er werd een werkgroep opgericht in de schoot van de NAVO die uit twintig personen bestaat, meestal Amerikaanse en Britse media-experten. Het is hun taak iedere dag de gebeurtenissen te analyseren en te onderzoeken hoe deze het best, op de voor de NAVO gunstigste manier, de feiten moeten bekend gemaakt worden. Dit noemen ze dan informatie. ik noem dit manipulatie A.D.S.

Uit de recente gebeurtenissen is nog eens de belangrijke rol van de informatiemedia gebleken.

Dus ook de noodzaak om Vrede beter te verspreiden.

Steek ook een handje toe.

Spreek er met vrienden en familieleden over.

INHOUD

EDITORIAAL	Het begin van een lange reeks?	3
UITKIJK	Pleidooi voor een neo-liberale politiek	4
VERENIGDE NATIES	VN: Nog steeds de minst geliefde aller moeders?	5
BALKAN	- De Clinton-doctrine - Informatie-oorlog en de NGO's - Nationale beweging, mafia en deelname in geheime diensten van UCK, ... - De Rom-zigeuners van Kosovo: de vergeten slachtoffers - Zorgt de NAVO voor een milieuramp in de Balkan? - Vrede duurder dan oorlog - Het 'recht' en de oorlog in de Balkan - Slechts minderheid steunt volop het NAVO-optreden	6 7 8 10 12 12 13 16
KOERDEN	Hoeveel Kosovo's hebben we nog nodig?	17
DOSSIER	De zwijgende meerderheid - Verkiezingen	19-22
MIDDEN-OOSTEN	- Israël: Vrede niet gered door zegen van Barak - Palestina: Engendering The Peace Process	24 25
DUITSLAND	De strijd van links in Duitsland	29
NOORD-IERLAND	Overleeft het vredesproces in Noord-Ierland zijn eerste verjaardag?	30
OOST-TIMOR	De begeerte van de handelaars	32
KRUISWOORDRAADSEL		33
CUBA	Waartoe een embargo? - Hulpactie	34-35
BELGIË	België in de wereld - Ontmijning in Kosovo	36
25 JAAR GELEDEN VREDE	Persmededeling - Hulde aan Jeanneke	37
VOOR DE VUUST	ATTAC EEN INSTRUMENT TEGEN DE "GLOBALISERING"	39

Werkten mee aan dit blad: Georges Spriet - André De Smet - Robert de Gondt - Antoine Uytterhaeghe - Jean-Pierre Everaert - Marie Jeanne Vanmol - Sigrid Vaes - Ludo De Brabander - Paul Vanden Bavière - G. Neubauer - Frans Frison - Joëlle Dubois - Chip Beck - Michel Vanderborght - Jozef Vandromme.

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum
internationale politiek, vredes- en
ontwikkelingsproblematiek

redactie - beheer - publiciteit
galgenberg 29 - 9000 gent
prk. 000-0956015-80
tel. (09) 233 46 88
fax (09) 233 56 78
e-mail: vrede@ngonet.be
internet:
www.democratisch-links.be/vrede

leesgeld :

110 fr.: los nummer
600 fr. 6 nummers per jaar
700 fr.: instellingen met factuur
800 fr. Nederland en E.U.
1.000 fr. rest van de wereld

43 gulden op postbankgiro nr. 5267830
van Ad Woudenberg / VREDE postbus
92311 1090 AH Amsterdam

steunabonnement : 1.000 fr.
abonnementendienst : L. Verwest
vrede wordt gedrukt op
kringlooppapier
offset druk :
Nevelland, B.W., 9850 Nevele

redactie :

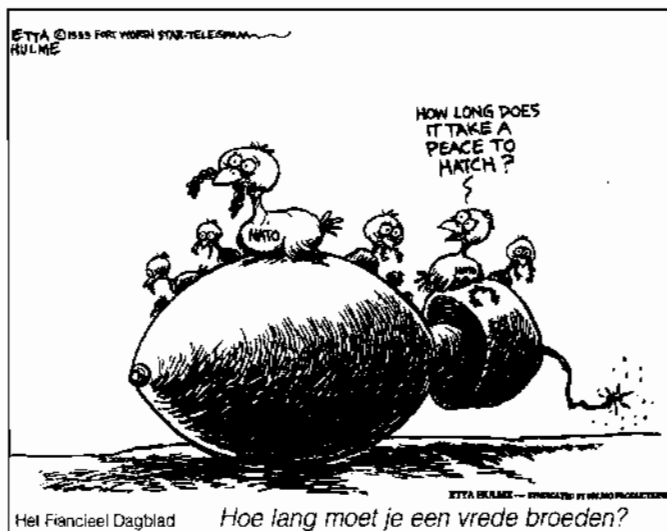
Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, Ludo De
Brabander, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe
redactiesecretaris : L. Bollaert.
hoofdredacteur : André De Smet.
verantwoordelijke uitgever :
Michel Vanderborght
Beukendreef 15, 9401 Pollare Ninove

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
prescentexemplaar.

Het begin van een lange reeks?

De bombardementen tegen Joegoslavië zijn gestopt. De Servische troepen hebben zich teruggetrokken uit Kosovo. Het UCK zal binnen de drie maanden worden gedemilitariseerd. Buitenlandse troepen verzekeren de veiligheid in Kosovo.

Volgens de berichtgeving is het Servisch optreden in Kosovo tijdens de maanden van de bombardementen onmenselijk geweest. De combinatie van oorlog voeren tegen wie je kan - de NAVO-bommenwerpers waren immers op hun grote hoogte ongenaakbaar -, van contra-guerrilla-praktijken en racistische zuiveringen laat een vreselijke balans zien. Commentaar van vluchtelingen had het al aangekondigd: "We hadden nooit gedacht dat het Servisch optreden zo brutaal zou zijn als wat we nu over ons heen hebben gekregen".

Vandaag tonen tv-beelden dat het UCK even brutaal optreedt. Mensen worden neergeschoten, huizen leeggehaald en in brand gestoken terwijl Navo-soldaten lijdzaam toezien. Op die manier wil men nu de Servische bevolking op de vlucht drijven.

Mochten er geen NAVO-bombardementen geweest zijn, mochten de OVSE-waarnemers niet zijn weggehaald, dan zou de Servische repressie nooit die intensiteit hebben bereikt, menen wij.

De oorlog is er niet gekomen omdat Milosevic z'n afspraken niet na zou komen, maar omdat het westen absoluut op een NAVO-aanwezigheid uit was. De militaire controle door de NAVO was belangrijker dan een politiek akkoord tussen Belgrado en de Albanese Kosovaren. Want daar was het 'm allemaal om te doen: een militaire aanwezigheid in de Balkan, buiten het NAVO-grondgebied. Dat is voor mij de synthese en de inzet van deze oorlog, die naar de publieke opinie werd verantwoord als een humanitaire operatie.

Het resultaat van deze oorlog is enorm. Het fundament van het internationaal recht, met name de soevereiniteit van de staten, wordt volledig onderuit gehaald, op basis van de eigen interpretatie van een bepaald machtsblok. De instelling die dit internationaal recht gestalte moest geven, de Organisatie van de Verenigde Naties (UNO), komt niet meer voor in het scenario. Omdat de Veiligheidsraad niet zou beslissen zoals het westen het wilde, werd Kosovo zelfs niet op de agenda geplaatst. De NAVO trok het laken volledig naar zich toe.

Een van de gevolgen is dat Rusland zich behoorlijk gemarginaliseerd voelt. Toen de bombardementen op korte termijn niet de gewenste overgave van Belgrado opleverden, wilden enkele Europese NAVO-lidstaten Moskou opnieuw een rol geven.

Dat is gedeeltelijk uitgekomen. Maar ook hier weer de suprematie van de wapens, de arrogantie van het militaire superbondgenootschap: de buitenlandse militaire controle gebeurt onder NAVO-commando. In Moskou beklagt iedereen zich over de uitschakeling van de VN (en van de veto-mogelijkheid dus van Rusland), en meent dat alleen het atoomwapen nog enig respect afdwingt in deze nieuwe cowoby-tijden. Het Westen is opnieuw een militaire vijand.

De NAVO-aanwezigheid in de Balkan vormt de concrete invulling van het nieuw strategisch concept dat uiteindelijk

eind april '99 in Washington op papier werd gezet. "Om de stabiliteit in de Euro-Atlantische zone te kunnen garanderen moet de NAVO kunnen optreden waar deze stabiliteit wordt bedreigd, binnen de principes van de VN," zegt de tekst. Zoals reeds vroeger hier geschreven werd gaat het om geostrategische belangen van de NAVO. De Balkan is belangrijk om de NAVO-posities aaneen te kunnen schakelen. De Balkan is vooral ook een belangrijke regio op weg naar de oliegebieden van de Kaukasus en het Midden-Oosten. Rusland en Turkije beconcurreren mekaar in het transporteren van precies de olie uit de Kaukasus. (zie Vrede september 1995), en Servië als vriend van Moskou, zit bij de concurrentie. Door de problemen in Kosovo was de gelegenheid uiterst geschikt om de plannen in werkelijkheid om te zetten. Joegoslavië als laboratorium voor de Westerse strategen.

In de zoektocht naar economische suprematie zal in de toekomst de "stabiliteit in de Euro-Atlantische zone" nog regelmatig gegarandeerd moeten worden. Petroleum in de Kaukasus, aardgas in Kazachstan en Oezbekistan zijn van essentieel economisch belang. De controle op ontginning en transport vormen de ware inzet van de internationale politiek van de NAVO.

Vanuit de vredeskrachten moeten we trachten het debat rond NAVO, internationaal recht, rond de Europese buitenlandse politiek en de militaire component daarin - Javier Solana wordt de nieuw Mister European Security - op de agenda te plaatsen. De budgetverhoging voor defensie vormt daarin een eerste strijdpunt. Werk aan de winkel.

Georges Spriet

Tony Blair en Gerhard Schröder...

Pleidooi voor een neo-liberale politiek

"Ondertussen begint men te begrijpen dat de 'nieuwe sociaal-democratie' niet zozeer de liberale economie van de laatste jaren probeert te overstijgen, dan wel probeert die te doen aanvaarden door het voeren van een sociale schijnpolitiek. De tripartiete pacts berusten op een nieuwe formule van 'sociale vrede' tussen staat, kapitaal en arbeid. Het hoofddoel daarvan is de vakbonden er toe te bewegen zich medeverantwoordelijk te voelen voor de concurrentiepositie van de nationale economie. Dat plaatst de vakbonden evenwel tegenover hun ware functie: het verdedigen van de lonen, de arbeidsduur en de bescherming tegen conjuncturele risico's; m.a.w., het garanderen van een onafhankelijke sociale zekerheid. Want de concurrentie, als hegemone concept, berust op een consensus: de 'flexibiliteit' van de sociale bescherming in functie van de economische prestaties en de eisen van de onderlinge concurrentie tussen staten."

Dit uittreksel van een artikel uit "Le Monde Diplomatique" (juni '99) onder de titel 'Het syndicalisme hervormen' is niet van de hand van een of andere rooie rakker maar van Horst Schmitthammer, lid van het nationaal bestuur van de vakbond van de Duitse metaalindustrie, I.G. metal.

Het ziet er dus naar uit dat, ook in Duitsland, de arbeidersbeweging zich geen illusies maakt over de recente machts-overname door Gerhard Schröder, de nieuwe Sociaal-Democraten die zich in de recente verkiezingen als de "Neue Mitte" hebben voorgesteld.

Voor hem hadden Tony Blair, en de Travailleurs, zich in de verkiezingsstrijd opgeworpen als de "partij van de derde weg". Het centrum dus.

Tijdens de gemeenschappelijke verkiezingsmeeting van de Europese socialisten te Milaan, hadden Schröder en Blair nochtans het manifest van de Europese socialisten ondertekend waarin de nadruk werd gelegd op een Europese strategie van groei met als objectief "investering in de openbare sector".

Enkele dagen later hadden Blair en Schröder tijdens een Europese meeting te Parijs deze zienswijze nog bekrachtigd.

Ondertussen werd nochtans, in het geheim, sinds maanden aan een Duits-Britse tekst gewerkt. Peter Mandelson, gewezen minister van Buitenlandse Handel en raadgever van Blair en Bodo Hombach, minister van de Federale Kanselarij en rechterarm van Schröder, hebben zich ingezet om de basis te leggen van een nieuw manifest.

Dinsdag 8 juni werd het door Schröder en Blair aan de wereld bekend gemaakt onder de titel "De weg van de toekomst voor de Sociaal-Democraten in Europa".

Veelbetekenend is dat dit manifest aan de vooravond van de Europese verkiezingen gepubliceerd werd met de bedoeling alle socialistische partijen in dezelfde richting te sturen. Blair voegde er aantoe, dat dit manifest "niet rechts is".

In de inleiding wijst de tekst er op dat "de politiek van de jaren '70 mislukt is en dat een nieuwe generatie mensen van centrum-links aan de macht gekomen is".

"De realiteit", zegt de tekst, is dat deze niet meer een visie hebben van een wereld die geïnspireerd "is door de dogma's van rechts of links. De sociaal-democraten moeten dus dezelfde taal spreken".

Het manifest van Blair en Schröder is dus een pleidooi geworden voor het klassiek neo-liberalisme.

Dit blijkt uit de opsomming van de analyses en objectieven:

- De politieke rol van een regering moet zich beperken tot het begeleiden van de vrijemarkteconomie.
- De staat moet de bedrijven ondersteunen maar zich niet in hun plaats stellen.
- De vermindering van de belastingen voor de bedrijven is het enige middel om de economie aan te zwengelen.
- De arbeidsmarkt en het kapitaal moeten flexibel zijn.

De kiezers van de socialisten verwachten iets anders. Zij verwachten dat maatregelen getroffen worden om aan het probleem van de 17 miljoen werklozen en 50 miljoen armen in de E.U. een einde te maken.

- Een job voor het leven is een voorbijgestreefde notie. De sociaal-democraten moeten dit dus beantwoorden door te ijveren voor een grotere flexibiliteit.
- Het niveau van de staatsuitgaven voor de openbare sector heeft de limiet van het toelaatbare bereikt.
- Sociale rechtvaardigheid wordt niet gemeten aan de openbare uitgaven.
- Een systeem van sociale zekerheid dat eindigt door het ontbreken van de capaciteit om werk te zoeken moet hervormd worden.
- Sociale uitkeringen moeten met zin voor verantwoordelijkheid behandeld worden.

Ziedaar in het kort de inhoud van dit manifest dat duidelijk onderlijnt dat Blair en Schröder de weg van een neo-liberale politiek gekozen hebben.

In deze richting willen ze alle Europese socialistische partijen op sleeptouw nemen.

Meteen wordt duidelijk waarom in Duitsland Oscar Lafontaine als minister en voorzitter van de SPD moest opstappen. En Tony Blair, die reeds met Clinton is gaan praten over zijn groot idee van "De derde weg", en zich in het Balkandrama ontpopte als de trouwste Amerikaanse knecht van de NAVO, droomt er ook reeds van in Europa een voortrekkersrol te spelen.

Het ligt voor de hand dat de kiezers van de socialisten die in dertien van de vijftien lidstaten van de E.U. in de regering zetelen, en in elf van de vijftien zelfs de eerste minister leveren, iets anders verwachten. Zij verwachten dat maatregelen getroffen worden om aan het probleem van de zeventien miljoen werklozen en vijftig miljoen armen in de Europese Unie een einde te maken.

Een sociaal Europa dat de socialisten en sociaal-democraten, ten minste tijdens de verkiezingscampagne, als ten verwezenlijken doel voorstelden, wordt door de operatie Schröder - Blair ernstig bedreigd.

De Franse PS en premier Jospin hebben zich reeds duidelijk van hun standpunt gedistantieerd. Wie zijn de volgende?

Waarop wachten de Vlaamse en Waalse socialisten om hier klare wijn te schenken?

André De Smet, 11 juni '99

P.S. Opvallend is dat juist in Duitsland en Groot-Brittannië de sociaal-democraten erge verliezen leden en de opkomst, respectievelijk slechts 45,3 % en 23 % van de kiezers bedroeg.

VN: Nog steeds de minst geliefde aller moeders ?

In Vrede van november – december '94 schreef ik een artikel met als titel: 'De VN: minst geliefde aller moeders ?' Ik had het daarin o.a. over de logge beslissingsstructuur van de VN (denk aan het vetorecht), over de pogingen van de Amerikanen om deze organisatie naar hun hand te zetten en over broodnodige hervormingen.

Veel bedenkingen van toen zijn nog steeds realiteit. De molen van de VN maalt langzaam en weinig veranderlijk. De toestand vandaag is een bevestiging van wat destijds geschreven werd.

VN in het hoekje

Vooraf de machtsposities van de VS, meer dan ooit de enige politiemans van de wereld, en van de NAVO, waar dezelfde VS het voor 80 à 90 % voor het zeggen hebben, zijn opmerkelijk. De VN zit in het hoekje. Kijk maar naar de recente politiek in het Midden-Oosten, Irak en nu Kosovo. Al is het duidelijk dat figuren als Saddam Hussein en Milosevic de toestand in de hand werken.

Ook het vetorecht van de permanente leden van de Veiligheidsraad speelt in de kaart van de grootmachten. Want om redenen van interne of externe politieke aard worden verantwoorde beslissingen soms geblokkeerd. Daardoor geeft men de kans om, los of 'gedekt' door de VN, naar andere oplossingen en structuren te zoeken. Officiële berichtgeving of bepaalde media zorgen er dan wel voor dat, terecht of onterecht, een groot deel van de publieke opinie deze oplossingen goedkeurt. Zelfs al weet men dat in tijden van oorlog de waarheid het eerste slachtoffer is.

Voor VN-principiële een harde dobber, maar voor real-politici een kolfje naar hun hand. En tenslotte zijn het vooral de onschuldige slachtoffers en hun nabestaanden die vooral het gelag betalen.

Gemiste kans

Na de ineenstorting van het Warschau-pact waren er stemmen voor het geleidelijk opdoeken van de NAVO en de Europese veiligheid in handen te geven van de Organisatie voor Veiligheid en

Samenwerking in Europa (OVSE). Deze OVSE zou dan optreden als regionale organisatie van de VN. Maar dit was niet naar de wens van de VS en andere politieke en militaire zwaargewichten, die het beter en veiliger vonden de NAVO nog wat sterker en uitgebreider te maken, met toetreding van landen uit Oost-Europa en het bestrijken van een groter territorium. Zal men ooit moeten erkennen dat hier een historische kans gemist werd om de vrede in Europa beter te verzekeren ?

Dat dit kader handig kan gebruikt worden door andere krachten, die niet altijd zo openlijk handelen, ligt voor de hand. Deze krachten, een mengeling van bepaalde zwaar doorwegende politici, keiharde militairen en belanghebbenden van de wapenindustrie helpen, bewust of onbewust, mee het gebeuren bepalen.

Tegenover deze belangengroepen heb je alleen maar de krachten van de publieke opinie, die met povere middelen moeten opboksen tegen de 'drijverijen' van egoïsme, arrogantie en winstbejag van leiders, die zich op de koop toe nog durven uitgeven voor ijverars voor mensenrechten en vrede.

En toch de VN

De krachten van de publieke opinie zouden zich moeten bundelen in een breed, pluralistisch front, vooral in de machtige landen, of daar waar onderdrukking heerst, en zouden moeten proberen te bereiken wat de VN jammer genoeg niet kan. Als voorbeelden gelden het einde van de oorlog in Vietnam en het opdoeken van de neutronenbom. Het neen tegen de euroraketten heeft het destijds echter niet gehaald. En toch is er hoop. Ondanks de bombardementen is er van Milosevic geen vlotte toegeving gekomen en dat is een lelijke misrekening geworden. Daarom is men na de Contactgroep, (Rambouillet), en de G 8, de weg naar de VN terug ingeslagen.

Rusland, dat er eerst buiten gehouden werd, mag daarbij terug een rol spelen. Zoveelste illustratie dat politiek het uitbuiten van de mogelijkheden blijft, waarin een mengeling van macht en opportunisme meestal de hoofdrol speelt.

Op de dag dat dit verschijnt is de oorlog, in al zijn gruwelijkheid, hopelijk voorbij en komt de VN opnieuw centraal

te staan. Natuurlijk, zolang er geen wereldregering is die misdrijven kan bestraffen, zal het gezag en de doelmatigheid van de VN beperkt blijven en zal ze moeten rekenen op de goede wil van haar landen - leden. En die moet men bij sommige wel eens ver gaan zoeken. Maar toch loont het de moeite om verder te werken opdat nieuwe en betere lessen zullen getrokken worden die de rol van de VN sterker zullen maken in de toekomst. En daarmee weet de vredebeweging dat er nog heel veel inzet nodig zal zijn om dat te bereiken.

Robert de Gendt

VN-resolutie voor Kosovo

De 15 leden van de VN-Veilighedsraad hebben op 10 juni het militair-technisch akkoord van Joegoslavische en NAVO-generaals bekrachtigd en het samen met het eerder bedongen politiek akkoord met Milosevic, in een VN-resolutie gegoten. De resolutie werd goedgekeurd met 14 stemmen voor, alleen China onthield zich.

De resolutie gaat enerzijds over het stationeren van de KFOR-vredesmacht in Kosovo, onder leiding van de NAVO, anderzijds regelt ze een burgerbestuur in Kosovo, onder de vlag van de Verenigde Naties.

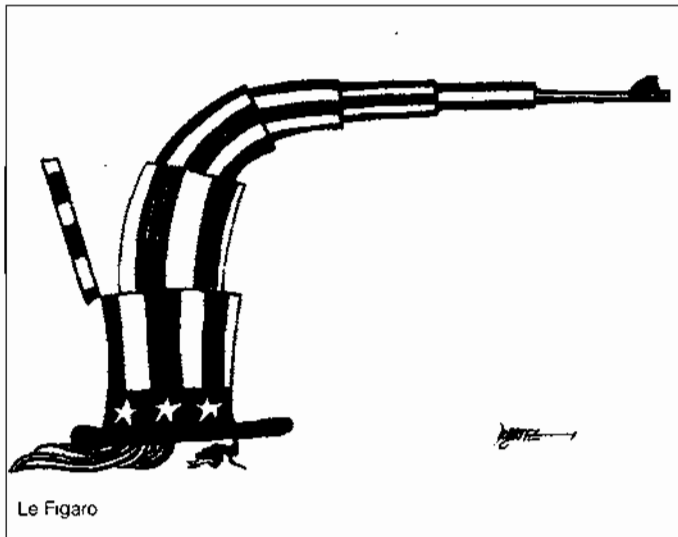
Het ontwerp van de resolutie kwam tot stand tijdens de top van de G8 in Keulen en uiteraard behoren niet alle 15 (5 permanente en 10 wisselende) leden van de Veiligheidsraad tot het selecte clubje van de G8. Concreet betekent dit dat 10 leden van de VN-Veilighedsraad een resolutie ondertekenden die ze niet mee ontwierpen: alleen de VS, Canada, Rusland, Frankrijk en Groot-Britannië behoren tot beide instellingen.

Het Amerikaanse scenario om de VN volledig buiten spel te zetten heeft het uiteindelijk niet gehaald. De VS dachten een precedent te kunnen scheppen om gelijk waar ter wereld, zonder VN-mandaat te kunnen optreden. Voor het uitwerken van een vredesregeling moesten ze een beroep doen op de Europeanen en de Russen, en het zijn vooral deze laatsten die bleven hameren op het gezag van de VN-Veilighedsraad.

(1) Het gaat om Brazilië, China, Gabon, Gambia, Maleisië, Namibië, Nederland, Slovenië, Argentinië en Bahrein.

De Clinton-doctrine

Clinton kwam jaren geleden aan de macht met een verkiezingsprogramma dat het accent legde op de binnenlandse problemen van de Verenigde Staten. Hij moest nog beëdigd worden toen de VS-troepen in Somalië hun show-landing hadden georganiseerd. Sedertdien is een grote weg afgelegd. Clinton weet het Pentagon te paaien met buitenlandse militaire optredens, en gebruikt de buitenlandse politiek regelmatig als bliksem-afleider om privé-problemen te verdoezelen. Zo wordt het eenzijdig ingestelde vliegverbod voor de Iraakse luchtmacht strikt toegepast, en met regelmatige bombardementen gesanctioneerd. Er komen bombardementen in Soedan en Afghanistan als represaille voor de aanslagen op Amerikaanse ambassades. En tenslotte, om de nieuwe NAVO-doctrine in de praktijk te kunnen brengen in Joegoslavië wordt het internationaal recht met de voeten getreden.

Het voorbije decennium bracht meer bloedige burgeroorlogen en binnenstaatelijke scheuringen dan conflicten tussen staten of regeringen. Het NAVO-optreden in Klein-Joegoslavië is daarbij de nieuwe 'veiligheidsdoctrine' van de VS geworden. Deze Clinton-doctrine betreft essentieel het omzeilen van het 'niet-inmengingsprincipe'. "De VS moet passende macht gebruiken" om het gedrag van andere staten en niet-statelijke actoren te beïnvloeden. Het zijn pogingen om het Amerikaanse beleid na de koude oorlog van een nieuwe leidraad te voorzien. Hiervoor hanteert het drie soorten belangen: vitale, nationale en humanitaire belangen.

President Clinton (White House, 26.02.99): "Daar waar onze waarden en belangen op het spel staan, moeten we klaar staan om het verschil te maken. Als we het conflict in Kosovo nu niet stoppen zal het zich uitbreiden naar de rest van de regio." Deze nieuwe politiek vinden we ook terug bij de Britse Labour-regering. De tandem Clinton & Blair lijkt sedert enkele maanden goed

op dreef en voert oorlog onder de dekmantel 'de vrede herstellen', terwijl de VN-Veilighedsraad buitenspel wordt gezet. Een dergelijke politiek kan andere staten nochtans op ideeën brengen, om op hun beurt een politieke en militaire alliantie te vormen en militaire acties te legitimeren. Geen enkele VN-resolutie heeft de NAVO een mandaat gegeven. Erger, als gevolg van de NAVO-

actie, bleek de VN niet meer in staat om over Kosovo een positie in te nemen. De NAVO heeft zich boven en buiten de Verenigde Naties, en het internationaal recht dus, gesteld. In feite betekent de Clinton-'veiligheidsdoctrine' een erosie van het gangbare principe van niet-inmenging in de interne aangelegenheden van een soevereine staat. De claim op het 'humanitaire' wordt zo een vrijbrief om de soevereiniteit van natiestaten te ondergraven.

Gevaarlijk

Deze nieuwe politiek vereist bovendien een sterkere toevlucht tot een militaire diplomatie, een strategie die op het internationaal politiek forum zeer gevaarlijk kan zijn.

Men kan zich daarbij de vraag stellen of militaire diplomatie en de haar vergezeldende geweldspiraal wel tot oplossingen kan leiden. Of is het te interpreteren als een afschrikking met conventionele wapens?

Voor het welslagen van deze politiek zijn belangrijke elementen vereist:

1. een militaire capaciteit superieur tegenover de vijand;
2. geloofwaardigheid om een optreden te kunnen verantwoorden;
3. communicatie om deze geloofwaardigheid te vestigen.

Het Westen lijkt over een monopolie op het geweld te beschikken. De militaire aanpak van conflicten wordt weer de normaalste zaak: het recht van de sterkste, tegen het internationaal recht en grondregels van de VN in.

Het gevaar is dat andere landen zich hiertegen zullen verzetten en op hun beurt een strategische alliantie willen vormen als tegengewicht. Met de huidige koers dreigt de VS op termijn op mondiaal vlak in de isolatie te verzeilen.

Bedenkingen :

1. Het gebruik van geweld kan nooit een reële oplossing bieden
2. In uitzonderlijke gevallen kan dit te legitimeren zijn, maar dan uitsluitend met een mandaat van de VN-Veilighedsraad
3. Het verhardt de standpunten van de partijen. De dialoog wordt er in toenemende mate door bemoeilijkt. De oppositie wordt monddood gemaakt.
4. Het wordt duidelijk dat de constructie van een internationale liberale orde ook een hernieuwde militarisering van de internationale politiek tot gevolg heeft.
5. Het gevaar neemt toe dat het dagelijks management van de internationale politieke agenda vaker wordt overgelaten aan de militairen en de militaire logica.

Communicatie

Het discours in de media vormt een essentieel onderdeel van deze doctrine. Media en hun journalisten zijn geen neutrale managers maar constructeurs in regel van het dominante discours. Zij beperken zich niet tot een beschrijving van de verschillende posities maar geven aan bepaalde perspectieven meer gewicht.

Zo wordt in tijden van oorlog de waarheid het eerste slachtoffer. De berichtgeving wordt in oorlogsomstandighe-

den namelijk geheel of gedeeltelijk ondergeschikt gemaakt aan de militaire en politieke belangen van de betrokken landen. De media worden gebruikt om de militaire actie op het thuisfront te legitimeren. Het eigen aandeel van de brutaliteit van de oorlog wordt grotendeels van het scherm geweerd. Journalisten worden gedwongen om in poolsystemen te werken en hun werk wordt voor vrijgave aan een 'veiligheidscontrole' onderworpen.

Zo slagen de politieke en militaire verantwoordelijken erin de media te bespelen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen 'vrienden' en 'vijanden'. De vijand wordt gediaboliseerd als een groot gevaar voor de democratische orde in de wereld. Aan de andere zijde staan de voorvechters van die democratie, die opkomen strijden in het belang van de wereldvrede. Zij zijn de helden van de goede en rechtvaardige zaak.

de performantie en perfectie van deze wapens, waardoor het menselijke van de vijand in de oorlog op de achtergrond verdwijnt. De slachtoffers worden dan 'collaterale schade'. De vijand

door Milosevic, beide worden geassocieerd met Hitler (zie uitkijk in vorige Vrede). In de Kosovo-crisis worden de naar Albanië gezonden militairen "gedemilitariseerd" en worden de soldaten geportretteerd als hulpverleners.

... van een kleine vredesactivist

De NAVO is technologisch superieur en de indruk wordt gewekt dat de alliantie een propere oorlog voert met slimme bommen, waarbij weinig of geen slachtoffers vallen, zoals bij een videospelletje. De beelden die ons worden getoond, gaan gepaard met technologische euforismen, met een lofzang op

heeft zo geen gelaat meer.

De informatiebronnen en mededelingen van de vijand wordt gediscrediteerd en als propaganda afgedaan.

De tegenstanders van de oorlog krijgen daarenboven praktisch geen toegang tot de media.

Saddam Hoessein wordt vervangen

De term 'etnische zuivering' creëert een extra dimensie. In het ene geval wordt de efficiëntie van de militaire technologie beklemtoond, zonder naar de gevolgen van deze efficiëntie te verwijzen, men toont geen Servische slachtoffers. Aan de andere kant wordt men overspoeld door beelden van vluchtelingen, die toelaten dat de NAVO zich als hulpverlener en goede samaritaan kan tonen.

Ze betreuren de door hen per vergissing gemaakte burger-slachtoffers maar gelijktijdig leggen ze de schuld bij Milosevic. De belangrijke burgerlijke infrastructuur van bouwwerken, bruggen, fabrieken, energievoorzieningen, enz..., die door hen platgegooid worden, bestempelt de NAVO als militaire doelwitten zonder dat hun economische en sociale functie in ogenschouw wordt genomen.

Antoine Uytterhaeghe

Informatie-oorlog en de NGO's

"Het is duidelijk dat de NAVO de informatie-oorlog tegen Servië aan het verliezen is. We hebben dringend een plan nodig voor een informatiecampagne." Deze zinnen staan in een intern "reflectie"-document van de NAVO in volle bombardementenperiode, dat de Spaanse krant El Mundo te zien kon krijgen. Het document onderstreept in de eerste plaats dat de alliantie onervaren is met betrekking tot informatiecampagnes in oorlogstijd.

De experts zijn van oordeel dat het militair succes afhangt van goede "public relations". Aangezien de militaire campagne nog wel even zou kunnen duren, moet het publiek op drie terreinen worden voorbereid: lange periode met bombardementen, verscherping naar niet-uitsluitend militaire doelwitten, en een mogelijke grondoorlog.

Het NAVO-hoofdkwartier beschikt niet over mechanismen, middelen noch ervaring op dit vlak, stellen de auteurs. Men verheugt zich wel over de komst

van een ploeg onder leiding van Alistair Campbell, de woordvoerder van premier Blair, die reeds in april bij Solana eiste dat de informatiestrategie zou worden verbeterd, voornamelijk wat betreft de "randschade" (collateral damage). De krant El Mundo wijst erop dat J. Shea, woordvoerder van de NAVO, het accent van z'n dagelijkse perspraatje verlegd heeft naar de strijd tussen democratische waarden enerzijds en etnische zuiveringen aan de andere kant.

Allie mogelijke kanalen moeten worden ingezet om de communicatie te verbeteren, met name niet-gouvernementele organisaties (NGO's), journalisten, een ander soort diplomatie, coördinatie met internationale instellingen zoals de Europese Unie, en militairen zelf.

"We moeten bepalen welke NGO's van elk land kunnen worden gebruikt, welke rol deze willen ontwikkelen, en welk publiek zij kunnen bereiken" stelt het document. Gesuggereerd wordt dat deze NGO's "nieuwe activiteiten plannen die

als platform kunnen dienen voor de standpunten van de NAVO".

Journalisten vervullen een cruciale rol in deze strategie. "Net zoals bij de NGO's moet ook hier bepaald worden welke journalisten in elk land zowel competent zijn als voldoende kort bij ons staan, om ze uit te nodigen voor een sessie waarin zij hun ideeën kunnen voorstellen over de wijze waarop wij onze boodschap naar de publieke opinie beter kunnen overbrengen."

Er wordt ten sterkste aanbevolen om andere terreinoperaties en vliegtuigpiloten te tonen dan deze waarbij Amerikaanse of Britse militairen bij betrokken zijn. Daarvoor is het nodig dat speciale missies zouden worden toevertrouwd aan andere landen, specifiek in functie van het objectief van betere public relations.

El Mundo van 31.05.1999
via internet:
www.el-mundo.es/1999/05/31

Nationale beweging, maffia en deelname in geheime diensten van UCK, de gedachte van een Groot Albanië?

Wat betekent het door de VS ontdekte UCK ?

Dat de VS ten tijde van Rambouillet plots afweken van de bestaande contacten en een specifieke onderhandelingsronde begonnen met UCK-afgevaardigden, los van de andere ministers, zelfs van de westerse landen, lijkt een verduidelijking waardig. Wat betekent het UCK op het terrein en wat is belangrijk? De groei van het UCK heeft veel te maken met de macht van de 'clans' en hun leiders die verdeeld over de ganse wereld (de diaspora) als traficcanten van geheime diensten allerhande in het Westen functioneren.

'Het UCK heeft de wapens en ook de macht', zo redeneerde de VS. 'Ze hoeven alleen nog de logica van het Westen te aanvaarden'. Hiervoor moest de NAVO een toestand creëren die kon toelaten dat zij een onafhankelijk Kosovo zou kunnen doordrukken. Het was een model dat bij de Slovenen en de Kroaten reeds succesvol gehanteerd werd. Tijdens de Rambouillet-gesprekken werd op het hart gedrukt dat het UCK groen licht diende te geven om de NAVO toe te laten bommen af te werpen en raketten af te vuren.

Kort overzicht in de tijd

1980: dood van president Tito (4 mei). Studenten van de universiteit van Pristina eisen een volwaardig statuut voor de republiek Kosovo. Zij gaan op straat en eisen volledige onafhankelijkheid van Kosovo.

1981: opstand in de ganse provincie Kosovo waarbij de studenten zich aansluiten bij de Albaneesprekende bevolkingsgroep. De 'collegiale' macht in Belgrado antwoordt met repressie. De militanten van Pristina duiken onder in de clandestiniteit. Tussen 1981 en 1983 worden duizend clandestienen tot zware celstraffen veroordeeld. Degenen die ontsnappen vluchten naar het buitenland of duiken onder in marxistische cellen die in het buitenland contacten onderhouden met de Kosovaarse maffia in West Europa.

Volgens Interpol "Controleren Albanezen uit Kosovo het grootste deel van de heroïne-smokkel in Zwitserland, Oostenrijk, Duitsland, Hongarije, Tsjechië, Noorwegen, Polen en België. Kosovaren vormen dan ook 14% van de aangehoudingen wegens drugshandel door Interpol."

1982: in februari leggen marxistische militanten, voorstanders van de Albanese dictator Enver Hoxa, in Turkije de basis voor de oprichting van een Albanese republiek. Dit gebeurt na fusie van de communistische partij, de Beweging voor de Bevrijding van Kosovo (gebroeders Gervalla) en de bezette Albanese gebieden, de marxistisch-leninistische organisatie van Kosovo (leider Kadri Zeka). De militanten die oorlog willen voeren met Servië zullen zich afscheiden en vormen van dan af de Nationale Beweging voor de Bevrijding van Kosovo. Tussen 1981-1982 doden deze militanten in Brussel 3 Joegoslaven en tussen 1982 en 1984 zijn ze verantwoordelijk voor 9 bomaanslagen in Pristina. De Joegoslaven treden zwaar op: 12.000 Kosovaren, leden van de clandestiene organisatie, worden aangehouden. De broers Gervalla en Kadri Zeka worden in 1983 vermoord door de Joegoslavische geheime diensten. Het wordt duidelijk dat ze banden hebben met de Kosovaarse onderwereld in Bienna in Zwitserland.

1985: nieuwe oprichting van een streven dat anti-Joegoslavisch en pro-enveristisch is (naar de naam van de voorman van Albanië Enver Hoxa).

1987: uitbouw van de bevrijdingsbeweging door Rugova.

1989: 1 maart wordt de noodtoestand in Kosovo uitgeroepen en op 23 maart zal de grondwet van Servië gewijzigd worden met beperking van het autonoom statuut van Kosovo. Op 2 november worden 2 kaderleden van deze

bevrijdingsbeweging door de Joegoslavische geheime dienst in Pristina vermoord.

1990: oorlog wordt geëxporteerd en een splinterbom zal in Zürich het huis van een officier van de Albanese geheime diensten opblazen. Hij was verantwoordelijk voor de begeleiding van de enveristische groep in Zwitserland en Duitsland. Deze Xhavit Haliti wordt één van de zes aanvoerders van het UCK op 13.8.1998 en één van de Albanese onderhandelaars in Rambouillet.

1996: opstand smeult verder.

1999: huidige ingreep in Kosovo.

Structurering en eerste aanslagen van het UCK

Kosovo wordt het slachtoffer van de gehele repressie in Joegoslavië. Nochtans had het geruime tijd kunnen genieten van een soort 'gedoogbeleid' met een verkozen maar niet erkende president Ibrahim Rugova. Het volhouden van de reeds 10 jaar durende guerrilla verklaarde hij niet langer zinvol. Het verzet kwam van aanhangers van een groep die marxistisch-leninistische ideeën koppelde aan de gedachte van een Groot Albanië en die de clangerichte aanpak in Kosovo niet schuwde. Kosovo wordt net als Albanië geleid door een stelsel van stamhoofden (clans).

Eind 1992 wordt de stichting van een geheim bevrijdingsleger van Kosovo meegedeeld. Het UCK zou steun krijgen van bepaalde groepen in Washington, Berlijn en Zagreb. President Rugova zal over het bestaan ervan redetwisten en tot 1997 zelfs spreken van provocatie door Servische geheime diensten.

Vanuit Pristina en Zwitserland zal de beweging gedurende drie jaar geduldigen werken aan haar uitbouw.

Tot 11.2.1996 wordt de organisatie kenbaar via aanslagen tot ze bommen plaatst bij 5 vluchtelingenkampen van Serven afkomstig uit de Krajina. Twee maand later worden in Decani en Pec 8

Servische politiemannen in burger ge-dood.

Opleiding en uitbouw van het UCK achterban-clanstructuur

De eerste UCK leden worden opgeleid door overgelopen officieren van het Joegoslavische leger en politie van de oorlog in Kroatië en Servië. Vanaf 1996-1997 opent het UCK trainingskampen in het Mirdita massief in het noorden van Albanië. Het beschikt over de openlijke steun van de nieuwe Albanese geheime dienst (SHIK) en van M. Berisha tot diens afzetting einde voorjaar 1997.

Deze president zal zijn geboortegrond, Tropoia, openlijk ter beschikking stellen van de UCK strijders uit Kosovo.

In 1996 zal het UCK verder kunnen recruterende met de steun van de clans. Door deze stevige organisatie met steunpunten bij de basisbevolking beschikt de organisatie van dan af over een aanwervingsreserve. Het geheime leger richt basissen op in West-Macedonië, waar veel allochtone Albanezen wonen. De dorpen Gostinar, Debar, Velesta en ook Togradec zijn plaatsen waar wapenopslag, voedsel en medicatie worden verzameld.

Toch zou de clanstructuur geen garantie bieden voor een democratische uitbouw. Daarenboven lijkt mij dit ook verantwoordelijk te zijn voor het wisselend succes.

Het UCK werkt met snelle interventie-eenheden van enkele honderden man. Zij maken het mogelijk om op 1 jaar tijd 14 aanslagen in Kosovo en Macedonië uit te voeren. De groepen zijn zeer goed ingelicht. Door de betrokkenheid van de clans en via een netwerk worden alle verraders stelselmatig terechtgesteld. Het gaat dan vooral om degenen die informanten zijn bij de Servische geheime diensten. Op 28 november 1998 zal het UCK in staat zijn ongemaskerd en in gevechtscledij deel te nemen aan de begrafenis van één van haar leden in Skenderay.

Het Westen kijkt toe Duitsland steunt actief

Maar het Europese Westen zegt niets als Duitsland het grote aantal Kosovaren actief steunt. Net zoals bij de Duitse steun aan de eerste Kroatische militia heeft de Duitse geheime dienst haar zetel in Tirana en in Rome ingeschakeld om toekomstige kaderleden van het UCK te selecteren en te trainen.

De stoottroepen van de militaire geheime dienst in Berlijn (Kommandos Spezialkräfte) doen de operationele training en leveren wapens en transmissiemateriaal. Het materiaal is afkomstig uit de ex-stocks van Oost-Duitsland. Duitsland levert eveneens

de zwarte uniformen.

Met de opstoten in Albanië in 1997 komt het UCK uit de schaduw. De opstandelingen plunderen de wapendepots van leger en politie en meer dan 1 miljoen wapens worden aan lage prijs verkocht. De verhuis naar Kosovo van dit materiaal van eerder slechte kwaliteit maakt dat het UCK bij de eerste aanvallen van het Servisch leger wordt verslagen.

Nieuwe wapens vergen geld!

Hiervoor worden de maffia in Zwitserland en Duitsland ingeschakeld. De voornaamste geldbron blijft de drugs-handel maar ook de valsmunterij, diefstallen allerhande in West-Europa zijn bronnen van inkomsten. In december 1997 vindt de Parijse politie valse facturen waarbij twee grote tradingmaatschappijen betrokken zijn. Zij worden geleid door Kosovaren. Fondsen worden verder opgehaald en komen terecht in de Alternative Bank te Olten in Zwitserland. Deze laatste wordt vanaf 26 juli 1998 door de justitie geblokkeerd. Sindsdien wordt het geld gewoon in koffers getransporteerd.

Op 7 januari 1998 kondigt het UCK aan dat het de oorlog in Macedonië zal beginnen (dit verklaart misschien de moeilijkheden door de politie van Macedonië bij de opname van grote groepen vluchtelingen). Het UCK strijdt voor een groot Albanië en een eerst eegroot offensief brengt binnen de vijf maand 30% van het gebied onder "bevrijding".

Maar in de "bevrijde dorpen" verbiedt het bevrijdingsleger alle minderheden van welke aard ook. Serviërs, Zigeuners, Goran (geïslamiseerde Macedoniërs) worden zelfs lijfelijk aangepakt. Eind 1998 verschijnt daarenboven een concurrentiële militia. De VS sturen immers aan op een meer volgzaam militia. Met geld uit Saoedi-Arabië en met de logistieke steun van Turkije ontstaat de Gewapende kracht van de Republiek van Kosovo (FARK) onder de leiding van president Rugova. Het UCK reageert heftig en doodt in Tirana op 18 september 1998 Ahmet Krasnin die het nieuwe leger moet oprichten. Belangrijk hierbij is te weten dat de gevechten aanleiding zijn tot 800 doden en 150.000 ontheemden die rondlopen in de bergen.

Als de VS gezant Richard Holbrooke op 13 oktober 1998 de gesprekken afrondt met pres. Milosevic zal deze tot een stopt het vuren beslissen. Maar terwijl de Joegoslavische troepen langzaam Kosovo verlaten verhoogt het UCK haar provocaties. Het neemt de stellingen in die de Serviërs verlaten hebben en in december hervat de strijd.

Wapens ontbreken niet. Ganse containers varen langs de Adriatische zee naar de haven van Durres die gecon-

troleerd wordt door de lokale maffia's in samenwerking met het UCK. Andere wapens komen daarenboven onder het mom van hulpgoederen uit Macedonië.

De financiële en militaire mobilisatie van het UCK in West-Europa

Het ganse VS-scenario voor het voeren van een 'oorlogje' werd reeds op voorhand vastgelegd. De VS-diplomatie deed niet anders dan dat mogelijk maken.

Er wordt onderhandeld met het UCK op 6 nov 1998 in Kosovo, op 8 nov 1998 in Zwitserland, op 17 nov opnieuw in Kosovo. Begin december in de VS, op 22 en 27 december opnieuw in Kosovo. In Rambouillet komt de Albanese delegatie snel onder de leiding van het UCK en meer in het bijzonder van Hashim Thaçi verantwoordelijke voor de UCK-inlichtingendienst. Het is dan ook evident dat hij de vorming van een regering onder de leiding van Rugova uiteindelijk zal meedelen. Deze onderhandelaar zou zich nogal voorbarig zelf reeds eerste minister gaan noemen. De delegatie wordt echter versterkt door de opname op 24.02.1999 van M. Suleyman Silemi die behoort tot één van de belangrijkste clans en daarnaast worden nog 7 andere personen opgenomen.

Het hervatten van de gesprekken rue Kleber op 15.3.1999 waren dan een maat voor niets en op 22.3.1999 wordt Joegoslavië voor het eerst gebombardeerd. Het UCK die hier een gedroomde kans zag botste met de realiteit van de actie van het Joegoslavische leger. Kosovo wordt bevolkingsarm gemaakt en de populaire steun van de verzetsgroep valt weg.

Eén maand later worden UCK-brigades in het noord-oosten en in het zuiden van Kosovo verpletterd.

Aan de grens met Macedonië duiken honderden vluchtenden ongewapende UCK-militairen op.

De VS/NAVO interventie is echter niet voorbij en men kan zich de vraag stellen over wat op 6 en 7 april gebeurde. NAVO-helikopters landen in het kamp Blace en nemen van hieruit 90 mannen weg die ze naar Petrovec, de vlieghaven van Skopje brengen. Men weet niet waarheen ze verder gebracht werden.

Weggedrukt uit een groot gedeelte van Kosovo gaat het UCK zich terugtrekken in het noordwesten van de provincie, aan de grenzen met Montenegro en Albanië.

Het UCK probeert daar haar stellingen te behouden wachtend op de NAVO soldaten.

Jean-Pierre Everaert

Dit artikel is een samenvatting van een artikel dat verschenen is in Le Monde Diplomatique, mei 1999

De Rom-zigeuners van Kosovo: de vergeten slachtoffers¹

Tussen de vluchtelingen uit Kosovo zijn duizenden Roma: Ze kwamen gedurende de eerste weken van de NAVO-bombardementen aan in Albanië, Macedonië, Servië, Montenegro en Hongarije.

De berichtgeving over de oorlog in Kosovo spreekt nooit over hen en denkt dat vluchtelingen uit Kosovo alleen uit Kosovaarse Albanese bestaan. In de vluchtelingenkampen worden ze behandeld als tweederangsburgers en worden ze bedreigd of ei zo na gelynch door de Albanese Kosovaren. Nu de NAVO-troepen Kosovo binnentrekken lezen we dat zigeuners verplicht werden massagraven te delven voor de slachtoffers van de slachtingen van de Servische milities of dat ze door het UCK in kelders werden opgesloten. Zigeuners worden gediscrimineerd, misprezen door zowel de Serviërs als de Albanese Kosovaren. In de naburige landen is hun situatie al eveneens uitzichtloos. De Rom-vluchtelingen in West-Europa krijgen zelden asiel. Ze worden na een versnelde asielprocedure teruggestuurd.

Naamverandering

Vele Rom-zigeuners in Joegoslavië verkozen niet openlijk voor hun Roma identiteit uit te komen. Het is gekend dat in de provincie Kosovo Turkse en Albanese ambtenaren in de vorige socialistische/communistiche administratie systematisch Turkse en Albanese klinkende namen voor nieuwgeborenen inschreven met het doel het bevolkingsaantal van hun eigen minderheden op te drijven. Vele Roma aanvaardden de naamverandering omdat ze dachten meer kans te hebben op werk en huisvesting. Daardoor werden de Roma zowel etnisch als religieus verdeeld en vormen zij geen politieke autonome beweging.

Etnische quota

Het vroegere Joegoslavië promootte het idee van een multiculturele staat alhoewel de resultaten van regelmatige volkstellingen ernstige politieke gevolgen inhield op het niveau van de regionale en lokale administratie. Etnische quota werden gebruikt om tewerkstelling, onderwijs, huisvesting of belangrij-

ke posities in de ambtenarij te verdelen. Als een fabriek in Kosovo tien arbeiders nodig had dan werden er 5 Albanese, 3 Serviërs 2 Turken en 1 Roma tewerkgesteld. Vele hooggeplaatste ambtenaren verkozen medewerkers uit de eigen groep zodat relaties tussen de verschillende etnische groepen verslechterden. Sinds de 19de eeuw is Kosovo het voorbeeld van interetnische relaties waarbij de ene groep over de andere domineerde. Zowel Albanese als Serviërs wisselden in machtspositie waarbij de groep het eigen volk met voorkeur behandelde en de andere dominerende groep werd gediscrimineerd.

Zaterdag 5 juni 1999 om 20 u. werden aan de grote ingang van het kamp Stenkovec in Macedonië Rom-vluchtelingen door Albanese Kosovaren bedreigd. De Albanese denken dat de Roma steun geven aan het Servische regime. De woedende menigte wou de Roma lynchen. De Macedonische politie kon dit voorkomen, 15 mensen werden gewond waarvan drie Roma ernstig. Pola Ghedini, woordvoester van het UNHCR zegt dat er van in het begin problemen waren tussen de Roma en de Albanese. De Roma families zeggen dat ze nog liever dood zijn dan terug te keren naar de vluchtelingenkampen.
Uit: Roma National Congress News Kumanova, 07/06/1999

Volkstelling

Tijdens de volkstelling van 1981 gaven 34 000 mensen zichzelf op als Roma. Het aantal is ver onderschat. Vele Roma, in de hoop op een betere toekomst verklaarden zich tot een meer gerespecteerde nationaliteit.² Een schatting over het aantal Roma dat in Kosovo leeft wordt zeer moeilijk maar Rom-activisten, organisaties en intellectuelen houden het op 10% van de totale bevolking. Roma zijn dus verdeeld over de verschillende minderheidsgroepen in Kosovo maar willen niet hun nationalistische aspiraties delen en ervoor ten strijde trekken.

Daarom worden zij zowel door de Albanese als door de Serven als ver-raders beschouwd.

Vluchtelingenkampen

Het UNHCR³ verleent de status van 'vluchteling' aan diegenen die uit Kosovo komen en dus ook Roma afkomstig uit Kosovo. Maar de Roma leren vlug het verschil tussen een 'vluchteling' en een 'Rom-vluchteling'. In de vluchtelingenkampen worden de Roma als tweederangsvluchtelingen behandeld. Er zijn stemmen die zeggen dat Roma niet het recht hebben Kosovo te verlaten, dat er voor hen in Albanië en Macedonië geen plaats is. De Roma verkozen in het Macedonisch parlement getuigde op 7 april dat in het vluchtelingenkamp van Blace de Roma-vluchtelingen geen voedsel kregen van de activisten van El Hilal, een islamitische humanitaire organisatie en van het Macedonische Rood Kruis. De Roma ervaren moeilijkheden om als vluchteling naar andere landen te kunnen gaan. Er werd hen verteld dat ge Albanese moest zijn of op zijn minst veel geld moet bezitten om de in aanmerking te komen. Roma afkomstig uit Albanië op de vlucht voor Albanese racisten worden in de kampen ontvangen als 'toeristen' of als 'gasten'. Een belangrijk onderscheid vermits alleen een 'vluchteling' in het gastland recht heeft op verblijf, medische verzorging en humanitaire hulp. De vluchtelingenorganisatie DROM⁴ is bezorgd om goede etnische relaties tussen de verschillende vluchtelingengroepen. De spanningen en de stress van een oorlogssituatie zijn gemakkelijk de aanzet tot hoogoplopende conflicten. Daarom worden Rom-vluchtelingen zoveel mogelijk door Rom-families in Macedonië opgevangen of door andere Rom-hulporganisaties.

Roma tussen Albanese en Serviërs

De Rom-zigeuners zitten in Kosovo sinds de 19de eeuw tussen twee rivaliserende gemeenschappen. De Serven zijn tegen de Albanese, de Albanese tegen de Serviërs en beiden zijn tegen de Roma. Na 1989, toen Kosovo terugkeerde naar Servië werd het Albanese

als officiële taal afgeschaft. De Roma die 'gealbaniseerd' waren of in het Albanees waren opgevoed werden weer in het Servisch onderwezen. Er werd enkel nog in het Albanees onderwezen in de 'illegale scholen' en daar was geen plaats meer voor de Roma kinderen. De Albanese hielden zeer strenge selectiecriteria aan. Ingangsexamens waren zeer streng. De Roma jongeren moesten zich noodgedwongen richten op het onderricht in de nu officiële Servische taal. De aanpassing aan de nieuwe taal en het laag niveau van het vorige Albanese onderwijs creëerden onoverkomelijke schoolproblemen en velen haakten af. Vanaf 1990 verslechterten van dag tot dag de relaties tussen de Albanese en Servische families. Servische geneesheren stuurden Roma naar Albanese dokters die werden afgedankt of hun werk verlieten uit protest met de nieuwe politieke situatie. De polarisatie van de maatschappij werd heel duidelijk. Sommige straten werden door lijnen in sectoren verdeeld voor aparte nationaliteiten. Op de markt deden de bewoners enkel inkopen bij hun eigen landgenoten. Cafeteria's en bars waren apart voor de Albanese en de Serviërs.

Na de bombardementen

Wat zal de status van de Roma in Kosovo zijn indien Kosovo en Metohija hun autonomie zouden terugkrijgen zoals voorzien in de Constitutie in 1974? Of wat zal hun status zijn indien de republiek Kosovo wordt uitgeroepen? Staat hen hetzelfde te wachten zoals de Roma in Tsjechië (geboren in Slovaakije) die hun staatsburgerschap verliezen⁵? Is er nog enige toekomst voor de Roma in Kosovo? Of gaan ze weer verder moeten vluchten?

Gedwongen migranten, slachtoffers van systematische achtervolging

Doorheen hun geschiedenis werden Roma gedeporteerd, verbannen naar andere landen of steden. In november 1992 stuurde Duitsland alle recente aangekomen Roma terug naar Roemenië waar ze terecht kwamen in containers op afgelegen terreinen zonder enige voorzieningen. De containers werden door Duitsland geleverd als tegemoetkoming in de huisvesting⁶ voor de Roma.

Minister Van Den Bossche nam in februari de beslissing om de procedure van asielzoekers uit Bulgarije, Roemenië, Tsjechië en Slovaakije gevoelig te versnellen met de bedoeling de mensenhandel de pas af te snijden. Deze maatregel trof vele zigeuners op de vlucht voor racistisch geweld dat zich

Zigeuners betogen in Gent

(Foto: Marie-Jeanne Vanmol)

uite in aanslagen, moord op Rom-zigeuners, diefstal, inbraak, afbranden van de huizen en uitwijzing van ganse Roma gemeenschappen uit hun dorpen.

'De Rom-zigeuners hebben vrij fatalistische verwachtingen omtrent hun toekomstperspectieven in ons land. Zij vinden vaak ook dat zij hier niet op dezelfde wijze als andere asielzoekers worden behandeld. In zekere mate kan men dit ook beamen. Zo werden zij als enigsten door de Dienst Vreemdelingenzaken op het OCMW van Gent ondervraagd. Bovendien stelden wij ook vast, dat de behandeling van de procedure voor hen veel sneller verloopt dan voor de meeste andere vluchtelingen, schrijft Huguette Roosendans van het transitiehuis in Gent⁷. De geschiedenis herhaalt zich weer? Toch niet helemaal. In Gent stichtte de Roma een zelfhulp-groep ZORZB⁸. Daarin werken een aantal actieve Rom zigeuners die elkaar willen helpen. Zij leren Nederlands en leggen contacten met de autoriteiten om de problemen van de Rom gemeenschap in Gent aan te kaarten en naar oplossingen te zoeken. Zij werken ook samen met andere zigeunergemeenschappen in België.

Marie Jeanne Vanmol
20 juni 1999

¹ 'Roma of Kosovo: the Forgotten Victims, Orhan Galjus medewerker aan radioprogramma's voor Roma in Belgrado en Amsterdam.

- ² Ze verklaarden zich tot een 'meer gerespecteerde' nationaliteit: Roemeens, Albanees, Turks, Sloveens, Servisch, Macedonisch...
- ³ UNHCR: United Nations High Committee for Refugees
- ⁴ DROM is een ngo die zich vooral het lot van de Roma in de vluchtelingenkampen aantrekt.
- ⁵ De wet op het Staatsburgerschap in Tsjechië 1992: deze wet werd gesternd op het ogenblik van de scheiding tussen Tsjechië en Slovaakije. De meeste Rom-zigeuners in Tsjechië waren omgekomen in de holocaust. Na WO II zijn vele Roma vanuit Slovaakije naar Tsjechië getrokken om werk te vinden. De meeste Roma in Tsjechië zijn dus grotendeels afkomstig van Slovaakije. De wet op het Staatsburgerschap vereiste nu dat de aanvrager moet kunnen bewijzen dat hij/zij minstens permanent 2 jaar op het grondgebied van Tsjechië heeft en een blanco strafregister bezit van minstens 5 jaar. Het resultaat was dat duizenden mensen met een Slovaaks paspoort maar die al jaren op het grondgebied van de Tsjechische republiek leefden niet in aanmerking kwamen voor het Tsjechische burgerschap ofwel omdat ze hun reële woonplaats niet met de nodige bewijzen konden staven ofwel omdat ze een strafblad hadden. Velen onder hen waren Roma zigeuners
- ⁶ Haal de was maar binnen, Chris De Stoop
- ⁷ Tsjechische en Slovaakse Rom-zigeuners in Gent: een benadering vanuit de hulpverlening, Huguette Roosendans in Tsjechische en Slovaakse asielzoekers in Vlaanderen: een multidisciplinaire verkenning, Studievoormiddag 7 mei 1999
- ⁸ ZORZB: ZelfOrganisatie Roma Zigeuners in België.

Zorgt de NAVO voor een milieuramp in de Balkan?

Volgens het Joegoslavische Ministerie voor Milieuzaken hebben de NAVO-aanvallen op Joegoslavië onnoemelijke schade toegebracht aan het milieu, waarvan de gevolgen pas voelbaar zullen zijn op lange termijn. De NAVO-aanvallen op Joegoslavië houden een schending in van de Verklaring van Rio inzake milieu en ontwikkeling en van een hele reeks conventies met betrekking tot het milieu. De Verklaring van Rio zegt dat oorlogsoperaties een vernietigend effect hebben op ontwikkeling en dat internationale reguleringen de bescherming van het milieu verzekeren tijdens gewapende conflicten. Het Joegoslavische ministerie vraagt zich af waarom de internationale organisaties - toch de initiatiefnemers en ondertekenaars van al die conventies - nu niets ondernemen tegen de ecologische gevolgen van de oorlog voor de Balkan, Europa en misschien wel de hele planeet.

De ozonlaag bedreigd

De onophoudelijke vluchten boven Joegoslavië hebben een sterk vernietigend effect op de ozonlaag. De brandstof die gebruikt wordt voor de oorlogsvliegtuigen bevat een groot aantal zwaar-toxische, kankerverwekkende stoffen. Het gevaarlijkst zijn de fluorineradicalen die gevormd worden door de uitstoot van brandstofstabilisatoren, lood en fluorine-bestanddelen. Zij kunnen brandwonden veroorzaken bij zowel mensen als dieren die eraan blootgesteld worden.

Naast de vervuiling door de vliegtuigen zijn er de duizenden tonnen explosieven die in de lucht terecht gekomen zijn, om nog maar te zwijgen over de chemische fabrieken, raffinaderijen, vaten brandstof, opslagplaatsen van grondstoffen e.d. die in vlammen zijn opgegaan en zo een weerslag hebben op de ozonlaag maar vooral ook op het broeikaseffect.

Het is bekend dat de afbraak van de ozonlaag veranderingen teweegbrengt bij levende organismen en een verhoging van het aantal kankergevallen voor gevolg kan hebben. Bovendien blijven de gassen die de ozonlaag aantasten voor lange tijd actief en kunnen

zij zich verspreiden over lange afstanden.

Op die manier worden alle inwoners van Europa getroffen, maar men verwacht dat op termijn de bevolkingen van Noord-Europa, het noordelijk gedeelte van de Verenigde Staten, Canada, Nieuw-Zeeland, Australië en het zuiden van Latijns-Amerika de grootste slachtoffers zullen zijn. Dat komt omdat de ozonlaag het dunst is aan de noord- en zuidzijde van de aarde.

Twee zwaar getroffen plekken in Servië zijn het industriële complex van Pancevo (twee chemische fabrieken en een olieraffinaderij) en de olieraffinaderij van Novi Sad. In Pancevo is een nog veel grotere ramp vermeden doordat men vaten met chlorine en ammoniak geleegd had voordat de aanval plaatsvond. Was dat niet gebeurd, dan had dat wel eens het einde kunnen betekenen voor de 120.000 inwoners van deze stad.

Experts beweren dat de concentratie aan toxische gassen na de aanval 10.000 keer hoger lag dan het toegelaten niveau. Er zouden 70.000 mensen geëvacueerd zijn.

De olieraffinaderij van Novi Sad is gelegen aan de oevers van de Donau, er is dus weinig verbeelding voor nodig om te weten dat het water van die rivier ook zwaar vervuild is. Ook daar zouden mensen geëvacueerd zijn.

Verarmd uranium

Nog veel schadelijker is het verarmd uranium in de munitie van de NAVO, waarmee zowel burger - als militaire doelwitten bestookt worden. Dit soort munitie wordt gebruikt door kanonnen, jets en waarschijnlijk ook door Tomahawk-kruisraketten. Volgens internationale afspraken behoort uranium tot de zeer toxische, radio-actieve stoffen.

De socialistische vakcentrale ACOD liet haar stem horen en heeft gezegd dat de Belgische rijkswachters die deelnemen aan missies in Albanië, gezondheidsproblemen riskeren. De uraniumstofdeeltjes die bij ontploffingen vrijkomen, zijn zeer vluchtig en kunnen zich tot honderd kilometer van de plaats van inslag verspreiden.

Volgens nationaal ACOD-afgevaardigde Eric Van Moerkerke betekent dat dat rijkswachters die werken in Albanië

maar ook in Macedonië, besmetting riskeren door inademing en door het eten van plaatselijk voedsel. In 1991 al maakte het US Defence Nuclear Agency bekend dat straling van verarmd uranium een 'ernstig gezondheidsrisico' inhoudt. Wie er mee in contact komt wordt blootgesteld aan een straling van 200 millirem per uur. De toegestane hoeveelheid is 100 millirem... per jaar. De aandoeeningen die eruit voortvloeien - allerlei vormen van kanker en bij kinderen leukemie - staan bekend als het Golfsyndroom.

In de Golfoorlog in Irak, acht jaar geleden, werd ook verarmd uranium gebruikt en nu pas beginnen de gevolgen duidelijk zichtbaar te worden.

Ook de watervervuiling valt niet te onderschatten. Op de Donau bijvoorbeeld dreef in het begin van de oorlog een olievlek van 15 km lang en 400 m breed. Er is al meermaals dode vis gesignaleerd en ook de overige rivierfauna en -flora lijdt onder de oorlogsvervuiling.

De Donau mondt uit in de Zwarte Zee. Van de overige vervuilde rivieren mondt een deel uit in de Egeïsche Zee, een ander deel mondt eerst uit in de Adriatische Zee, later in de Middellandse Zee. Daar komt nog bij dat de Adriatische Zee en het Skadarmeer, aan de grens met Albanië, direct vervuild worden door de aanwezigheid van gevechtsschepen en onderzeeërs, door militaire operaties en de consequenties daarvan.

Beschermde natuurparken zijn ook niet veilig voor de NAVO: er werden er al verscheidene gebombardeerd of gebruikt voor oorlogsoperaties.

De gevolgen voor de buurlanden

Een vertegenwoordiger van het Russische Ministerie van Defensie zou in het begin van de oorlog al gezegd hebben dat schadelijke stoffen die vrijkomen bij olieverbranding Polen bereikt hadden en op weg waren naar Finland en dat ze, afhankelijk van de weersomstandigheden, Hongarije, Griekenland en Italië zouden kunnen bereiken. Intussen zouden er in Griekenland, als gevolg van de oorlog, al dioxine- en PCB-waarden gemeten zijn die 15 keer hoger liggen dan normaal. Verhoogde radio-activiteitswaarden zijn er niet vastgesteld, maar dat is nooit een

thema geweest, volgens Harvard-epidemioloog Dimitris Trichopoulos, "want in de oorlog in Joegoslavië worden alleen conventionele wapens gebruikt." Macedonië, dat ook lijdt onder vervuilde lucht en rivieren, zegt niet te weten of er zich radio-actieve stoffen in de atmosfeer bevinden en vraagt andere landen of instanties die informatie daarover hebben, die niet verborgen te houden als een militair geheim. Macedonische milieudeskundigen vrezen een

nieuw Tsjernobyl. Macedonië zegt dat het het probleem zeker ter sprake zal brengen op de volgende bijeenkomst van het CEI (Central European Initiative), waarin een groot aantal Midden- en Oost-Europese landen vertegenwoordigd zijn.

Aan de humanitaire VN-missie die onlangs in Joegoslavië geweest is, namen ook medewerkers deel van het UNEP (UN Environment Programme) en het UNCHS (UN Centre for Human Settle-

ments). Het was hun taak om gedetailleerde en betrouwbare informatie te verzamelen om een actieplan voor de hele regio uit te werken, waarin prioriteiten kunnen worden vastgelegd. Dit zal gebeuren in samenwerking met technische VN-organen, relevante VN-organisaties, regeringen, NGO's en observatiepunten in de regio.

Sigrid Vaes
Antoine Uytterhaeghe

Vrede duurder dan oorlog

De kosten voor 10 weken NAVO-krigspiel in Joegoslavië worden op 7 miljard \$ US geschat.

Volgens John Liewellyn, economist bij Lehman Brothers, kostte het NAVO optreden iedere dag de som van 100 miljoen \$ US. Deze kosten worden voor het grootste deel gedragen door de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Frankrijk.

Men schat de kosten voor de VS in de NAVO-actie tegen Joegoslavië op zowat 3 miljard \$ US. In deze som is de zogenaamde "peacekeeping"-strijdmacht niet inbegrepen. De VS heeft reeds de goedkeuring gestemd voor bijkomende militaire uitgaven in Joegoslavië ten bedrage van 6 miljard \$ US voor dit jaar.

Een kruisraket kost 1 miljoen \$ US. Anti-tankmunitie kost 130.000 tot 300.000 \$ US.

Laser geleide bommen kosten 300.000 \$ US.

De kosten voor 7.000 VS-soldaten bedragen 3,5 miljard \$ US per jaar.

Voor Duitsland zal de kostprijs voor zijn 8.500 soldaten oplopen tot 310 miljoen \$ US.

Voor Groot-Brittannië bedragen de bijkomende militaire uitgaven voor het Kosovo-avontuur 161 miljoen \$ US of 100 miljoen £.

De wederopbouw van Kosovo wordt geraamd op 5 miljard \$ US.

De EU schat het prijskaartje voor de ganse Balkan op 30 miljard \$ US.

Volgens het IMF hebben Albanië, Bosnië, Bulgarije, Macedonië, Roemenië 2,2 miljard \$ US aan hulp nodig.

Voor een KFOR troepenmacht van 60.000 soldaten schat men het prijskaartje op 30 miljard per jaar, de kosten voor zg. humanitaire hulp en bijstand niet inbegrepen. Voor de eventuele 27.000 VS-soldaten in Kosovo heeft men de kosten op 200 miljoen

\$ US per maand geraamd of 2,4 miljard \$ US voor een jaar.

Indien Washington de troepenmacht van de VS op 4.000 manschappen zou beperken dan nog lopen de kosten op tot de som van 2 miljard \$ US op jaarbasis. Indien er 120.000 NAVO-troepensterkte zou moeten ingezet worden dan wordt het prijskaartje geraamd op 60 miljard \$ US op jaarbasis.

Volgens Clinton zou Europa vooral de kosten van de wederopbouw moeten financieren.

Servië wordt van iedere hulp voor de wederopbouw uitgesloten zolang Milosevic aan het roer van Joegoslavië staat. Dit is een duidelijke inmenging in de interne aangelegenheden van Joegoslavië: wanneer men het cru stelt is dit een duidelijke oproep om de stabiliteit van Servië te verstoren, hetgeen de deur opent voor nieuwe problemen in het land.

Romano Prodi schat de kostprijs voor de ganse regio (de buurlanden inbegrepen) tussen de 5 tot 6 miljard \$ US per jaar gedurende minimum zes jaar.

België

Voor België zal de kostprijs voor haar deelname aan de NAVO-agressie op zijn minst 4,2 miljard fr of 104,11 miljoen euro bedragen. Dat betekent dat men deze uitgaven niet kan dekken door het voorziene defensiebudget. De defensie-uitgaven bedroegen 1,6 miljard fr, voor het uitbreken van het conflict in Kosovo en de Belgische participatie. Het is sedert geruime tijd duidelijk dat het jaarbudget van 1 miljard dat men ingeschreven heeft voor de buitenlandse opdrachten van de Belgische strijdmacht ruimschoots zal overschreden worden.

Het ministerie van landsverdediging tracht deze bijkomende uitgaven onder controle te krijgen door militai-

re activa te realiseren, d.w.z. door de verkoop van eigendommen en terreinen, door verschuivingen in de uitgaveposten van het departement, of door het optrekken van de begroting van landsverdediging. We kunnen gerust stellen dat het geld van landsverdediging zal opgetrokken worden om onze deelname in het NAVO-krigspiel te bekostigen. Dit ten koste van andere sectoren in de regeringsbegroting of door andere bronnen van inkomsten die we met zijn allen zullen moeten ophoesten.

NAVO-Lidstaten - Europa

Bij al dat cijferwerk moet men zich de vraag stellen hoe groot de financiële draagkracht van de NAVO-lidstaten is, meer speciaal van de Europese om hun deel te betalen van de Navo-operatie tegen Joegoslavië.

In werkelijkheid vormen de directe kosten nog niet het hoofdprobleem. Voor de Euro-landen komt de rekening op economisch vlak hard aan. Zo heeft het conflict een grote invloed op de wisselpariteit van de euro op de internationale financiële markten. De pas geïntroduceerde munt is sedert haar invoering en vooral tijdens de laatste twee maanden in waarde gedaald.

Wat zal de weerslag zijn op het toerisme, het transport, vervoer per spoor, baan en vliegtuig, hoe groot is het vertrouwen van de verbruiker in West-Europa?

De bekoeling van de relatie tussen Rusland en de EU zal zich ook laten merken in onze economie. Vele economische sectoren zien Rusland als een expansiegebied. Als Moskou zich nog meer afkeert van het Westen, dan verliezen we een belangrijke afzetmarkt en investeringszone voor onze economie.

(A.U.)

Het 'recht' en de oorlog in de Balkan

"We zijn niet in oorlog. We voeren een militaire operatie uit om een politiek en diplomatiek doel te bereiken. (...) Dit (NAVO, nvdv) is een coalitie, een moeilijke coalitie, die beslist heeft om puur morele redenen een einde te maken aan de brutaliteiten. Aan Europa bouwen en niet reageren op het gedrag van Milosevic is volgens mij niet verenigbaar."

Aan het woord is Javier Solana, de secretaris-generaal van de NAVO op het ogenblik dat de bommcampagne tegen Joegoslavië in alle hevigheid wordt gevoerd. Solana weigert te spreken in termen van oorlog. Eigenaardig toch voor een 'operatie' die de NAVO-partners elke dag naar schatting 3,5 miljard frank² kost, een heel land in puin heeft gelegd en een grote stroom vluchtelingen mee op gang heeft gebracht. Toch spreekt Solana niet over een oorlog. Waarom? 'Oorlog' klinkt natuurlijk nooit goed in de oren. Net zoals men het niet heeft over 'slachtoffers' en 'verwoestingen', maar over 'collateral damage' of simpelweg 'doelen'. Een oorlog doet denken aan bloed en miserie. Dit 'verbloemen' van een conflict behoort tot de propagandamolen in de strijd om de gunst van de publieke opinie. Toch is dat geen afdoende verklaring voor het niet in de mond willen nemen van het begrip oorlog.

Solana zelf geeft o.m. als argument dat het onderscheid tussen een 'militaire operatie' en een 'oorlog' te maken heeft met het al dan niet willen veroveren van een territorium. Een oorlog voer je om grondgebied te veroveren en hier strijdt de NAVO "elke dag voor de terugkeer van de vluchtelingen". In het woordenboek lezen we echter: "oorlog is een strijd tussen twee of meer volken, vorsten of staten." In de Balkan staan twee legers tegenover mekaar elk in opdracht van een regering of conglomeraat van regeringen. Daarbij is het van geen tel in welke mate zij de legitieme vertegenwoordigers zijn van een volk. Ook Hitler kon zich niet beroepen op een mandaat van 'zijn volk', maar het ging wel over een oorlog van volk tegen volk en van staat tegen staat.

De ware reden voor Solana's argumentatie ligt vooral in de bewegingsvrijheid van de NAVO. Een oorlog wordt

'verklaard' en doet in de meeste landen een procedure in gang zetten waarbij het parlement betrokken dient te worden. In de VS bijvoorbeeld bepaalt de grondwet dat alleen het Congres de bevoegdheid heeft om Amerikaanse troepen in een oorlog in te zetten. Verscheidene Congresleden vroegen daarom een federaal rechter om een vonnis uit te spreken waaruit zou blijken dat Clinton de grondwet heeft overtreden.³

Ook in de Belgische grondwet ligt een procedure vervat in geval België in oorlog is. Artikel 167, par.1 luidt: "De koning voert het bevel over de krijgsmacht, stelt de staat van oorlog vast, alsook het einde van de vijandelijkheden. Hij geeft daarvan kennis aan de kamers, zodra het belang en de veiligheid van de staat het toelaten, onder toevoeging van de passende mededelingen". Omdat binnen de NAVO de consensusregel geldt, wil dit zeggen dat België autonoom heeft beslist om aan de campagne van de NAVO deel te nemen. Maar tegelijk heeft België de controle over de troepen die worden ingezet afgestaan aan de NAVO. De koning kan dus defacto geen opperbevelhebber zijn van de Belgische troepen.

Probleem is dat het juridisch moeilijk is om te bepalen of ons land in staat van oorlog verkeert, want 'oorlogstijd' wordt gedefinieerd als het moment waarop een KB gepubliceerd wordt voor alghele mobilisatie. Sinds de dienstplicht werd afgeschaft, is dit een probleem. Een juridische kluit. In elk geval kunnen we in een democratie veronderstellen dat het parlement hoe dan ook behoorlijk wordt geïnformeerd. De beslissing voor deelname werd genomen in het kernkabinet van 23 maart, dat institutioneel zelfs niet bestaat. Daar werd groen licht gegeven voor de toepassing van de 'activation orders', een uitvoering van een formele beslissing van de Ministerraad van 9 oktober 1998. De bevoegde kamercommissie werd toen achter gesloten deuren door minister Derycke op de hoogte gebracht. Daarna bleef het stil. Pas op 25 maart, 24 uur na de aanvang van de bombardementen kwam er een regeringsmededeling van Minister van Defensie Poncelet. Op 1 april was er een nog een kort antwoord op een vraag van Hugo Vandierden tijdens het 'vra-

genuurtje'. Pas op 15 april informeerde de premier de Kamer over de oorlog in Joegoslavië. Betrekkelijk laat dus. Nu ligt het ook aan de Kamer zelf, die veel te bescheiden optrad in de hele kwestie.

Laten we besluiten dat, gezien de vaagheid van de definitie oorlog, we best voor het veilige kiezen en de normale procedures laten gelden voor een 'land in staat van oorlog'. En daar zitten we met de ontbinding van de kamers met een groot probleem. Alle controle over het handelen van de NAVO was compleet weggevallen. Een uiterst gevaarlijke situatie. Het leger (lees: de NAVO) beslist nu immers nagenoeg autonoom over het verdere verloop van de krijgsvrchtelingen.

Nog een reden voor de NAVO-verbloemen, is dat 'oorlog' de indruk wekt dat het gaat over agressie van één of meerdere staten tegenover een ander en in strijd met het internationaal recht. Een militaire operatie, zoals de NAVO dat definieert, staat in functie van het afdwingen van algemene principes van het internationaal en humanitair recht. Een sanctiemaatregel dus. Voor de NAVO scheidt dit afdoende legitimeringsgrond om de hele operatie op te zetten en er alle middelen tegenaan te gooien.

Het internationaal recht

Om 'safe' te zitten, is het noodzakelijk dat een eventuele 'militaire operatie' vergezeld gaat van een mandaat van een erkende internationale instelling die over dergelijke bevoegdheid beschikt, m.a.w. een mandaat van de Verenigde Naties (VN).

De leden van de VN hebben er zich immers met de ondertekening van het Handvest van de VN toe verbonden om "doeltreffend gezamenlijk maatregelen te nemen ter voorkoming en opheffing van bedreigingen van de vrede en ter onderdrukking van daden van agressie of andere vormen van verbreking van de vrede (...)" (art. 1). Daar stelt zich al een probleem. Bij deze 'operatie' werd de VN niet ingeschakeld om "doeltreffend" en "gezamenlijk" het conflict aan te pakken. Strikt genomen zijn de lidstaten van de NAVO hier over de schreef gegaan en in overtreding met het Handvest. Als de partijen in een

conflict er niet via 'normale' weg (mid-delen zoals opgesomd in art. 33) in sla-gen het conflict op te lossen, dan wordt een beroep gedaan op de veiligheids-raad van de VN (art. 37 lid 1), die dan gepast kan handelen (lid 2) en eventueel zelfs kan overgaan tot het gebruik van geweld (art. 42). De plannen daarvoor zijn een bevoegdheid van de Veiligheidsraad met behulp van een generaal Staf-comité (art. 46). Een staat mag enkel geweld gebruiken uit zelfverdediging "totdat de Veiligheidsraad de noodzakelijke maatregelen ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid heeft genomen" (art. 51). En tenslotte, het belangrijke artikel 53: "(...) evenwel worden er geen dwang-sancties ingevolge regionale akkoorden of door internationale instellingen ondernomen zonder machtiging van de Veiligheidsraad (...)".

Het NAVO-optreden kon niet in die zin worden opgevat. Van de zijde van de NAVO-lidstaten was er geen sprake van daden van zelfverdediging. Daarvoor ontbrak de rechtstreekse dreiging. Bovendien was er geen VN-mandaat voor het optreden. Pas na zware kritiek van Rusland kwam de NAVO ertoe om tenminste de ontplooiing van een vredesmacht door een machtiging van de VN-veiligheidsraad te laten vergezellen.

Eric Suy, professor volkerenrecht aan de KUL en voormalig VN-ambtenaar, was duidelijk: het hele NAVO-optreden was voortdurend in strijd met het internationaal recht: "Het VN-Handvest is toch geen vodje papier?", zo vatte hij het samen. En zo stellen de meeste juristen internationaal recht het voor. Ramses Wessel van de vakgroep Internationaal Recht van de Universiteit Utrecht stelde eveneens dat de NAVO-actie onrechtmatig was. "Volgens het Handvest van de Verenigde Naties zijn er maar twee uitzonderingen op het geweldsverbod. De ene is zelfverdediging en daar is in dit geval geen sprake van. De tweede is dat de Veiligheidsraad het geweld zelf autoriseert. Ook dat is niet het geval, als je de drie VN-besluiten over Kosovo van afgelopen jaar erop naleest. Geweld mag pas in allerlaatste instantie gebruikt worden, als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. En dan alleen nog op basis van een uitdrukkelijk besluit van de Veiligheidsraad."⁴

De NAVO verdedigde zich door te stellen dat er 'iets' moest gebeuren, dat bombardementen noodzakelijk waren om "Milosevic te stoppen". Los van het feit dat de bombardementen in dat opzicht een totale mislukking betekenden, zijn er behoorlijk wat negatieve consequenties verbonden aan dit 'genoodzaak' optreden. Als de Arabische naties, bijvoorbeeld in het kader van de

Arabische Liga, morgen beslissen om eenzijdig op te treden tegen Israël omwille van het blokkeren van het vredesproces en om de Palestijnse vluchtelingen te laten terugkeren, zal het westen dan nog de autoriteit hebben om elke oplossing ter zake buiten de VN om te veroordelen? In dit conflict kan immers exact dezelfde argumentatie – en met wellicht een nog grotere legitimering, gezien de vele niet uitgevoerde VN-resoluties - aangehaald worden als die van de NAVO rond Joegoslavië.

Het recht volgens de VS

In *Le Monde Diplomatique* van juni, stelt Ignacio Ramonet dat Kosovo, na de betekenisvolle veranderingen van na de val van de muur, opnieuw een keerpunt betekent voor het internationaal recht.⁵

Ten eerste werd het principe van de soevereiniteit zoals dat in de 18de eeuw onder de verlichting werd geformuleerd (« *Le principe de toute souveraineté réside essentiellement dans la nation* », zegt art. 3 van de 'Déclaration des droits de l'homme et du citoyen' van augustus 1789) definitief verlegd naar een soort soevereiniteit van het individu. Daar waren al eerder tekenen voor, met het akkoord voor een internationaal strafgerechtshof, dat evenwel door de belangrijkste protagonist in deze Balkanoorlog, de VS, niet werd ondertekend, omwille van... het soevereiniteitsprincipe.

In elk geval is het gevaarlijke aan dit doorbreken van de soevereiniteit, dat dit gestalte krijgt, niet op grond van humanitaire principes, maar volgens het neo-liberale Amerikaanse vrije-marktmodel met sterk neo-koloniale trekjes ("wij bepalen wat goed is").

Ten tweede, de bommenecampagne werd opgezet zonder dat er een resolutie van de VN-veiligheidsraad aan te pas kwam. Dat is de eerste keer dat de VN zo flagrant opzij werden gezet. Sedert het einde van de koude oorlog, schipperden de Verenigde Staten in hun streven naar een zo groot mogelijk controle van het internationaal gebeuren voortdurend tussen multilateralisme en unilateralisme, d.w.z. tussen een sterke rol voor internationale instellingen en militaire superioriteit. Waarom zouden de VS zich nog langer schikken naar de gezamenlijke wil van de Naties (uitgedrukt binnen de VN) wanneer intussen overduidelijk is gebleken dat zij een supermachtstatus hebben? Dat is exact de redenering die nu wordt vertaald in de aanpak van buitenlandse dossiers. Het begon al met de lancering van kruisraketten tegen 'terroristische' installaties in Afghanistan en Soedan. Kort daarna, in december 1998, begonnen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten hun bombardementen op Irak. Wat nu in Servië gebeurt is de logische voortzetting van die poli-

tiek. Het is in zijn 'state of the Union' van 19 januari 1999, waar de Amerikaanse president, Bill Clinton, de nieuwe positie van de VS toelichtte.⁶ "Terwijl we zullen werken aan de vrede, moeten wij eveneens rekening houden met de uitdagingen voor de veiligheid van de natie, namelijk de stijgende dreiging die uitgaat van terroristische groepen en de naties buiten de wet. We zullen onze veiligheid verdedigen, elke keer ze bedreigd is, zoals we de terreurnetwerken van Oussama ben Laden hebben geraakt."

Wellicht spelen een hele reeks binnenlandse factoren een rol voor deze koersverandering, zoals de Lewinsky-affaire (afleiding door een appel voor de eenheid van het land tegen het 'buitenlandse gevaar') en de positie van de Republikeinen tegen wie Clinton moet opboksen voor allerlei geplande hervormingen. Maar het zijn vooral 'nieuwe' denkrichtingen, zoals de 'clash of civilisations'-theorie van Samuel Huntington, die een sterke en vastberaden staat nodig maken, waarbij de VS-greep op het globaliseringsproces (wat vooral tot uitdrukking komt binnen de WTO) de inzet is. De gezaghebbende Amerikaanse senator Lugar vindt er geen doekjes om. In verband met Kosovo en de dreigende verslechtering van de relaties met China en Rusland, zei deze: "We doen ons best om daar verandering in te brengen. Maar niet in die mate dat we daarbij onze eigen belangen uit het oog zullen verliezen. En die slaan op de uitbreiding van de wereldhandel, van de vrije markt democratie en mensenrechten. We zullen die niet opzij zetten omdat de Russen of de Chinezen daar om een of andere reden niet gelukkig om zijn."⁷ Het is in dat kader dat de 'omsingelingstheorie' van Rusland lijkt te passen, waarbij Servië een soort witte vlek vormde.

In elk geval lijken de VS definitief te hebben gekozen voor de militarisering van de buitenlandse politiek in een poging hun suprematie te handhaven en zelfs te verstevigen.

Militarisering van het buitenlands beleid

Het resultaat van dit alles valt af te lezen in de begrotingen voor de post defensie. Zo is voorzien dat het Amerikaanse defensiebudget met 112 miljard dollar zou stijgen de komende vijf jaar. Het jaarlijkse defensiebudget zou dan uiteindelijk 331 miljard \$ in 2005 moeten bedragen (tegenover 274 miljard \$ in 2000). In 1998 en 1999 noteerden we al verhogingen van telkens 8 miljard dollar.⁷ Dit betekent dat voor het eerst sinds begin '80 het Amerikaanse defensiebudget terug fors de hoogte in gaat en bovendien zonder dat er een duidelijke tegenstan-

der bestaat zoals tijdens de koude oorlog. Een andere belangrijke evolutie is dat de uitgaven voor investeringen in militaire uitrusting zullen stijgen van 49 miljard dollar in 1999 naar 75 miljard dollar in 2005. Deze investeringen gaan dan nog vooral naar materieel dat in functie staat van een vlotte ontplooiing van de troepenmacht. Zo wil het Pentagon 47 nieuwe oorlogsschepen aankopen en tientallen C-17- vrachtvliegtuigen. De wapenindustrie, die in de VS nog steeds machtig is en een van de grootste sponsors is van de campagnes tijdens de verkiezingen, is alvast gebaat bij deze nieuwe ontwikkeling.⁸ Militarisering en oorlog leveren op. Zo kon de Amerikaanse vliegtuigbouwer Lockheed-Martin op de NAVO-top van Washington (23 tot 25 april j.l.), trots aankondigen dat het een bestelling in de wacht had gesleept ter waarde van 10 miljard fr.

Bij deze nieuwe VS-politiek, de militaire dominantie verzekeren bij allerlei potentiële dreigingen, en het in stand houden van een hele reeks geo-politieke belangen, is de VN een blok aan het been geworden. China en Rusland, die elk een vetorecht hebben in de VN-Veilighedsraad, staan de VS-politiek in

de weg. Samen met een consequente militarisering van de buitenlandse politiek van de VS lag de keuze voor de NAVO voor de hand. Via de versterking van de NAVO wordt Europa niet alleen gebonden aan de VS, maar wordt ook verhinderd dat een te autonome gemeenschappelijk buitenlands - en veiligheidsbeleid in Europa gestalte krijgt (de zgn. EVDI, Europese Veiligheids- en Defensie-identiteit). Dit komt ook duidelijk tot uiting in het nieuwe strategisch concept dat op de top in Washington werd afgesloten.⁹

De gebeurtenissen in Kosovo zijn niet zonder belang. Kosovo is voor de NAVO een belangrijke test, het labo van de NAVO. Nog voor het nieuw strategisch concept formeel het daglicht zag, met daarin de nieuwe rol voor 'out-of-area'-operaties, werd het al toegepast in Kosovo en vormt het meteen een beproeving van de coherentie tussen de leden van de NAVO. Sinds eind april is dan het louter defensief karakter van de NAVO, overeenkomstig artikel 5 van het NAVO-verdrag, definitief over boord gegooid.

Ludo De Brabander

¹ De Standaard, 6 mei 1999

² De geraamde kosten verschillen nogal. Sommige bronnen spreken van 2,2 miljard fr. per dag. Andere dan weer over 10 miljard fr. (zie Freitag, nr. 18, 30 april 1999). Wij houden het bij het meest geciteerde bedrag van 3,5 miljard fr.

³ De Standaard, 23 mei 1999

⁴ Uitspraak in een debat in de Rode Hoed, Amsterdam, 31 maart 1999

⁵ Ramonet, Ignacio. *Nouvel ordre global*. In: Le Monde Diplomatique, juni 1999

⁶ Klare Michael T. *Washington veut pouvoir vaincre tous les fronts*. In: Le Monde Diplomatique, mei 1999

⁷ Ter vergelijking. Het Belgische defensiebudget bedraagt 98 miljard fr., dus nog geen 3 miljard dollar

⁸ Volgens het Amerikaanse studie bureau, *Campaign Study Group*, hebben de wapenhandelaars 32,3 miljoen dollar besteed sinds de val van de muur, aan verkiezingscampagnes. Ter vergelijking: voor de tabaksindustrie waren de verkiezingen goed voor 'slechts' 26,9 miljoen dollar. Zie: Ludo De Brabander, Beatrijs Elsens, Georges Spriet, Lode Vanooost. *Wapens zijn geen bananen*. In: Vredeschahier 2/98, vrede vzw

⁹ Dit document, *The Alliance's strategic Concept* van 24 april 1999 is consulteerbaar op de website van de NAVO: <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>

Enquête over NAVO-acties bij 68 staten

Slechts minderheid steunt volop het NAVO-optreden

De PDS-fractie van de Duitse Bundestag heeft een enquête gehouden over de NAVO-acties in de Balkan bij 140 ambassades die vertegenwoordigd zijn in de Bondsrepubliek. Bijna de helft, namelijk 68 ambassades hebben een antwoord teruggestuurd. Daaruit blijkt dat er helemaal geen eensgezindheid bestaat over het NAVO-optreden.

Nog niet de helft, namelijk 27 landen, zou volgens de rondvraag de NAVO-oorlog steunen. 13 landen waren absoluut gekant tegen het NAVO-optreden en 28 staten oefenden zware kritiek uit op het feit dat de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad werden buitengesloten.

De meerderheid van de landen verlangt een regeling die aan de Kosovo-Albanen een zekere graad van autonomie verleent, maar is tegelijk voorstander van het behoud van de territoriale integriteit van Joegoslavië.

Zelfs bij de NAVO-lidstaten zijn kleine verschillen waar te nemen. Zo willen Luxemburg en Frankrijk een grotere betrokkenheid van de VN in het zoeken

naar een oplossing. Griekenland neemt niet deel aan deze militaire aanvallen, maar veroordeelt tegelijk de etnische zuiveringen in Kosovo.

Vanuit de GOS-staten (ex. Sovjet-Unie) komt een duidelijk afkeer voor deze NAVO-oorlog. De reacties variëren van een duidelijke veroordeling, tot het afkeuren van militair geweld tegen een soevereine staat zonder toestemming van de VN.

De Baltische staten ondersteunen de NAVO-actie onvoorwaardelijk. Deze staten staan in de wachtrij voor toetreding tot de NAVO (en de EU).

Uit de antwoorden van de islamitische staten blijkt dat ze bezorgd zijn over het lot van de bevolking in Kosovo. Maar ze verlangen ook een vreedzame oplossing van het probleem.

Iran verwerpt de NAVO-aanvallen maar vraagt gelijktijdig een grote autonomie voor Kosovo.

De Aziatische-staten die op de vragen geantwoord hebben, verwachten ook een niet-militaire oplossing en zijn voorstander van een grotere betrokkenheid van de VN.

China is tegen de NAVO-aanvallen. De Chinese ambassade in Belgrado werd enkele weken terug zwaar beschadigd tijdens één van de NAVO-acties

Ook in Latijns-Amerika is er kritiek op de militaire inzet van de NAVO. De zg. RIO-groep is gekant tegen het optreden van de NAVO en is van oordeel dat de NAVO een inbreuk pleegt op het VN-charta artikel 53 - alinea 1 - en artikel 54.

De meeste landen uit de Derde Wereld nemen een zeer kritische houding aan tegenover het NAVO-optreden.

Ze vrezen dat in de toekomst de verdediging van de mensenrechten, door de NAVO misbruikt zal worden als voorwendsel om zich in interne aangelegenheden van andere staten te mengen. In de ogen van de grote meerderheid van deze landen heeft alleen de VN-Veilighedsraad het recht vast te stellen dat de wereldvrede bedreigd wordt; hij alleen kan besluiten om de nodige dwangmaatregelen uit te vaardigen (fameuze art. 53 lid 1).

AU

Bron :

Zeitung gegen den Krieg nr. 3 april & mei 1999

Hoeveel Kosovo's hebben we nog nodig?

De aandacht voor de oorlog in de Balkan heeft een andere gebeurtenis in de schaduw gezet: het proces Öcalan en daarmee verbonden, het lot van de Koerdische gemeenschap in Turkije. PKK-leider Öcalan staat terecht voor een speciale staatsveiligheidsrechtbank (DGM) op het streng bewaakte Imrali-eiland. De aanklacht luidt: verraad, moord en separatisme. Onder de noemer 'terrorist' wordt Öcalan verantwoordelijk gesteld voor de meer dan 30.000 slachtoffers die er intussen gevallen zijn in het conflict tussen de PKK en het Turkse leger.

Het hele proces is één grote farce. Alle mogelijke rechten van de verdediging zijn geschonden. De advocaten ondergaan doodsb bedreigingen, hebben amper de tijd gekregen om het proces voor te bereiden en in het parlement wordt al enkele weken luidop gesteld dat Öcalan hoe dan ook de doodstraf zal krijgen.

De uitslag van dit proces is bepalend voor de toekomst van Turkije, maar ook van de regio. Samengevat: het gaat over een keuze voor vrede of oorlog. De manier waarop Ankara al sinds het begin met de affaire Öcalan omgaat voorspelt in elk geval weinig goeds. Op zijn voorstellen om te onderhandelen, al sinds 1993, antwoordden de Turkse generaals met nog meer wapengeweld, want voor hen was dit een teken van zwakte.

"Koerdische kwestie bestaat niet"

Premier Bülent Ecevit liet in een interview met de Turks-nationalistische krant Hürriyet geen twijfel bestaan over zijn aanpak: "In Turkije is er geen Koerdische kwestie". Punt uit. Wie toch beweert dat Turkije opgezadeld zit met een Koerdische kwestie, vliegt onherroepelijk achter de trailies. Dat heeft Akin Birdal, de prominente Turkse mensenrechtenactivist, zoals zovele collega's mogen ervaren. De nieuwe regeringscoalitie heeft dan ook laten weten dat ze geenszins van plan is met Öcalan en de PKK te onderhandelen: "De Koerdische rebellen moeten hard aangepakt worden". De keuze voor een voortzetting van de militaire aanpak hoeft niet te verwonderen. Premier Ecevit is meer nationalist dan sociaal-democraat en staat zelfs bekend als notoir Koerdenhater. En sedert de laatste verkiezingen is de fascistische partij MHP (bij ons bekend als Grijsse Wolven) aan de macht. In de jaren zeventig was extreemrechts verantwoordelijk voor honderden politieke moorden op al wat links en Koerdisch was.

En het westen?

En wat doet het westen? Dat doet alsof er niets aan de hand is. De enige kritische noten komen van de Raad van Europa. Die heeft begin deze maand Turkije zwaar op de vingers getikt voor de "herhaaldelijke en ernstige" schendingen van de mensenrechten door veiligheidstroepen tegen de Koerden. Ondanks de regelmatige waarschuwingen is "geen enkele verbetering vastgesteld".

Tot daar de morele vinger. In de politieke wereld is er amper iemand bereid om daar politieke consequenties aan te verbinden en de Koerdische kwestie de politieke en diplomatieke aandacht te geven, die nodig is. Neem nu onze inmiddels ontslagnemende regering. Begin dit jaar was het antwoord van onze Minister van Buitenlandse Zaken, Erik Derycke, op de affaire Öcalan, dat de PKK een "terroristische" organisatie is. De boodschap was duidelijk. Iedereen weet dat met 'terroristen' niet wordt onderhandeld. Dit schaaapachtig overgenomen standpunt van de Turkse en Amerikaanse regering, kwam er op een ogenblik dat het veel radicalere en minder verzoeningsgezinde UCK in Rambouillet aan de onderhandelingstafel werd gedwongen. Niets wijst er op dat het westen zijn houding intussen veranderd heeft.

Vreedzame weg

Derycke zei ook dat de Koerden nu maar eens op vreedzame wijze hun belangen moeten verdedigen. Wat doen de Koerden dan hele dagen? De beloning is dat partijkaders van de populaire Turkse pro-Koerdische partij HADEP (Democratische Volkspartij) in de gevangenis zuchten en dat het nog maar een kwestie van maanden is vooraleer deze partij als derde op rij (na HEP en DEP) wordt verboden. De PKK is het resultaat van de onmacht van de vreedzame weg, net zoals het UCK het product is van het feit dat Ibrahim Rugova, die ook voor de geweldloze weg koos, niet gehoord werd. Naar de geweldloze weg luistert de 'internationale gemeenschap' niet, geweld daarentegen wordt 'beloond' met interventies. De PKK heeft de boodschap nu wel begrepen. De guerrillaorganisatie heeft in die zin een duidelijke waarschuwing verspreid en het is te hopen dat die ernstig wordt genomen: "Wij het Koerdische volk zien in de executie van president Apo, zoals gevraagd door de aanklager op Imrali, een executie van ons allemaal als bevolking. Dit is een nieuwe genocide op onze bevolking. Er kan geen twijfel over bestaan dat de Koerdische bevolking

zich daartegen zal verzetten, tot het bittere einde. Laat ons duidelijk zijn: een doodstraf op Imrali, na 15 jaar van opstand, zal het begin inluiden van een nieuwe opstand van minstens opnieuw 15 jaar."

Oliebelangen

De Koerden hebben pech dat Turkije lid van de NAVO is en dat de Verenigde Staten in Turkije een zeer belangrijke springplank zien voor oliebelangen in het Midden-Oosten. En dan telt de morele verontwaardiging van onze politici niet. De 3.000 ontruimde of verbrande Koerdische dorpen zien we dan ook niet in onze media, evenmin als de meer dan 3 miljoen Koerdische vluchtelingen en de talrijke slachtoffers die er elke dag vallen. Maar als het te laat is en vele duizenden doden en vluchtelingen onze beeldschermen zullen 'bevekken', dan zal de vredesbeweging weer met de vinger gewezen worden als 'naïevelingen', als er door onze politici gekozen wordt voor een kanonbootpolitiek.

Zullen de westerse landen die op de Balkan zogezegd aan 'conflictmanagement' doen, maar in werkelijkheid de ene blunder na de andere opstapelden, blijven toekijken? Zullen die landen blijven wapens leveren die daarna tegen de Koerdische bevolking worden ingezet? Zal men wachten tot er echt een oorlog uitbreekt, zoals in Kosovo, waarvan de kostprijs vele malen het bedrag van een echte preventieve aanpak overstijgt?

De vredesbeweging pleit al jaren voor een belangenloze, preventieve en geweldloze conflictantering. In Turkije laten de politieke verantwoordelijken opnieuw een kans liggen. Wij zijn het beu om de kastanjes uit het vuur te halen van blinde politici, die graag brandweer spelen, maar geen enkele moeite doen om brand te voorkomen. We zijn het ook beu dat de humanitaire organisaties telkens opnieuw de gaten moeten vullen, die geslagen worden door de bommen van anderen. Het resultaat is er naar. De defensiebudgetten stijgen. Het buitenlands beleid wordt verder gemilitariseerd en straks zullen 'onze jongens' broederlijk zij aan zij met Turkse soldaten de rechten van een minderheid in Joegoslavië gaan verdedigen. Om te wanhopen.

Ludo De Brabander
(Stafmedewerker vzw Vrede)
Derwich M. Ferho
(Directeur van het Koerdisch Instituut)
Nicole Van Bael
(Stafmedewerkster Forum voor Vredesactie)
Stefaan Declercq
(Algemeen Secretaris van Oxfam solidariteit)

Nagels met koppen

■ **EUROPESE UNIE:** Het merkenbureau van de E.U., met zetel in Alicante (Spanje) beperkt zich bij het indienen van een beroep t.o.v. een vroegere beslissing tot het gebruik van Engels, Duits, Frans, Spaans en Italiaans. Dit betekent dat de talen van de andere lidstaten uitgeschakeld worden. Van uit België ontving het merkenbureau tot eind februari 99 zo wat 1731 aanvragen voor een gemeenschapsmerk. Het Frans genoot de voorkeur met 757 aanvragen, gevolgd door Nederlands 733, Engels 192, Duits 21, Spaans 19 en Italiaans 6. Op het aanvraagformulier moet dan een tweede taal opgegeven worden. Van de Belgische aanvragen waren er 1.132 die Engels opgaven, 535 Frans, 28 Duits, 26 Spaans en 10 Italiaans.

■ **LUCHTVAART:** In Frankrijk werd de groep Aerospatiale-Matra geprivatiseerd. Deze privatisering had plaats in het perspectief van mogelijke nieuwe fusies. Het aantal personeelsleden zal uit 55.000 mensen bestaan en de firma zal een zakencijfer hebben van 12,29 miljard euro. De Franse staat behoudt 47,8 % van de aandelen terwijl 33 % naar de groep Lagardère gaat, 17 % naar het publiek en 2,2 % naar de loontrekkenden. Op wereldvlak komt Aerospatiale op de beurs op de vijfde plaats wat de luchtvaartindustrie betreft. De militaire productie zal 31 % van het totale zakencijfer bedragen.

■ **INTERNATIONALE VALUTAHANDEL:** Vorig jaar werd in april zo'n 1982 miljard dollar (75.316 miljard frank) verhandeld op de internationale valutamarkten. Londen neemt hiervan een marktaandeel van 32 procent en blijft het belangrijkste centrum van de internationale deviezenhandel. Ten overstaan van 1995 kende het een stijging van 2 procent. New York is goed voor 18 % en Tokyo zakte op drie jaar tijd van 10 naar 8 procent.

■ **GENETISCH GEMANIPULEERDE GEWASSEN** worden over de ganse wereld reeds op 27 miljoen hectaren landbouwgrond verbouwd, waarvan 74 % in de Verenigde Staten, 15 % in Argentinië en 10 % in Canada. Ook in andere landen worden proeven gedaan. Het zakencijfer van de sector (verkoop van granen, betalingen voor het gebruik van de technologie enz.) is reeds opgelopen van 75 miljoen dollar in 1995 tot 1,5 miljard dollar in 1998. De Amerikaanse multinationals Monsanto en Dupont Nemours, de Zwitserse groep Novartis en de Frans-Duitse groep Avantis (fusie tussen het Franse Rhône-Poulenc en het Duitse Hoechst) zijn de belangrijkste industriële organisaties in deze sector.

■ GEMIDDELDE DAGELIJKSE OMZET GEWASSEN IN MILJARDEN DOLLARS

	Bedrag	% in totaal
Verenigd Koninkrijk	637,3	32
Verenigde Staten	350,9	18
Japan	148,6	8
Singapore	139,0	7
Duitsland	94,3	5
Zwitserland	81,7	4
Hong Kong	78,6	4
Frankrijk	71,4	4
Australië	46,6	2
Nederland	41,0	2
België	26,5	1
Luxemburg	22,2	1
Anderen	243,0	12
Totaal	1.981,0	100

■ **TURKIJE WIL DEFENSIESAMENWERKING MET FRANKRIJK UITBREIDEN:** In de Turkish Daily News van 16-06-99 staat dat Turkije klaar is voor een versnelde defensiesamenwerking met Frankrijk, vooral op het vlak van de defensie-industrie. De Turkse minister van Defensie, Cakmakoglu, zei tegen zijn Franse ambtsgeenoot Richard, dat Turkije Franse bijdragen in gezamenlijke projecten voor de defensie-industrie verwelkomt. Ook zei hij blij te zijn over de levering van militair materieel door Frankrijk.

Cakmakoglu's uitspraken waren een opluchting voor Frankrijk, na de diplomatieke crisis van vorig jaar. Die ging over de erkenning door het Frans parlement van de vermeende Ottomaanse genocide op de Armeniërs. Daarop dreigde Ankara de defensiesamenwerking met Frankrijk op te heffen. De relaties verbeterden weer toen de Franse regering verhinderde dat het wetsontwerp over de genocide op de agenda van de Senaat kwam. Die beslist immers over de uiteindelijke goedkeuring en toepassing ervan.

De Turkse minister bedankte de Franse regering voor haar inspanningen en wees nog eens op de Turkse gevoeligheid rond het onderwerp. Ook vroeg hij om het verderzetten van de Franse hulp in Turkijes strijd tegen de PKK.

Frankrijk en Turkije doen aan uitgebreide samenwerking op het vlak van de defensie-industrie. Franse firma's hebben zich geëngageerd voor verschillende, opmerkelijke projecten en willen dat nog uitbreiden. De opdrachten waarin Franse bedrijven participeren zijn o.a. een helikopterproject ter waarde van 5 miljard dollar en een moderniseringsproject voor tanks, geraamd op 5 à 7 miljard dollar. Daarnaast zijn er nog gesprekken aan de gang over de gezamenlijke productie van korte afstands-raketten.

■ **AANTAL ARMEN STIJGT:** Het Centrum voor Sociaal Beleid (GSB-Universiteit Antwerpen) is in een recente studie tot de vaststelling gekomen dat het aantal arme huishoudens in België stijgt.

Voor 1947 vertegenwoordigt het geheel van de arme huishoudens 7,7 % (7,2 % in '92).

Huishoudens waar het gezinshoofd een man is: 6,6 % (5,5 % in '92), een vrouw 12 % (13,2 % in '92).

Zij die lager onderwijs genoten 13,3 % (2,6 % in '92).

Hoger onderwijs: 2,5 % (0,0 % in '92).

Werkend: 0,8 % (1,8 % in '92).

Werkloos: 36,8 % (27,6 % in '92 of een stijging sinds 1985 van 19,7 naar 36,8 %).

Gepensioneerden: 10,8 % (11,6 %).

Men kan dus vaststellen dat - ondanks de optimistische verklaringen - het aantal armen toeneemt en de kloof tussen armen en rijken steeds breder wordt.

■ INTERNATIONAAL MONETAIR

FONDS: De belangrijkste leden van het I.M.F. zijn de Verenigde Staten: 18,25 %, Duitsland: 5,67 %, Japan: 5,67 %, Frankrijk: 5,40 %, Verenigde Koninkrijk: 5,10 %.

181 landen zijn lid van het I.M.F. maar alleen de Amerikanen beschikken over een veto, want beslissingen moeten 85 % halen, waarmee ze hoofdzakelijk hun eigen belangen dienen. Waarnemers wijzen hierbij op het voorbeeld van Azië waar het I.M.F. de staten verplicht heeft hun tabaksindustrie te privatiseren wat in de kaart speelt van de tabaksreuzen R.J. Reynold en Philip Morris.

TOP PUNT

Het Amerikaanse magazine "Fortune" schatte destijds het fortuin van mevrouw Liliane Bettencourt ertgenares van het bedrijf "Oréal" op 14,5 miljard FF.

"Le Nouvel Economique" (nr. 1113 - oktober 1998) plaatst mevrouw Bettencourt steeds aan de top van de Franse kapitalisten maar nu met een kapitaal van 65,8 miljard FF. De krant berokkende eveneens dat mocht mevrouw Bettencourt in 1992, aan een bescheiden intrest van 3,15 procent 1 miljard dollar gepaast hebben (5,4 miljard FF) dan zou dit al slapende haar 170 miljoen FF opgebracht hebben. Anders bekeken. Dit bedrag vertegenwoordigt 3000 maal het minimum jaarloon van een arbeider die 169 uur per maand zou gewerkt hebben.

Moet er nog zand zijn?

De zwijgende meerderheid

De Europese verkiezingen hebben nog eens het bewijs geleverd dat de meerderheid van de bevolking van de lidstaten zich weinig of niet betrokken voelt bij de Europese Unie. Daar waar er in 1973 nog 63 % kiezers waren, daalde dit naar 61 % in 1984, 58 % in 1989, 56,8 % in 1994 om nu te eindigen op 49 %. Dus minder dan de helft. Daarbovenop komen nog de blanco stemmen. Ondertussen wordt er wel veel gepalaverd over het belang van de democratie.

In sommige lidstaten is het zelfs verontrustend. In Duitsland kwamen slechts 45,2 % van de kiezers opdagen, in Frankrijk 47,2 %, in Oostenrijk 49 %, in Ierland 40 % in Finland 30,1 % om af te sluiten met Nederland met amper 29,9 procent.

In België, ondanks de stemplicht en de koppeling aan nationale verkiezingen zouden 15 % van de kiezers hun kat hebben gestuurd en in Griekenland, waar eveneens een stemplicht bestaat, noteerde men 32 %.

Hoe komt het toch dat de beleidsmensen er geen rekening willen mee houden dat er iets mank loopt? Bij deze opmerking van een journalist hoorde ik op de T.V. een politicus verklaren dat het in de Verenigde Staten veel erger is. Dat de president meestal slechts gekozen wordt met ± 25 % van de stemmen. Een magere troost en zeker geen aanvaardbaar excuus. Want is het niet juist bekend dat in de V.S. de kloof tussen arm en rijk het grootst is? Is het dat voorbeeld dat de politici aanrijzen? Het is wel een feit dat de 18 miljoen werklozen, de 50 miljoen armen in de lidstaten, waarvoor ook de E.U. medeverantwoordelijk is, zich weinig aangetrokken voelen tot Europa. Om niet te spreken over de talrijke financiële schandalen die de laatste jaren aan de oppervlakte kwamen. Voegen we hier nog aan toe

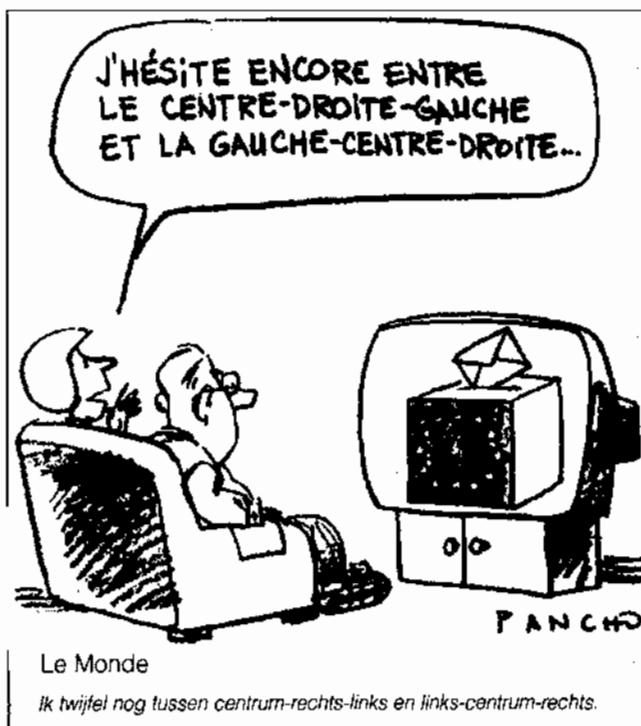
dat heel wat Europarlementsleden, met hun soms onterecht ontvangen vergoedingen, het wantrouwen hebben doen toenemen.

Is het ook niet opvallend - België is hiervan een voorbeeld - dat de politieke partijen meestal geen eigen programma voor Europa aan de kiezers hebben voorgelegd?

Maar de leiders van Europa maken zich hierover weinig zorgen. Ze sluiten de ogen voor de werkelijkheid. Het minder begooede deel van de bevolking wordt gewoon afgeschreven. Het is de vlucht voorwaarts naar het centrum.

De sociaal-democraten Blair en Schröder hebben dit recent met hun Europees manifest (zie blz. 4) nog bevestigd. En wat moeten we denken over de informatie in "Le Monde" (15/6) waaruit blijkt dat Wilfried Martens, voorzitter van de Europese Volkspartij (EVP), tijdens een persconferentie op het einde van de avond op 13/6, zou verklaard hebben dat "de omwenteling zeer belangrijk was voor de invloeden" maar dat het behoud "van de technische coalitie met de socialistische groep" zou blijven bestaan "voor de verdeling van de posten en de parlementaire functies". Vrienden onder elkaar, dus, "Ik los de problemen op wanneer ze zich stellen" placht ex-premier J.L. Dehaene te zeggen. Vandaag weet hij echter hoe dit kan eindigen. Maar regeren is voorzien, kunnen inschatten, de moed hebben om zichzelf in vraag te stellen. Er zijn genoeg voorbeelden die aantonen dat, als men de problemen laat rotten, ze uiteindelijk slechts ten goede komen aan extreem-rechts.

Wordt het dan niet hoog tijd dat naar de verzuchtigen van de "Zwijgende meerderheid" geluisterd wordt. Dat de nefaste problemen waarmee de meerderheid van de bevolking geconfronteerd wordt ernstig worden aangepakt. (ads)

Europese Verkiezingen - Parlement - 13/06/99

Het Europees Parlement werd, na de aansluiting van Oostenrijk, Finland en Zweden, uitgebreid van 567 naar 626 leden. Na deze verkiezingen zal het Parlement, volgens de voorlopige afspraken tussen de partijen, er als volgt uitzien:

(56 verkozenen hebben zich nog niet bij een groep aangesloten)

Europese Christen Democraten en conservatieven: 224 (voorheen 201),

Sociaal Democraten en socialisten: 180 (214)

Europese Liberalen: 44 (42)

Groenen: 36 (27)

Linkse Unie (Communisten e.a.): 35 (34)

Onafhankelijken: 20 (16)

Extreem rechts (Fransen, Belgen en Italianen): 18 (37)

Unie voor een rechts Europa: 16 (34)

Europese Alliantie: 13 (21)

Duitsland - 99 zetels**82 miljoen inwoners - 60 miljoen kiezers - opkomst: 45,2 %**

C.D.U.: 48,7 % (53 zetels); SPD 30,7 % (33 zetels); Groenen: 6,8 % (6,4); P.D.S.: 5,8 % (6 zetels); Liberalen overschrijden de kiesdrempel van 5 % niet.

Frankrijk - 87 zetels**52 miljoen inwoners - 39,7 miljoen kiezers - opkomst: 47,02 %**

P.S.: 21,96 % (22 zetels); Pasqua (rechts): 13,9 % (13 zetels); R.P.R. (Chirac): 13,9 % (12 zetels); Liberalen: 9,29 % (9 zetels); Groenen: 9,71 % (9 zetels); Communisten 6,80 % (6 zetels); Jacht en natuur: 6 zetels; Le Pen 5,71 % (5 zetels); Extreem Links: 5,20 % (5 zetels).

Anderen zoals Megret (extreem rechts), De Waechter, ecologisten enz. halen de stembrempel van 5 % niet.

Verenigde Koninkrijk - 87 zetels**59,2 miljoen inwoners - 45,6 miljoen kiezers - opkomst: 23 %**

Conservatieven: 25,3 % (34 zetels); Labour: 29 % (26 zetels); Liberalen Democraten: 13 % (9 zetels); Groenen: 6 % (2 zetels); Schotten: (2 zetels); Wales (2 zetels).

Italië - 87 zetels**57,6 miljoen inwoners - 47,4 miljoen kiezers - opkomst: 70,8 %**

Forza Italia: 25,2 % (22 zetels); PDS 17,3 % (15 zetels); Natioanale Alliantie (extreem rechts): 10,3 % (9 zetels); Radikalen: 8,5 % (7 zetels); Lijst van Prodi en Burgemeester 7,7 % (7 zetels); Liga Nord: 4,5 % (4 zetels); Rifondazione Communista: 4,6 % (4 zetels); PPI (rechts): 4,3 % (2 zetels); Christen Democraten: 2,2 % (2 zetels); Sociaal Democraten: 2,2 % (2 zetels); C.D.U.: 2,2 % (2 zetels); Afgescheurde Communisten Partij: 2 % (2 zetels); Groenen: 1,8 % (2 zetels); Europees Democraten: 1,6 % (1 zetel); Sociaal Beweging: 1,6 % (1 zetel); Christen Democraten: 1,1 % (1 zetel); Gepensioneerden: 0,7 % (1 zetel); Republieken Liberalen Partij: 0,5 % (1 zetel).

Spanje - 64 zetels**39,4 miljoen inwoners - 31,8 miljoen kiezers - opkomst: 64,3 %**

Christen Democraten: 39,6 % (27 zetels); Socialisten: 35,34 % (24 zetels); Communisten en links: 5,78 % (4 zetels); Catalonië (rechts): 4,99 % (3 zetels); Catalonië (centrum): 3,11 % (2 zetels); Basken: 2,97 % (2 zetels); Galicië: 1,49 % (1 zetel); Euskan Herretarak: 1,49 % (1 zetel).

Nederland - 31 zetels**15,7 miljoen inwoners - 12,2 miljoen kiezers - opkomst: 29,9 %**

CDA: 26,9 % (9 zetels); PvdA: 20,1 % (6 zetels); VVD: 19,7 % (4 zetels); Groen Links: 11,9 % (4 zetels); Protestanten: 8,7 % (3 zetels); D66: 5,8 % (2 zetels); Socialisten Partij (links): 5 % (1 zetel).

België - 25 zetels**10,2 miljoen inwoners - 8 miljoen kiezers - stemplicht**

CVP: 13,8 % (3 zetels); VLD: 13,7 % (3 zetels); PRL: 10 % (3 zetels); P.S.: 9,6 % (? zetels); Vlaams Blok: 9,2 % (2 zetels); S.P.: 8,9 % (2 zetels); Ecolo: 7,2 % (3 zetels); Agalev: 7,4 % (2 zetels); VU-ID: 7,2 % (2 zetels); PSC: 5 % (1 zetel); Duitstaligen-PSC: 1 zetel.

Griekenland - 25 zetels**10,5 miljoen inwoners - 8,9 miljoen kiezers - stemplicht**

Conservatieven: 36,07 % (9 zetels); Socialisten: 32,88 % (9 zetels); KKE (communisten): 8,65 % (3 zetels); Populisten: 6,87 % (2 zetels); Communisten (pro Europa): 5,14 % (2 zetels).

Portugal - 25 zetels**9,9 miljoen inwoners - 7,8 miljoen kiezers - opkomst 40,4 %**

Socialisten: 43,6 % (12 zetels); PSD (socialisten democraten): 31,9 % (8 zetels); Communisten + groenen: 10,32 % (2 zetels); CDS (conservatieven): 8,71 % (2 zetels).

Zweden - 22 zetels**8,8 miljoen inwoners - 7,8 miljoen kiezers - opkomst 38,3 %**

Sociaal Democraten: 26,1 % (6 zetels); Conservatieven: 20,6 % (5 zetels); Communisten (15,8 % (3 zetels); Liberalen: 13,8 % (3 zetels); Groenen: 9,4 % (2 zetels); Christen Democraten: 7,7 % (2 zetels); Centrum: 6 % (1 zetel).

Oostenrijk - 21 zetels**8 miljoen inwoners - 6,4 miljoen kiezers - opkomst 49 %**

Socialisten: 31,74 % (7 zetels); Conservatieven: 30,6 % (7 zetels); Extreem rechts: 23,5 % (5 zetels); Groenen: 9,2 % (2 zetels).

Denemarken - 16 zetels**5,3 miljoen inwoners - 4,1 miljoen kiezers - opkomst 50,4 %**

Liberalen: 22,7 % (5 zetels); Sociaal Democraten: 16 % (3 zetels); Anti Europa: 15,7 % (3 zetels); Radicale Liberalen: 8,9 % (1 zetel); Conservatieven: 8,2 % (1 zetel); Links anti Europa: 7 % (1 zetel); Extreem Communisten: 6,9 % (1 zetel); Extreem Rechts: 5,6 % (1 zetel).

Finland - 16 zetels**5,3 miljoen inwoners - 4 miljoen kiezers - opkomst 30,1 %**

Conservatieven: 25,4 % (4 zetels); Centralisten: 21,3 % (4 zetels); Sociaal Democraten: 17,8 % (3 zetels); Groenen: 13,4 % (2 zetels); Extreem Communisten: 9,1 % (1 zetel); Liberalen: 6,8 % (1 zetel); Christen Democraten: 2,4 % (1 zetel).

Ierland - 15 zetels**3,7 miljoen inwoners - 2,7 miljoen kiezers - opkomst 40 %**

Fianna Fail: 38,6 % (6 zetels); Fini Gael: 28,3 % (4 zetels); Onafhankelijk: 15 % (2 zetels); Labour: 8,70 % (1 zetel); Groenen: 6,70 % (2 zetels); Sinn: 6,3 % (geen).

Luxemburg - 6 zetels**429.000 inwoners - 333.900 kiezers - stemplicht**

Christen Democraten: 31,16 % (2 zetels); Socialisten: 23,58 % (2 zetels); Liberalen: 20,46 % (1 zetel); Groenen 10,70 % (1 zetel).

Verkiezingen - informatie en commentaar: André De Smet.

Groot-Brittannië - Regio's - Gemeenten - 6/5/99

SCHOTLAND

Voor de eerste verkiezingen, in het perspectief van Schots zelfbestuur, waren er 129 zetels te verdelen.

Labour behaalde 55 zetels.

SNP (nationalisten) 35 zetels.

Conservatieven: 18 zetels.

Liberaal Democraten: 17 zetels.

De opkomst bedroeg slechts 30 procent.

Labour beschikt niet over een meerderheid in het parlement en zal op een regeringspartner moeten een beroep doen. Donald Dewar, de minister voor Schotland in de regering Blair wordt er de eerste premier.

WALES

Ook hier slaagt Labour er niet in de verhoopde meerderheid te behalen van de 60 terbeschikking zijnde zetels.

Labour behaalt er 28.

Plaid Cymru (nationalisten): 17, Conservatieven 8 en Liberaal Democraten 6.

Opkomst van de kiezers 45 procent.

Labour is teleurgesteld. De nationalisten, reeds sterk in het Welsh sprekende Noorden, boeken ook winst in het industriële zuiden waar de Labour traditioneel sterk staat.

GEMEENTERADEN

Labour: 4.218 zetels (5.232 in 1995)

Conservatieven: 3.653 zetels (2.330 in 1995)

Liberaal Democraten: 2.441 zetels (2.567 in 1995)

Slechts 29 procent van de kiezers kwamen opdagen.

Met 36 % van de stemmen heeft Labour niet te veel ingeboet voor zijn regeringspolitiek.

De conservatieven lopen hun verlies van 1995 (ze verloren toen 2000 zetels) enigszins in. De Liberaal Democraten die in 1995 in Liverpool de overwinning behaalden komen nu ook in Sheffield aan de macht.

IJsland - Parlement - 9/5/99

Met 40 % (+3,%) heeft de Conservatieve Partij van premier David Oddson de verkiezingen gewonnen. De Vooruitgangspartij, de coalitiepartner in de regering, moest met 18% (-5 %) zwaar inleveren. De coalitie zal echter worden verder gezet.

Israël - Premier en Parlement - 15/5/99

In Israël verlopen de verkiezingen volgens het principe: rechtstreekse verkiezingen voor de eerste minister en verkiezingen volgens het evenredig stelsel voor de 120 parlementsleden, met geheel Israël als één kiesdistrict.

Niet minder dan 32 partijen namen aan de laatste verkiezingen deel.

Het afstraffen van premier Netanyahu, die de vredesonderhandeling met de Palestijnen door zijn ultra rechtse politiek op de helling had gezet en de slechter wordende economische toestand, waren hierbij de belangrijkste inzet.

In het begin waren er zes kandidaten voor het premierschap. Vier trokken zich uiteindelijk terug zodat het een confrontatie werd tussen Netanyahu van het rechtse Likhoud en Barak van de arbeiderspartij.

Uiteindelijk haalde Ehud Barak het met niet minder dan 56,8 % van de stemmen tegen Benjamin Netanyahu die zich met 43,9 % moest tevreden stellen.

Voor wat de Knesset (parlement) betreft ziet de officiële uitslag er als volgt uit:

(tussen haakjes de vertegenwoordiging in de oude Knesset).

- Israël EEN (Arbeiderspartij en bondgenoten):	26	(34)
- Likhoud (rechts):	19	(32)
- SHASS (Noord Afrik.Joden):	17	(10)
- MERETZ (vrijzinnig links):	10	(9)
- ISRAËL BA ALIAH (Russen):	6	(7)
- CENTRUM PARTIJ:	6	(0)
- Nationale RELIGIEUZE PARTIJ:	5	(9)
- ISRAËL BEITENOU (Russen-rechts):	4	(0)
- NATIONALE EENHEID (ultra nationalisten):	4	(0)
- ÉÉN VOLK (syndicalisten):	2	(0)
- Judaïsme v.d. Torah (orthodoxen):	3	(5)
- HADDASH (communisten):	3	(5)
- EENHEIDSLIJST Arabisch:	5	(4)
- Democratische Alliantie (Arabisch):	2	(0)

Wanneer men bovenstaande uitslagen overloopt mag gerust over een aardverschuiving gesproken worden. Het feit dat met 1,5 procent van de stemmen een zetel kan worden behaald is daar niet vreemd aan. Het wijst bovendien op een zeer grote ontevredenheid bij de bevolking en een afwijzing van de traditionele politiciers zodat de kiezer zijn vertrouwen stelde in nieuwe partijen.

Kenmerk hieraan: Ehud Barak werd als premier verkozen met 56,8 % van de stemmen, maar zijn lijst verliest acht zetels. Ondertussen gaf ex-premier Netanyahu ontslag als voorzitter van Likoud en trekt zich, voorlopig althans, terug uit de politiek. Arich Déri, de leiders van de ultra-orthodoxe partij Shass, (gewezen minister van Binnenlandse Zaken) wiens partij 7 zetels won, gaf eveneens zijn ontslag.

Déri werd namelijk kort geleden veroordeeld voor corruptie en verkoos zich terug te trekken om zijn partij de mogelijkheid te geven met Barak te onderhandelen.

Benny Begin (extreem rechts) die Netanyahu in de steek liet en een nieuwe rechtse partij vormde behaalde slechts 4 zetels. Hij trok zich terug als voorzitter en nam ontslag als parlements lid.

Guatemala - Referendum - 16/5/99

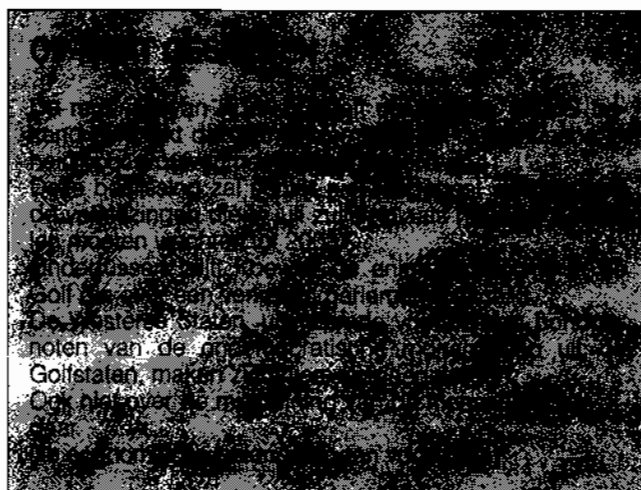
Na het in 1996 afgesloten akkoord tussen de regering en de bevrijdingsbeweging werd door de president Alvaro Arzu een referendum uitgeschreven.

Hierin werden de constitutionele hervormingen voorgesteld die aan de Indiaanse bevolking, die 60 % van de 11 miljoen inwoners vertegenwoordigd - meer rechten zouden verlenen.

Deze hervormingen werden reeds in oktober '98 door het Congres goedgekeurd maar moesten in een referendum bekrachtigd worden.

Bijna alle politieke partijen hadden opgeroepen ja te stemmen maar 81,45 % van de kiezers kwam niet opdagen.

50,63 % verwierpen het voorstel dat een werkelijke erkenning van de identiteit en de rechten van de Indiaanse bevolking, inhield.

Zuid-Afrika - Parlement - 2/6/99

Meer dan 80 % van de ingeschreven kiezers namen aan de tweede multiradicalen verkiezingen uit de geschiedenis van Zuid-Afrika deel. 18,3 miljoen kiezers hadden zich hiervoor laten registreren. Circa 10.000 lokale en internationale waarnemers controleerden het stemproces dat veel rustiger verliep dan tijdens de vorige verkiezingen.

Het *Nationaal Afrikaans Congres (ANC)* bekam 66,5 % van de stemmen (62,6 % in '94) en 266 op de 400 te begeven zetels. Een tekort van 2 zetels om de tweederde meerderheid te behalen. Indien nodig kunnen deze wel door een andere partij geleverd worden.

Tweede partij is de *Democratische Partij (DP)*, die zich afscheurde van de Nationale Partij en beroep deed op Indiërs en kleurlingen. Zij kreeg 38 zetels.

Derde partij is de *Inkatha Vrijheids Partij (IFP)* van de Minister van Binnenlandse Zaken Buthelezi met 34 zetels. De *Nationale Partij (NP)*, de vroegere anti-apartheidspartij, komt met slechts 28 zetels als vierde uit de bus.

Dan volgt de *Verenigde Democratische Beweging (UDM)* die door de oud-ANC'er Bantu Hilomisa en de voormalige NP leider Roelf Meyer werd opgericht bekam 14 zetels.

Hierna volgen de *Christen-Democratische Afrikaanse Partij (ACDP)* met 6 zetels, het *Vrijheidsfront* met 3 zetels, de *Christen-Democratische Partij (UCDP)* met 3 zetels, het *Pan Afrikaan Congres (Pac)* met 3 zetels, de *Federale Alliantie (FA)* met 2 zetels, de *Eenheidsbeweging van Afrikanen (AEA)* met 1 zetel, het *Front van de minderheid (MF)* met 1 zetel, en de *Organisatie van het Afrikaanse volk (Azapo)* eveneens met 1 zetel.

Het integraal proportioneel kiessysteem bracht 13 partijen in het Parlement tegenover slechts 7 in 1994.

Het ANC veroverde eveneens een meerderheid in alle provincies met uitzondering van twee.

Kwa Zulu Natal waar ze met het Inkatha zal moeten regeren, en de West-Kaap.

Deze provincie stond voorheen onder de leiding van de Nationale Partij maar behaalde in deze regio nu slechts 38,4 % tegenover 42 % voor het ANC.

De vraag is nu met wie de Democratische Partij, die hier op de derde plaats eindigde, in de regionale regering zal stappen. Met het ANC of met de N.P.

Deze verkiezingen kunnen zeker als een politieke aardverschuiving genoteerd worden.

Eerstdaags wordt Thabo Mbeki, de opvolger van Nelson Mandela, door het parlement als president verkozen. Hem wacht een zware taak: de zwarte bevolking niet teleurstellen in het vertrouwen dat ze in het ANC gesteld heeft.

Duitsland - Deelstaat - 6/6/99

De regionale verkiezingen in Bremen lieten de kiezers toe een oordeel uit te spreken over de SPD-Groene regering van Kanselier Schröder die op nationaal vlak aan de macht kwam. De Sociaal-Democraten boekten er een grote winst. Met 42,6 % (33,4 % in '95) veroverden ze 47 op de 100 zetels (een winst van 10) maar misten ze met 3 zetels de absolute meerderheid in dit regionaal parlement.

De Christen-Democratische CDU, bondgenoot van de SPD in de aftredende regering, boekten met 37,1 % (32,6 % in '95) en 42 zetels de beste uitslag uit hun geschiedenis.

De Groenen die voorheen 10 zetels hadden, verloren er 4. Deze vier zetels hadden volstaan om, zoals op nationaal vlak, een SPD-Groene regering te vormen maar de SPD geeft er de voorkeur aan met de CDU verder te regeren.

Indonesië - Parlement - 7/6/99

Op 19 juni waren de volledige resultaten van de Indonesische verkiezingen nog niet bekend. Men schat niettemin dat 90 % van de kiezers aan de stemming hebben deelgenomen. Met de gekende uitslagen op basis van 2/3 van de getelde stemmen kan men vaststellen welke richting het uit gaat.

Op dit ogenblik leidt de Democratische Indonesische Partij (PDI-P) van Megawati Sukarnoputri (de dochter van de eerste president, Sukarno) met 40 % van de stemmen. Haar twee bondgenoten, twee moslimpartijen, de Partij van het Nationaal Ontwaken (PKB) van Abdurrahman Wahid en de Partij van het Nationaal Mandaat van Armién Rais zijn goed voor 20 % van de stemmen. De Golkar, de partij die vroeger aan de

leger en die ook het werktuig van Suharto was, behaalt met zijn bondgenoot, de Partij van de Verenigde Ontwikkeling, 1/3 van de stemmen. Na deze uitslagen wordt reeds gedacht aan de presidentsverkiezingen die in november moeten plaats hebben.

Het ziet er naar uit dat de moslimpartijen, in een land waar 80 % van de bevolking tot de Islam behoort, het moeilijk hebben met een vrouwelijke kandidaat.

Niettemin verklaarden ze Megawati Sukarnoputri te zullen steunen.

Het is het consultatief Assemblee dat de president verkiest. Dit is samengesteld uit de 462 verkozenen van 7 juni, de 32 vertegenwoordigers van het leger, 135 afgevaardigden van de provinciale Assemblees en 65 vertegenwoordigers van organisaties.

Gezien elk provinciaal Assemblee, zonder rekening te houden met het aantal inwoners, over vijf afgevaardigden beschikt en de Golkar sterk vertegenwoordigd is in de afgelegen gebieden en op het platteland is Megawati Sukarnoputri nog niet verzekerd van de overwinning.

INDONESIË

Bevolking: 202 miljoen. Oppervlakte: 2 miljoen km² (5000 km afstand van west naar oost) Archipel: 17.508 eilanden. Religie: 80 % moslim.

1945: Einde van de Japanse bezetting. Tot 1949 strijd tegen de Nederlandse koloniale macht. 1949: Sukarno wordt president. 1965: Opstand van het leger onder leiding van Suharto met de hulp van de CIA: 500.000 communisten, progressieven en Indonesiërs van diverse origine worden vermoord. Het Westen zwijgt en laat begaan. 1967: Suharto wordt president. 1976: Djakarta annexeert Oost-Timor. Suharto wordt door zijn klik herkozen in 1978, 1983, 1988, 1993 en 1998.

Na de financiële crisis en de daaropvolgende volksopstand wordt Suharto afgezet.

Wist je dat...

... in het uitstekende boek "De geest van Koning Leopold II" de auteur, Adam Hochschild, er de aandacht op vestigt dat onder de heerschappij van Leopold II in zijn Congo-vrijstaat er ± 10 miljoen zwarten het leven verloren als gevolg van de gruwelijke uitbuitingspraktijken.

... om te ontkomen aan de wereldwijde kritiek op zijn beleid Leopold II in 1908 Congo aan België overliet voor honderdentien miljoen frank terwijl er over de tweeëndertig miljoen frank die door de regering voorheen aan Leopold werd geleend nergens meer sprake was. De regering verbond er zich eveneens toe veertig miljoen te spenderen om de bouwprojecten, o.m. voor het kasteel te Laken, af te werken.

... in Kenia (Afrika) een aantal bewerkte stenen werden ontdekt die 2,34 miljoen oud zijn waaruit zou blijken dat niet de mens maar primaten de eerste werktuigen zouden vervaardigd hebben.

... volgens een rapport van het Brits Ministerie van Financiën werd het aantal armen tijdens de laatste twintig jaar met drie vermenigvuldigd wat één vierde van de Britse bevolking uitmaakt.

... een woordvoerder van de Israëli-sche regering bekend maakte dat in 1998 aan 788 Palestijnen uit Jeruzalem hun papieren werden ontnomen. Sinds 1996 komt dit reeds op 2.083 families die 8000 personen vertegenwoordigen.

... de Amerikaanse helikopter Apache, zoals er reeds twee in Albanië neergestort zijn, 16 miljoen dollar per stuk kost.

... uit het laatste rapport van Unicef, het kinderfonds van de Verenigde Naties, blijkt dat 130 miljoen kinderen in de ontwikkelingslanden geen basisonderwijs genieten. Onder hen zijn er 73 miljoen meisjes. Miljoenen andere kinderen slechts onderwijs krijgen waarvan zij weinig opsteken en dat, op de drempel van de XXIste eeuw nog steeds 850 miljoen mensen, van wie tweederde vrouwen, niet kunnen lezen en schrijven.

... de E.U. in 1996 met 8 miljoen ton in de wereld de tweede plaats inneemt in de productie van gevogelte. Dit tegen 14 miljoen ton voor de V.S. en 7,4 miljoen ton in China. De wereldproductie bedroeg 45 miljoen

Wereldbank: De kloof tussen armen en rijken wordt steeds breder

Met de financiële crisis in Oost-Azië in juli 1997, gevolgd door de crisis in augustus in 1998 in Rusland en in januari 1999 in Latijns-Amerika wordt een aanzienlijk deel van de wereldbevolking geconfronteerd met een belangrijke daling van hun levensstandaard en welvaart.

De grote meerderheid van de bewoners van onze planeet zijn hiervan het slachtoffer gezien 4,9 miljard mensen in derde wereld landen leven t.o.v. 900 miljoen in de ontwikkelde landen. Het blijft slecht gaan in de ontwikkelingslanden en de armoede neemt zelfs toe in de ganse wereld.

James Wolfenshon, voorzitter van de Wereldbank, erkent dat 1,7 miljard mensen in extreme armoede leven (minder dan 1 dollar per dag) en roept de internationale gemeenschap op "nieuwe strategieën" te ontwikkelen om een verdere achteruitgang te verhinderen." Een jaar geleden, zegt Wolfenshon, dachten we nog het doel van de internationale gemeenschap te bereiken, d.w.z. binnen de twee volgende decennia de armoede met de helft te verminderen, de kindersterfte terug te dringen en alle kinderen in de wereld primair onderwijs te verzekeren.

Deze objectieven worden vandaag echter in vraag gesteld. De handicaps zijn veelvuldig. De economische groei bedraagt in de ontwikkelde landen dit jaar 1,5 procent tegen 4,7 procent twee jaar geleden zegt de Wereldbank. Daartegenover staat dat de bevolkingsgroei in de onderontwikkelde landen met 3 tot 4 procent per jaar toeneemt.

Volgens experts moet de economie met meer dan twee tot drie maal groeien om hierop invloed te hebben.

Zo zal het B.B.P. dit jaar met 3 procent afnemen wat volgens de Wereldbank drie tot vier miljoen meer armen zal betekenen.

Daarbovenop komt er de bestendige daling van de grondstofprijzen en de terugloop van de ontwikkelingshulp vanwege de ontwikkelde landen.

"We hebben het laagste niveau sinds 50 jaar bereikt" zegt James Wolfenshon, de voorzitter van de Wereldbank tijdens een toespraak op 22 april te Washington. De ontwikkelingshulp bereikte in 1998 nog 30 miljard dollar wat 40 procent minder is dan tien jaar geleden. Dit bedrag maakt slechts 0,25 procent uit van het Bruto Binnenlands Product (BBP) van de ontwikkelde landen terwijl het officieel doel van de internationale gemeenschap 0,70 tot 1 procent was. De Wereldbank beweert bijzonder bezorgd te zijn wat Rusland betreft gezien daar 20% van de bevolking in armoede leeft. Een ander zorgenkind is Afrika, waar 20 procent van de bevolking in oorlogssituaties leeft. Afrika is met Rusland de enige regio waar de levensduur daaft.

Niettemin heeft ook Oost-Azië kloppen gekregen gezien in twee jaar tijd het aantal armen steeg van 7 procent naar 14 procent

en in sommige landen zelf tot 20 procent. "Als men het geheel bekijkt moet men vaststellen dat de kloof tussen de armen en rijken steeds breder wordt" stelt Joseph Stiglitz, de econoom van de Wereldbank vast. Ondertussen worden in Joegoslavië miljarden dollars verspild om mensen te doden... (ads)

Apache en Tomahawk

Apache en Tomahawk, zijn de namen van de moordtuigen waarmee de V.S. de vrede en de mensenrechten verdedigd onafgezien van het aantal onschuldige slachtoffers die deze veroorzaken.

Deze namen werden overgenomen van de Indianen en Apache de naam van een Indianenstam die, zoals de Cheyennes en de Sioux slachtoffers werden van een verschrikkelijke etnische zuivering. Men sprak toen nog niet over mensenrechten...

In zijn onderzoeksrapport schreef de Amerikaanse Major Wijnkoop na de uitroeiing van een Indianenkamp in 1884 door de eerste cavalerie compagnie in Colorado:

"Vrouwen en kinderen werden gedood, de kinderen zelfs aan de borst van hun moeder. Alle lijken werden op zo'n gruwelijke manier behandeld dat men bij het overschouwen van het slagveld ziek werd. Al die tijd moedigde de colonel Chevington zijn manschappen aan hun diabolische daden verder te zetten".

President Clinton en de V.S. blijken dit deel uit hun geschiedenis vergeten te zijn.

De E.U. Top van Keulen

De sociaal-democraten Gerard Schröder (de man van het Neue Mitte) en Tony Blair (de man van de derde weg), die zich vorig jaar lieten verkiezen als "de" voorstanders van het centrum zijn hun nieuwe ideologie indachtig gebleven.

Op de E.U. top te Keulen zijn ze er in geslaagd het Franse voorstel - eis die gesteund wordt door de Europese vakbonden - om een economische minimum groei van 3% en het probleem van de tewerkstelling centraal te stellen - voor zich uit te schuiven.

Schröder en Blair blijken uiteindelijk de politiek van Kohl en Major verder te zetten.

De verkiezing, lees aanduiding, van de sinds 1995 aangestelde secretaris-generaal van de NAVO Javier Solana als verantwoordelijk voor de Buitenlandse Zaken van de E.U. doet ook heel wat vragen oprijzen. Solana is een Spaanse sociaal-democraat die in zijn jonge jaren te keer ging tegen de aansluiting van Spanje bij de NAVO en voor vrede in Vietnam betoogde onder de slogan "US go home". Men kan hem, door zijn recente optreden in de Balkan, slechts onder de "haviken" rangschikken.

Door zijn afhankelijke houding t.o.v. de Verenigde Staten is hij zeker geen garantie voor een onafhankelijke opstelling van Europa. (ads)

Israël: Vrede niet gered door zege van Barak

Tot grote opluchting van de hele wereld versloeg Ehud Barak van Israël-één (de Arbeidspartij met twee kleinere partijen) premier Benjamin Netanyahu van de rechtse Likoeid-partij in de strijd om het premierschap van Israël in de verkiezingen van 18 mei 1999. De rechtstreekse verkiezing van de eerste minister werd ingevoerd vóór de verkiezingen van 1996 om maandenlang getrouwtrek rond de vorming van een regering in een sterk versplinterd landschap te voorkomen.

De opluchting heeft alles te maken met het feit dat sedert Netanyahu als winnaar uit de bus kwam in 1996, het vredesproces met de Palestijnen, Syriërs en Libanezen bevroren is. Maar men moet zich hoeden voor optimisme. Ideologisch staat Barak niet ver af van Netanyahu. Ook hij wil het grootste deel van de westelijke Jordanoever, met de joodse kolonies, inlijven. En wat Jeruzalem betreft is er geen sprake van een nieuwe verdeling of afstand van enig deel aan de Palestijnen: de stad blijft de ene, ondeelbare hoofdstad van Israël.

Evenmin mag worden vergeten dat Barak zich onthield toen het Oslo-akkoord in de Knesset, het Israëliëse parlement, werd goedgekeurd. Hij verzet zich ook tegen het idee van Palestijnse zelfbeschikkingsrecht en viel uit tegen de Amerikanen toen die, om de Palestijnse president Yasser Arafat ervan te weerhouden op 4 mei (dag van het aflopen van de Oslo-akkoorden) een Palestijnse staat uit te roepen, zich positief uitlieten over de Palestijnse rechten.

Terug praten

Niettemin is er vooruitgang in die zin dat Barak bereid is de onderhandelingen te hervatten. Met de Palestijnen zal er op de eerste plaats worden gepraat over het akkoord van Wye-river, dat door Netanyahu dood werd verklaard kort nadat het in oktober was ondertekend. De kans zit erin dat Barak voortsnog de beloofde verdere, beperkte terugtrekking van het Israëliëse leger op de westelijke Jordanoever zal uit-

voeren. En dan de besprekingen over een definitief vredesakkoord met de Palestijnen zal aanvatten. In principe zouden die binnen het jaar moeten zijn afgerond. Wat onmogelijk lijkt omdat die alle grote kwesties zouden moeten oplossen: het vastleggen van de grenzen van Israël, het lot van de nederzettingen in bezet gebied, de toekomst van Jeruzalem, het probleem van de Palestijnse vluchtelingen.

Barak beloofde ook dat hij de onderhandelingen met Syrië en Libanon nieuw leven zal inblazen. Hij gaf alvast te kennen dat Israël zich wil terugtrekken uit Zuid-Libanon, waar de Israëliëse troepen voortdurend in de clinch liggen met de guerrillero's van de Partij van God (Hezbollah), die hen het leven daar bijzonder zuur maken. En als er met Syrië een akkoord kan worden gevonden over de Golan-hoogvlakte, dan is vrede met Libanon nog slechts een formaliteit. Maar dit akkoord is problematisch omdat Likoeid en Arbeidspartij hinderpalen hebben opgeworpen voor een Golan-akkoord: het parlement moet elke overeenkomst met een tweederde meerderheid goedkeuren en daarna moet de Israëliëse bevolking nog eens in een referendum haar zegen geven.

Grote coalitie

Barak moet echter in de eerste plaats nog een regering vormen. Hij heeft daar tot begin juli de tijd voor. Het zal niet gemakkelijk gaan. Zetelden er na de verkiezingen van 1996 dertien partijen in de Knesset, dan is dit aantal nu opgelopen tot vijftien. En Barak mocht het dan wel in persoonlijke populariteit met 56% tegen 44% voor Netanyahu halen, in de parlementsverkiezingen verloor de Arbeidspartij zeven zetels. Ze viel van 34 terug op 27 zitjes. Likoeid verloor slechts drie zetels (van 22 naar 19).

Zelfs een grote coalitie tussen Arbeidspartij en Likoeid, waar Barak zich voorstander van heeft getoond, is onvoldoende om de vereiste meerderheid van 61 zetels te bereiken. Om een stabiele meerderheid te bereiken is een uitbreiding van de coalitie tot Shas lo-

gisch. Deze ultra-orthodoxe religieuze partij van voornamelijk sefardische joden uit Noord-Afrika boekte een verrassende vooruitgang van 10 naar 17 zetels. De veroordeling van partijleider Aryeh Deri van Shas vlak voor de verkiezingen wegens fraude en het aannemen van steekpenningen, lijkt tot een reflex van sympathie met de partij te hebben geleid. Deri gaat in beroep tegen zijn veroordeling zodat een definitieve uitspraak nog wel enkele jaren op zich kan laten wachten. Hij kondigde wel zijn ontslag als partijvoorzitter aan nadat Barak liet weten geen coalitie met Shas te zullen overwegen zolang Deri haar leider zou zijn.

De eventuele aanwezigheid van Shas zal de discussie over het seculiere karakter van de joodse staat weer aanwakkeren op een moment dat het Hooggerechtshof enkele door de orthodoxe joden fel betwiste uitspraken deed (onder andere over de geldigheid van bekeringen tot het jodendom door liberale joodse rabbijnen) en op het moment dat de orthodoxe jongeren hun vrijstelling van legerdienst dreigen te verliezen. In februari al manifesteerden een paar honderdduizend orthodoxe joden in Jeruzalem tegen de uitspraken van het Hooggerechtshof. Als Barak Shas als partner wil zal hij toegevingen moeten doen aan de orthodoxe joden.

Wat het vredesproces betreft behoren partijleider Deri en rabbijn Ovadia, de geestelijke leider van Shas, tot het gematigde kamp. In tegenstelling tot het religieuze establishment van rabbijnen verwerpen zij de doctrine van de on-aantastbaarheid van Eretz Yisrael (het bijbelse Land van Israël) en menen zij dat het menselijke leven belangrijker is dan land. Hun achterban echter is doorgaans zeer sterk nationalistisch en staat wat vrede betreft dicht bij Likoeid.

Een regering-Barak zal één positief aspect hebben: er zal weer worden onderhandeld. Maar of dat veel zal opleveren, behalve een eenzijdige terugtrekking uit Libanon, is de vraag, gezien Baraks opinies en die van zijn waarschijnlijke coalitiepartners.

Paul Vanden Bavière

Palestina: Engendering The Peace Process

'Het is de eerste maal sinds de vredesakkoorden van 1993 dat de bezorgdheden, het harde en moeilijke dagelijks leven en de meningen van de vrouwen die in de bezette gebieden, in de vluchtelingenkampen en in Oost-Jerusalem leven, gehoor krijgen. De Palestijnse vrouwen hebben altijd een leidende rol gespeeld in het verzet tegen de Israëlische bezetting. Na het stagneren van de vredesakkoorden brengen zij nu het vredesproces terug op gang' zegt Gnada Zeidan, coördinator van het project¹. De eerste fase van dit project bestond erin een analyse te maken van het leven van de Palestijnse vrouwen na de ondertekening van de Oslo-akkoorden. Het werkdocument dat hiervan het resultaat is heeft de basis gevormd voor het Palestijns stuurcomitee 'Vrouwen, Politieke Deelname en Vrede' dat in September 1997 in Oost-Jerusalem samenkwam.

Onderstaand artikel gaat dieper in op een aantal punten van dit rapport².

'Failed Hopes'

Sinds de ondertekening van de Oslo-akkoorden in september 1993 kreeg de hoop op een duurzame vrede voor de Palestijnse en Israëlische bevolking een ernstige deuk. Belangrijke kwesties als de nederzettingen, Oost-Jerusalem en de Jordaanvallei zullen pas in de Onderhandelingen omtrent de Definitieve Status van de Bezette Gebieden aan de orde komen. Sindsdien hebben massieve landonteigeningen, uitbreiding van de bezette gebieden, vernieling van Palestijnse huizen, aanleg van ringwegen, administratieve aanhoudingen, marteling, blokkade van de West Bank en Gaza Strip sinds maart 1993, de geest van de vredesakkoorden nog verder aangetast.

Eerste minister Netanyahu verwijderde zich nog meer van het akkoord. Tijdens zijn beleidsperiode stimuleerde Israël het verzet tegen de oprichting van een Palestijnse staat. Op alle mogelijke manieren werd het recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen beknut. Anderzijds werden faciliteiten voor

Joods kolonisten gestimuleerd en werd hun veiligheid door een uitgebreide permanente militaire controle over de West Bank en over de waterbronnen bevestigd. De menselijke kost van zulke politiek is zeer hoog zowel voor Israëliërs als voor de Palestijnen en in het bijzonder voor de Palestijnse vrouw. Vrouwen zien hun levensstandaard drastisch dalen. Palestijnen hebben geen recht op grond, huis, onderkomen, werk en gezondheidszorg.

In Oost-Jerusalem past Israël de politiek van 'burecratische etnische zuivering' en van 'stille deportatie' systematisch en consequent toe.

Bezette gebieden

'Salaame heeft vier kinderen en was acht maanden zwanger toen haar huis werd vernield. Zij en haar man hadden al hun spaarcenten in dit huis gestopt. Zij hadden gebouwd zonder bouwvergunning. De wachttijd bedraagt immers drie tot vier jaar, de kosten lopen op tot 2500 \$ en de kans is zeer klein dat een toelating wordt gegeven. Gedurende de rechtszaak argumenteerde de rechter dat het huis was gebouwd in een landbouwzone en zonder toelating.'

In de West Bank bevinden de meeste Palestijnse dorpen zich in Area A (dat is 3% van de West Bank, onder Palestijnse controle), met stukken in Area B (dat is 27% van de West Bank onder gemengde Israëlisch-Palestijnse controle). Area C (dat is 70% van de West Bank onder exclusieve Israëlische controle) is het stokpaardje van de Israëlische regering. Het bevat het grootste aantal Joodse nederzettingen die doorheen een netwerk van ringwegen of 'bypass roads' en industriële nederzettingen onderling en met Israël verbonden zijn. Deze wegen mogen enkel gebruikt worden door de Israëliërs en ze zijn bezaaid met bewapende controleposten. De Palestijnen zijn verplicht om grote omwegen te maken om hun werk, school, ziekenhuis of familie in naburige dorpen en in Oost-Jerusalem te bereiken.

De Palestijnen hebben geen stem in de raden die beslissen over de bestemming van de zones in Area C en hebben geen toegang tot de raden die beslissen waar en wanneer huizen zullen afgebroken en vernield worden.

De zones waarbinnen Palestijnen moeten wonen beperken zich tot de steden en dorpen die in 1942 door de Engelsen werden afgebakend toen zij het overgrote deel van de West Bank tot landbouwzones klasseerde. Ondertussen is de huidige bevolking vier maal toegenomen door de massale toeloop van vluchtelingen van de oorlogen van 1948 en 1967. Er wordt geen enkele bouwvergunning meer afgeleverd.

Israël verklaart dat de afbraak van huizen pure administratieve maatregelen zijn en alleen op basis van een uitgewerkte planning. Zij gebruikt de huisafbraak echter ook als afschrikkingmaatregel:

Hanan is 21 jaar, weduwe en moeder van vier kinderen. Haar man had een bomaanslag gepleegd waarbij hij was omgekomen. Haar huis werd verzegeld, Israëlische soldaten namen al haar bezittingen in beslag en ondervroegen haar verscheidene malen. Zij werd vrijgepleit van enige medeplichtigheid maar haar huis werd afgebroken. De rechter verdedigde zijn vonnis door te stellen dat de afbraak een wettelijke maatregel was tot afschrikking voor toekomstige terroristen.

¹ Gnada Zeidan was uitgenodigd op de Vredesconferentie in Den Haag waar zij het project kwam toelichten.

² Failed Hopes. The Life of Palestinian Women after the Signing of the Oslo Accords

Jaar	Aantal huizen afgebroken op bevel van de Israëlische regering in bezette gebieden (uitgez. Oost-Jeruzalem)	In Oost-Jeruzalem
1987	103	Niet gekend
1988	393	30
1989	347	
1990	102	
1991	227	
1992	148	12
1993	63	48
1994	120	29
1995	43	26
1996	140	17
1997	233	16
1998	150	30

Deze gegevens zijn afkomstig van mensenrechtenorganisaties, officiële Israëlische instanties en de pers.

De politiek van vernieling en onteigening duwt de Palestijnse vrouwen en haar kinderen nog verder de armoede in. Zolang de Palestijnen niet beschikken over grond, water en de nodige infrastructuur zal het Palestijnse volk geen duurzame vrede en veiligheid kennen.

Economische gevolgen

Heel de politiek van huisverwoesting en grondonteigeningen, aanleg van routes en huizen van Joodse nederzettingen heeft zijn sociale en economische weerslag op het alledaags leven van de Palestijnen mannen en vrouwen. De velden waarop de Palestijnen hun voedingsgewassen kweken worden kleiner en de watervoorzieningen worden drastisch beperkt. Israël dwarsboomde de ontwikkeling van de Palestijnse landbouw op nog andere manieren: het ontmantelde de landbouwvoorlichting, door de blokkades bemoeilijkt ze de landbouwexport naar en via Israël, dumpt zwaar gesubsidieerde landbouwproducten op de Westelijke Jordanoever, monopoliseerde de verkoop van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Deze maatregelen gelden niet voor de Joodse nederzettingen. Zij mogen wel nieuwe putten slaan en meer land irrigeren. De Joodse nederzettingen beschikken bijna over tweederde van het totaal geïrrigeerde

areaal op de Westelijke Jordanoever.

Tewerkstelling

Midden 1996 steeg de werkloosheid tot meer dan 27% (een stijging van 60% in één jaar) Gedurende periodes van totale blokkade is de werkloosheidsgraad nog veel groter en treft vrouwen die hoofd van een gezin zijn met kinderen.

Slechts 11% van de vrouwen werken buitenshuis. Zij zijn meestal tewerkgesteld in de dienstensector. In deze dienstensector vb onderwijs werkt het grootste aantal vrouwen in de kinderdagverblijven en de lagere scholen. In secundair en hoger onderwijs zijn vrouwen sterk ondervertegenwoordigd. Vrouwen gaan nochtans even lang naar school als mannen maar er is voor hen geen plaats op de arbeidsmarkt. 56,4% van de thuiswerkende vrouwen hebben een post-secundair diploma terwijl slechts 12% van de werkloze mannen een gelijkaardig diploma bezitten.

Oost-Jerusalem

Verblijfsvergunningen ingetrokken

Sinds 1967 weert de Israëlische regering systematisch de Arabische aanwezigheid in Jerusalem en wordt de Joodse aanwezigheid gestimuleerd

door allerlei voordeelmaatregelen. De stille deportatie van de Arabische bevolking uit Oost-Jerusalem gebeurt op een geplande wijze waarbij er sprake is van samenwerking tussen gemeentebestuur en de betrokken ministeries. De meest dramatische regel in de persoonlijkse sfeer is het intrekken van de verblijfsvergunning waarmee het recht op arbeid en ziekteuitkering komt te vervallen.

- De verblijfsvergunning wordt onttrokken aan inwonenden die verschillende jaren buiten de stad hebben gewoond, of wanneer hij/zij zijn inreisvisum niet tijdig heeft vernieuwd. Er is weinig mogelijkheid om tegen een beslissing van uitzetting in beroep te gaan. Er is alleen een formele gelegenheid om gehoord te worden.

- Sinds 1996 moeten de niet-Joden werkelijk bewijzen dat Jerusalem hun 'leefcentrum' is. Dit laatste heeft ook betrekking op de Palestijnen die vanwege de woningnood zich genoodzaakt hebben gezien om zich soms maar enkele meters over de stadsgrens te vestigen (waarmee ze officieel ingezetenen van de Westelijke Jordanoever werden). Ze riskeerden daarmee hun verblijfsvergunning te verliezen. In dat geval zullen zij Jerusalem niet langer kunnen bezoeken, aangezien de Israëlische autoriteiten sinds 1993 Palestijnen -uitgezonderd de Palestijnse 'gastarbeiders'- uit de Bezette gebieden de toegang tot Israël ontzegd.

Volgens Michel Warschawski van Het Alternative Information Center -een Joods/Palestijns onderzoekscentrum in West-Jerusalem dat onder meer het maandblad *News from Within* publiceert- hebben in de afgelopen dertig jaar tussen 50 000 en 100 000 Palestijnse inwoners door toedoen van deze politiek van etnische zuivering hun recht op verblijf in Jerusalem verloren.

Gezinshereniging wordt geweigerd

Najah woont in Jerusalem. 7 jaar geleden besloten zij en haar man om in Ramallah (West Bank) te gaan wonen omdat ze geen huis vonden in Jerusalem. In 1995 verliest Najah tijdens het boodschappen doen haar verblijfsvergunning (ID-card). Ze vraagt aan het ministerie van Binnenlandse Zaken een nieuwe ID-card aan. Deze wordt haar geweigerd omdat ze nu in Ramallah leeft en Jerusalem haar 'leefcentrum' niet meer is. Het ministerie kwam niet terug op zijn beslissing niet-teenstaande het feit dat de advocaat van Najah beklemtoonde dat de Israëlische wetgeving de West Bank niet als buitenland definieerde en dat de Regeling 11 van de Wet over de Toegang tot het Grondgebied niet noodzakelijk van toepassing was.

	Totaal	Palestijnen	Joodse kolonisten
Totale oppervlakte	560 000 ha		
Oppervlakte landbouwgrond	200 000 ha	190 000 ha	9 030 ha
Geïrrigeerd gebied	13 000 ha	4 873 ha	8 127 ha
% van het totaal		37%	62%
% van het eigen areaal		2,5%	90%

Landbouw en irrigatie op de Westelijke Jordanoever.

Zo kunnen sinds 1983 moeders niet langer zelf hun pasgeboren kinderen bij de burgerlijke stand aanmelden. En krijgen ze geen rijksregisternummer. De Israëlische autoriteiten hadden ontdekt dat er meer vaders dan moeders officieel ingeschreven staan op de Westelijke Jordaanoever. Ingezetenen van de bezette gebieden worden niet toegelaten tot Jerusalem. Familiehereniging wordt geweigerd. De enige mogelijkheid is een aanvraag te richten tot het Hoog Gerechtshof. De PLO vertegenwoordiger in Oost Jerusalem spreekt van 2000 onbehandelde verzoeken tot gezinshereniging, hetgeen de betrokken echt)paren en hun kinderen voor de moeilijke keuze stelt of gescheiden te leven of in gezinsverband buiten de stad te gaan wonen.

Aantal ingetrokken verblijfsvergunningen aan niet Joodse inwoners van Jerusalem

1996	689
1997	606
1998	768 waarvan 618 Palestijnen die buiten de stad woonden en 170 Palestijnen die in West Bank en Gaza leefden

Het aantal geconfiscieerde verblijfsvergunningen steeg dramatisch in de laatste helft van 1998 (441 in de laatste 5 maanden alleen)

Het aantal Palestijnen dat tussen 1996 en 1998 aldus uit Jerusalem werden gedeporteerd bedraagt 2 083 families, dat is ongeveer 8 332 individuen. (gegevens zijn afkomstig van officiële Israëlische bronnen)

Gezondheidszorg

Tot 1995 was er in Israël geen nationale gezondheidszorg. De staat garandeerde het pensioen, materniteit, kinderbijslag en een vervangingsinkomen bij arbeidsongevallen. Het landschap van zorgverstrekking was een complex geheel van officiële instellingen en instituten, gemeenschaps- en private sectoren wiens taken en bevoegdheden niet afgebakend waren. Al deze organisaties kregen geld van de regering en verstrekten specifieke zorgen die eigenlijk de verantwoordelijkheid waren van de regering. Deze organisaties werkten volgens de wetten die door de Knesset waren uitgevaardigd maar hadden een grote vrijheid in hun werking. Deze ondoorzichtige manier van werken gaf de regering de mogelijkheid een politiek toe te passen van verdelen en heersen.

Kinderbijslag

Tot 1973 discrimineerde de wet op de kinderbijslag de stadsbewoners van de dorpsbewoners vermits, zo klonk het argument, de levensstandaard in de dorpen veel lager is dan in de steden. De Israëlische regering besliste daarom dat dorpsbewoners het met minder kinderbijslag konden stellen. Toen leefden de overgrote meerderheid van de Arabieren in de dorpen en daardoor kregen zij in totaliteit minder uitkering alhoewel zij de gemeenschap zijn met het grootste aantal kinderen onder de 18 jaar. Ook maakten zij minder gebruik van het netwerk van publieke zorgverstrekking dat vooral gericht was op de Joodse gemeenschap. De families van de Israëlische militairen en veteranen kregen ook extra kinderbijslag als ook de kinderen van immigranten. Een hele reeks maatregelen ter bevordering van kinderbijslag werden uitgevaardigd waar vooral de Joodse families van genoten. Ook de Joods orthodoxe families die wegens religieuze redenen geen dienstplicht uitoefenden hadden recht op uitkering.

Gezondheidsvoorzieningen in de bezette gebieden

Israël heeft een uitgebreide systeem van gezondheidszorg voor de zwangere vrouw en het kind maar de gemiddelde Arabische vrouw heeft er geen toegang toe vermits de klinieken en de voorzieningen grotendeels gelegen zijn in de grote steden en niet in de Arabische dorpen. In Arabische dorpen van ongeveer 30 000 inwoners werken slechts twee kinderartsen ondanks het groot aantal kinderen en is er maar één gynecoloog. Het aantal miskramen en kindersterfte is bij de Arabische bevolking dan ook bijzonder hoog. Door de Blokkade van de West Bank en van vrij verkeer tussen West Bank en Gaza strook verhogen het aantal controleposten wat het verkeer van mensen vertraagd. Zwangere vrouwen en zieke kinderen worden aldus de toegang tot gezondheidszorg sterk belemmerd.

Nationale Gezondheidszorg

Sinds 1995 bestaat er in Israël een nationale gezondheidszorg naast de dure private geneeskunde. Deze nieuwe instelling is bij wet gemachtigd een onderzoek in te stellen naar het recht op ziekteuitkering van een inwoner van Oost-Jerusalem. Het Instituut verdenkt elke persoon welke een aanvraag doet voor een stukje bouwgrond geen inwoner te zijn van de stad. Het weigert aldus elk recht op uitkering totdat het onderzoek naar de plaats van de woonst is afgesloten. Dat onderzoek kan maanden duren. De administratie is incompetent en onderbemand om het onderzoek naar behoren uit te voeren. Kinderen wiens ouders inschrijving in de stad is geweigerd hebben geen recht op ziekteuitkering. Voor hen moet er beroep gedaan worden op de dure private geneeskunde.

De Israëliërs daarentegen die gaan wonen in Joodse nederzettingen verliezen hun rechten niet en kunnen elk ogenblik naar Jerusalem teruggaan wanneer zij dat willen. Zij krijgen bouwgrond toegewezen om en genieten verdere gezondheidsuitkering. De Palestijnen daarentegen verliezen onmiddellijk hun verblijfsvergunning wanneer zij buiten Oost-Jerusalem leven.

Familiewetgeving

De persoonlijke juridische status van de vrouw wordt de speelbal van religieuze (christelijke, arabische) en seculiere belangengroepen binnen de Palestijnse samenleving. Vrouwen-groepen zijn verdeeld over de toepassing van de sharia. Feministen staan hier rechttegenover over islamitische religieuze groepen. Een vrouwen-centrum voor juridische hulp en begeleiding³ dat haar basis heeft in de West Bank heeft verleden jaar een campagne gelanceerd om de discriminatie jegens vrouwen aan te klagen: genderdiscriminatie moet geband worden uit alle bestaande wetgevingen in de bezette gebieden. De eis veroorzaakte nogal wat consternatie bij de conservatieven. Yasser Arafat moest een bijkomende zitting beleggen in het parlement waarbij een voorstel werd ingediend dat vrouwen boven de 18 jaar

Israëlische schendingen van de Palestijnse rechten MEI 1999	
Schendingen	Aantal
Doden	3
Verwondingen	108
Inbeslagnamen van de gronden door de Israëlische soldaten	19 030
Landbezetting door de Joodse kolonisten	1830
Huisafbraak	8
Ontwortelen van bomen	2480
Inbraak in huizen	17
Aanhoudingen	128

Bron: A Periodical Deal with the Israeli Violations, PLO, nr 17 (juni 1999)

³ WLAC Women's Center for Legal Aid en Counseling (WLAC)

mogen huwen zonder de toestemming van een mannelijke voorgd.

De positie van vrouw en kind in het huwelijk wordt door verschillende wetgevingen bepaald. Islamitische en Christelijk Orthodoxe wetgevingen zijn de belangrijkste religieuze wetgevingen in de bezette Palestijnse gebieden waarbij belangrijke verschillen genoteerd worden inzake erfrecht, hoederrecht en adoptie, huwbare leeftijd, scheiding. De christelijk orthodoxe wetgeving is in voege getreden in het begin van de eeuw en is van toepassing in verschillende gebieden in de Gaza strook, de West-bank en in Jerusalem. Het is nu de vraag welke familiale wetgeving de Palestijnse staat zal toepassen en in hoeverre de discriminatie tov de vrouw eigen aan elke religieuze wetgeving zal doorwegen in een definitieve Palestijnse wetgeving.

Moraliteit, de eer van de familie en collaboratie

Gedurende de Intifada werden ten minste 107 Palestijnse vrouwen vermoord onder de verdenking van immoreel gedrag. Activisten van strijdende islamitische groeperingen verrechtvaardigen hun optreden als volgt:

'Vrouwen moeten hun maagdelijkheid voor het huwelijk bewaren. Vrouwen die de huwelijksmoraal overtreden zijn hoeren en zij leiden de aandacht af van de nationale strijd. Zij tasten de mannelijke eer aan. Een getrouwde vrouw die met een andere man slaapt wordt onmiddellijk gedood. Zulke vrouwen zijn niet te vertrouwen. Als een ongetrouwde vrouw met een andere man slaapt worden haar benen gebroken. We hebben geen medelijden met jonge meisjes die

Bomen ontwortelen - landbouwland verwoest		
De Joodse kolonisten zetten aan een razend tempo onder de bescherming van de Israëlische soldaten hun politiek van bezetting en uitdrijving van de Palestijnen verder door.		
Plaats/ District	aantal	soort
Wadi Qana/Salfeel	300	Citroenen
Iskakah/Salfeel	700	Olijven
Kufr Al-Deek/Salfeel	500	Olijven en noten
Mashofeh/Tulkarm	100	Olijven
'Aba/Jenin	200	Olijven
Beit Dajan/Nablus	50	Olijven

Bron: A periodical Deal with the Israeli Violations, PLO, nr. 17 juni 1999

in de prostitutie gedwongen worden. Zij worden eveneens onmiddellijk gedood.' Deze groeperingen namen tijdens de Intifada het leiderschap over in de straat en verspreiden pamfletten waarin de vrouwen aangeraden werden zich nederig te dragen en hun hoofd te bedekken. Vrouwen die zich niet gedroegen zoals werd verwacht, werden door de Palestijnse activisten aangevallen: ze kregen zuur gegooid over hun lichaam, ze werden met stenen bekogeld of werden verkracht. Het is opmerkelijk hoe deze strijdende milities

Controleposten-Palestijnse arbeiders-werk

In een studie over de Palestijnse arbeiders staat te lezen dat er 6 slachtoffers vielen en 106 mensen gewond geraakten aan de controleposten in 1998 en dat er duizend arbeidspasjes in beslag genomen werden in datzelfde jaar. 800 arbeiders werden ontslagen en 3027 werden aangehouden omdat ze geen arbeidspasjes meer bezaten.

Bron: 'A Periodical Deal with the Israeli Violations, PLO, nr. 17 juni 1999

de aanklacht van collaboratie vermengen met de eer en de moraliteit van de familie, van de vrouw en van de totale gemeenschap. Israëlische geheime diensten maken hier handig gebruik van om vrouwen te compromiteren en aldus bekentenissen af te dwingen. Standrechtelijke executies werden uitgevoerd op basis van geruchten en verdachtmakingen.

Vrouwen en de vredesakkoorden

'Engendering the Peace Process' blijven geloven in een niet gewelddadige oplossing van het conflict en willen vredescultuur promoten. Daarvoor moeten eerst de behoeften van de Palestijnse bevolking worden voldaan: ontwikkeling, arbeid, onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, vrij verkeer tussen Gaza Strook en de West Bank. Zo wordt hun positie versterkt om zich te organiseren en aan de politiek van de bezetter weerstand te bieden. Het respect van de vrouwenrechten als mensenrechten, vrije meningsuiting, het aanpakken van corruptie zijn daarbij doelstellingen waar stap voor stap moet aangewerkt worden.

Marie-Jeanne Vanmol

Dringende brief aan eerste minister Ehud Barak!!!!

Beste verkozen premier,
M. Ehud Barak

Als iemand die heeft meegewerkt aan uw verkiezing en die uw overwinning gevierd heeft, was ik geschokt om in Haaretz (15 juni) te lezen op welke gronden u een akkoord gesloten hebt met de Nationale Religieuze Partij. Zoals u weet vertegenwoordigt de NRP de fanatieke kolonisten, die u tegenwerkten tijdens uw verkiezingscampagne. Nu belofde u hen u niet te verzetten tegen de koppeling van Ma'leh Adumim ** aan Jerusalem en moedigde u hen aan om door te gaan met bouwen op Har Homa.*

Als dit waar is zou dat niet enkel verraad betekenen van een Israël dat verandering wilde en op u stemde, maar het betekent ook een slag in het gezicht voor de Palestijnen, die gedurende maanden hun adem hebben ingehouden, in de hoop dat u verkozen werd en - last but not least - een teken van minachting voor de internationale publieke opinie.

Als u denkt dat dit een 'veilige, algemeen geaccepteerde' regering zal garanderen, met alle respect, maar dan hebt u niets geleerd van wat gebeurde tijdens de regering Rabin in 1995. Toen viel de regering bijna door een vraag over de inbeslagname van land in Oost-Jeruzalem, doordat ze de 'Arabische' nissetstemmen voor vanzelfsprekend genomen had. Campagne Protestbrieven Schrijven 'The Other Israël'

*Har Homa is de sinds 1991 onder Likoeid regering van Yitshak Shamir geplande Joodse woonwijk/nederzetting op een heuvel ten zuid-oosten van het centrum van Jerusalem. Daardoor zal het aantal inwoners van Oost-Jerusalem nog eens met 30.000 inwoners toenemen. Op Har Homa zullen de bulldozers tenminste een zestal archeologische resten van christelijke objecten vernielen. Waaronder Byzantijnse kloosters uit de 5de en de 6de eeuw. Rijke rechtse Joden in Europa en de Verenigde Staten hebben belangrijke financiële steun gegeven aan de Joodse groeperingen die met behulp van Palestijnse makelaars de Palestijnse onroerende goederen hebben opgekocht. Har Homa is de laatste ontbrekende schakel tussen de reeds 10 andere uit de grond gestampte nederzettingen die Oost-Jerusalem in een wurggreep moeten houden.

**Ma'leh Adumin is één van de tien uit de grond gestampte Joodse nederzettingen rond Oost-Jerusalem.

De strijd van links in Duitsland

De PDS is een partij die ten onrechte wordt doodgezwegen en die door de politieke wereld geïsoleerd wordt. De PDS wordt, als opvolger van de SED, nog steeds op een simplistische manier afgeschilderd als de verantwoordelijke voor alles wat is misgelopen in de voormalige DDR. Nochtans blijft de PDS over een grote aanhang beschikken, haalt de partij in de meeste Oostduitse deelstaten meer dan 20 procent en telt ze in het Duitse parlement 36 afgevaardigden. Vandaar dat Vrede volgende bijdrage van een lid van de PDS publiceert.

De Duitse parlamentsverkiezingen van 27 september 1998 waren uniek, omdat voor het eerst een regeringswissel werd doorgevoerd middels een kiezersquotum en niet door een gewone coalitiewissel.

De door de SPD geleide rood-groene regering ziet zich nu geconfronteerd met een tweeledige oppositie, namelijk enerzijds van het kamp van de conservatieven en anderzijds van de linkse PDS. Deze verandering schept voor ons als linkse organisatie kansen, maar tegelijk ook uitdagingen omdat meer dan 2,5 miljoen kiezers hun vertrouwen hebben gegeven aan de parlamentsfractie van de PDS met zijn 36 zetels. Tot nu toe kon de PDS enkel als groep optreden en was daardoor in ongunstige omstandigheden in de Bondsdag vertegenwoordigd.¹

Naast de nieuwe status van fractie beschikt de PDS voor het eerst over een vice-voorzitter in de Bondsdag en een voorzitter van de 'petitiecommissie'. Op deelstaatniveau, in Mecklenburg-Vorpommern, draagt de PDS sedert 1998 regeringsverantwoordelijkheid. In Berlijn levert de PDS in 4 oostelijke districten sinds 1995 de burgemeesters en een aantal schepenen.

Dit en veel meer wijst er op, dat de voorwaarden tot medewerking voor links sedert de herfst van 1998 aantoonbaar gewijzigd zijn. De Maatschappelijke verstarring in de nieuwe Bondsrepubliek Duitsland (BRD) onder de Christelijke-liberale regering van Bondskanselier Kohl is doorbroken, ook al kwam alles nagenoeg gewoon tot stilstand. De ongeremde sociale af-

braak ging gewoon massaal en ononderbroken verder. Men spreekt nu enerzijds over toegenomen erkenning en anderzijds over toegenomen verantwoordelijkheid in de nieuwe Bondsrepubliek, bijna 10 jaar na de staatsgewijze samenvoeging van twee Duitse staten met maatschappelijk diametraal tegenovergestelde ontwikkelingen, na een periode van 40 jaar. Daarbij is de Partij van Democratische Socialisten (PDS) nagenoeg de enige maatschappelijke kracht, die nog voor een democratisch socialisme strijdt.

De rood-groene regering kan op onze steun rekenen, wanneer het de bedoeling is om de sociale rechtvaardigheid in oost en west te verhogen, om verder te ontwapenen en de buitenlandse politiek weer tot vredespolitiek zonder militaire dominantie om te vormen.

Bedoelingen zoals:

- verdere loonuitkeringen in geval van ziekte
- bescherming tegen ontslagen in KMO's
- geen daling van het pensioenniveau
- 100.000 opleidings- arbeidsplaatsen voor jongeren
- verhoging van het kindergeld
- Nieuw bondgenootschap voor arbeid en daarmee een reductie van de werkloosheid
- bestrijden van het valse beeld van een 'slanke staat' verbonden met een rigide afbouw van personeel-zullen steeds op onze steun kunnen rekenen, omdat enkel via deze weg sociale rechtvaardigheid mogelijk wordt en de ontstane scheefgroei kan worden weggewerkt.

De verkiezingen in 7 deelstaten, waaronder Berlijn, Brandenburg, Thüringen en Sachsen, alsook gemeenteraadsverkiezingen in onder meer Berlijn, Sachsen-Anhalt, Thüringen, Mecklenburg-Vorpommern en Sachsen zullen het politieke landschap in de nieuwe BRD verder veranderen. Voor ons, als socialistische partij links van de SPD, staan nog verdere uitdagingen te wachten.

Het is elk geval onze bedoeling om op alle niveaus de noodzakelijke politieke hervormingen door te drukken, in het belang van het welzijn van de burgers.

Aansluitend bij Friederich Engels die ooit eens zei: "De familie is de kleinste cel van de maatschappij", wil ik hierop parafaseren: de gemeentepolitiek is één van de stabielste cellen van de PDS. In duizenden gemeenten van dit nieuwe Duitsland, geven lokale politici gestalte aan een materieel concrete en voor vele burgers direct waarneembare politiek, door de volledige speelruimte te gebruiken ook al zijn de financiële middelen zeer beperkt. Dit gebeurt op basis van gemeentelijke politieke basisregels en programma's zoals die bij ons voor de deelstaat- en gemeentelijke verkiezingen op 10 oktober 1999 in Berlijn voorbereid worden.

Het doel van deze verkiezingen, o.a. bij ons in het Oost-Berlijnse district Lichtenberg gemeten aan de kiesresultaten van oktober 1995, kan er alleen maar uit bestaan om terug de sterkste fractie te worden. Daarvoor wil ik mij, zoals velen van mijn vrienden, met alle macht inzetten.

Daarbij gaan we er ook van uit, dat wij ons verder in het bijzonder voor de zwakken in onze samenleving inzetten. In hun dagdagelijkse strijd voor overleven kunnen zij rekenen op de hulp en ondersteuning van ons als democratische socialisten.

G. Neubauer
lid van de PDS-fractie in de
districtsraad Lichtenberg/Berlijn

(1) Bij de vorige verkiezingen geraakte de PDS met 4,4 procent, niet over de kiesdrempel van 5 procent. De PDS haalde evenwel zonder problemen het quorum in 3 deelstaten, waardoor volgens de Duitse kieswetgeving de partij toch in het parlement kon vertegenwoordigd worden. Het verschil evenwel is, dat in dit laatste geval de PDS geen echte fractie vormt. Via de onrechtstreekse verkiezing kan een partij deelnemen aan de plenaire vergaderingen in het parlement, maar kan ze bijvoorbeeld niet deelnemen aan commissievergaderingen, noch heeft ze recht op het ondervoorzitterschap. Nu, met een score van 5,2 procent, dus over de kiesdrempel, is dit wel het geval. De PDS kan daardoor effectief optreden als fractie. (LDB)

Overleeft het vredesproces in Noord-Ierland zijn eerste verjaardag?

Op Goede Vrijdag 2 april 'vierde' het Akkoord van Belfast zijn eerste verjaardag. Maar hoe staan de overlevingskansen, en komt het ooit tot stand...?

10 maart was de streefdatum voor de installatie van de Noord-Ierse Executieve (ministerraad) in dewelke, overeenkomstig het Akkoord van Belfast, al de partijen die in de Assemblee vertegenwoordigd zijn, ministerzetels moeten toegewezen worden pro rata van het aantal verkozenen. Op die basis kan Sinn Fein/IRA aanspraak maken op twee ministers. De moeilijkheid zit in het feit, dat het akkoord een reeks andere punten omvat, zoals de vervroegde vrijlating van gevangen terroristen, een onderzoek van de toekomstige rol van de RUC (Noord-Ierse politiedienst), het installeren van trans-nationale ('cross border') organen, en .... de ontwapening van de paramilitaire organisaties. 10 maart kwam en ging, de meeste van die punten zijn ofwel opgelost of in behandeling, maar de Provo's blijven halsstarrig weigeren wapens in te leveren.

Sedertdien werd het grof geschut ingezet: beide Eerste-Ministers werden gemobiliseerd, en voerden eindeloze besprekingen met al de betrokken partijen, alle mogelijke formules werden onderzocht, in de hoop om nog voor Goede Vrijdag tot een compromis te komen, maar niets mocht baten:

Ook 2 april kwam, en ging voorbij zonder resultaat. De Unionisten onder leiding van David Trimble, en de Social Democratic Labour Party onder leiding van John Hume waren wel bereid in te gaan op een tekst die het de Republikeinen gemakkelijker zou maken toe te geven op het stekelige punt van de ontwapening van hun militia, maar Sinn Fein bleef onvermurwbaar, en de Provo's herhaalden bij elke gelegenheid dat zij nu niet, morgen niet, NOOIT ook maar één wapen, één kogel of één gram semtex zouden inleveren. Ten overvloede voegden zij daaraan toe, dat zij zich niet gebonden achten door het akkoord, dat wel door Sinn Fein, maar niet door hen ondertekend werd.

Dat het akkoord door de overgrote

meerderheid van het Ierse volk in Noord en Zuid in vrije verkiezingen werd goedgekeurd betekent niets voor de Provo's, een geheime, militaristische organisatie, die aan niemand rekening geeft. En de naam 'Sinn Fein' betekent ook: Wij alleen. Wat meer hoeft gezegd.

Men hoeft hierbij wel te overwegen, dat Gerry Adams en de zijnen wellicht de waarheid spreken wanneer ze te pas en te onpas verklaren, dat het niet in hun macht ligt de inlevering van de wapens te bezorgen.

Daarvoor zijn er verschillende redenen voorhanden:

1. Alhoewel het vermoeden bestaat dat verschillende leden van de op-perste leiding van Sinn Fein deel uitmaken van de 'Army Council' (het Commando van het IRA) hebben ze de haviken in dit geheim orgaan niet kunnen winnen voor het noodzakelijke compromis;
2. De basis van de republikeinse beweging blijft onverbiddeijk vasthouden aan de maximalistische eis: hereniging van Ierland of barst (met een variatie op de Vlaams Blok slogan). Dat kwam weer duidelijk tot uiting in Sinn Fein spreekbeurten ter gelegenheid van de herdenkingen van de Paasopstand van 1916...;
3. En tenslotte is er de vrees voor de zoveelste scheuring in het republikeinse kamp.

Telkens wanneer de partij ook maar één stap afweek van het onverzoenlijke programma van 1916 en 1921, werd een scheurpartij opgericht: Republikeins Sinn Fein toen de partij besloot deel te nemen aan verkiezingen in de Republiek (door de havikken nog steeds als 'illegaal' beschouwd), het Continuity IRA (daders van het Omagh massacre) het 32 Counties Committee (de Republiek telt er 26) en het 'Real IRA', na de ondertekening van het Akkoord van Belfast zijn de meest recente. Voor zover geweten is (geen van alle is een normale democratische organisatie) zijn ze nog steeds splintergroepen, geconcentreerd in diverse locaties, en nauwkeurig in 't oog gehouden door de politie in de republiek. Ze groeperen in hoofdzaak overlopers van

de Provo's, en als gevolg daarvan overlapt hun lidmaatschap de grenzen van de organisaties. Zij steken het niet onder stoelen of banken, dat het Akkoord van Belfast voor hen van geen tel is, en dat ze de 'strijd' niet zullen opgeven voor het 'doel' bereikt is.

De Provo's vrezen (niet zonder reden), dat elke toegeving inzake het Vredesakkoord, meer overlopers naar het extremistische kamp zal scheppen. En de scheidingslijn tussen IRA en Sinn Fein is onmogelijk te schetsen; als niet alle Sinn Feiners IRA activisten zijn, dan zijn wel alle IRA activisten Sinn Feiners...

En daar staan we dan weer. Tot hertoe zijn alle toegevingen van de pro-akkoord Unionisten gekomen, maar ook hun manoeuvreterrein heeft zijn grenzen: Er is een sterke anti-akkoord fractie aan Unionistische kant, geleid door de agressieve dominee Paisley die even halsstarrig is als zijn republikeinse tegenspelers. De middenmoot van het Noord-Ierse publiek, gematigde Unionisten en Nationalisten (SDLP) smacht hartstochtelijk naar een vredelievende oplossing, maar wil geen 'gewapende vrede', en als hun leiders nog meer toegevingen gaan doen aan de Provo's vooral inzake de wapenkwestie, dan gaan de extremisten in het Unionistische kamp daaruit munt slaan, en komt er nooit een Ministerraad, en gaat ook de 'Assemblee' de deur uit.

De Provo's kunnen dan verklaren: het Akkoord is dood, we hervatten de 'strijd', daarin enthousiast bijgetreden door de extremisten in het republikeinse kamp, en in de loyalistische paramilitaire legertjes. Ook daar zijn er dissidenten, die popelen van ongeduld om weer op 'nationalisten-jacht' te gaan. Het wordt gezegd, dat de lijsten van de doelwitten al klaar liggen.

Dublin en Londen hebben besloten de betrokken partijen een paar weken bedenktijd te geven, waarna de onderhandelingen zullen hervat worden. Maar gezien de ontoegeeflijke standpunten van de extremistische fracties, heerst er algemeen voorbehoud. Ter gelegenheid van Pasen werd in alle kerken van alle schakeringen weer veel over christelijke verzoening en toena-

dering gesproken, maar ondertussen blijft het godsdienstig sectarisme de gemeenschappen tegen mekaar in het harnas jagen. De Orangisten willen niet toegeven inzake hun parades, en de katholieken willen ze niet door of nabij 'hun' buurten laten marsjeren. Er is weinig te merken van 'verzoening' en 'wederzijds begrip': in de Republiek wordt in de media (op enkele uitzonderingen na) in de berichtgeving de nadruk gelegd op al wat de 'vijand' in een slecht daglicht kan stellen, en de Sinn Fein leiding wordt steeds met fluwelen handschoenen behandeld, wijl criticiasters en unionisten op agressieve wijze aangepakt worden. Met die propagandistische aanpak, is het een wonder dat nog steeds meer dan 60 % van de 'Zuiderlingen' het akkoord steunen en van oordeel zijn dat de ontwapening van het IRA noodzakelijk is.

Rond 17 maart hadden al de hoofdrolspelers een onderonsje met president Clinton in Washington, in de hoop dat die hun uit het slop ging helpen. Een legerijde kontikkers trekt elk jaar voor Sint-Patrick's feestdag op bedevaart naar de USA (met inbegrip van de meeste ministers) voor een kow-tow voor de afstammelingen van Ierse emigranten die honderdvijftig en meer jaar geleden naar de USA uitweken, en nu de machtige 'Iers-Amerikaanse' drukingsgroep vormen, die het financieel tot de hoogste toppen geschapt hebben, en voor zowel democraten als republikeinen een niet te verwaarlozen stemmen en geld reservoir vormen. Met presidentsverkiezingen op komst was het op zijn minst ongemotiveerd om enige hulp te verwachten van Clinton, want met een Iers-Amerikaanse lobbygroep die zo mogelijk méér Iers-republikeins is dan Sinn Fein zelf, was het een illusie te denken dat hij iets zou ondernemen om het IRA te doen ontwapenen. En zo was het dan ook: een bedevaart voor niets. Nu heeft de man natuurlijk de handen vol met zijn illegale oorlog tegen Joegoslavië, en eerder dan zich te laten betrekken in een Iers conflict, heeft hij genoeg zorgen om te trachten zich uit de Balkan te trekken, voor hij daar Amerika opzadelt met een nieuw Vietnam. Maar op dit ogenblik ligt die beslissing al niet meer bij hem, maar bij de generaals, die eens in een lustige oorlog betrokken, van geen ophouden weten, en bij de wapenfabrikanten, die nu eindelijk de kans krijgen om de wapenvoorraden van de koude oorlog aan de man te brengen. Met die ervaring voor ogen, houdt Clinton a.u.b. er buiten.

Frans L. Frison,
Dublin 5.4.1999.

Caid Mile Failte: duizend maal welkom maar niet voor vluchtelingen of immigranten

Ierland, het land dat tienduizenden emigranten naar alle werelddelen exporteerde, heeft geen kaas gegeten van asielzoekers en vluchtelingen op eigen bodem.

Het Ministerie van Justitie, dat verantwoordelijk is voor asielzoekers, is op zijn zachts uitgedrukt 'onsympathiek' t.o.v. de vluchtelingen. Het leven wordt hen beslist niet gemakkelijk gemaakt. Bijna 90 % van alle aanvragen worden afgewezen, maar het kan maanden, zelfs jaren duren, voor de beslissing getroffen wordt. Er wordt veel spel gemaakt van het onderscheid tussen bona fide vluchtelingen, en illegalen. Die werden tot voor kort gewoon in de gevangenis opgesloten in afwachting van een beslissing.

Onder druk van de openbare opinie kwam daar verbetering in: nu worden ze ondergebracht in pensions, op staatskosten, maar het is hen verboden in Ierland te werken. Dat feit ligt aan de basis van toenemende uitingen van xenofobie en racisme: veel mensen, vooral onder de eigen marginalen, zien de vluchtelingen als profiteurs die leven op 'hun' kosten. Pogingen in het parlement, met steun van de minderheidspartij in de regeringscoalitie, om daarin verandering te brengen liepen vooralsnog spaak op de bureaucratie van het ministerie.

Nu vermelden de kranten, dat een decreet uitgevaardigd werd dat verbiedt onderwijs te verstrekken aan asielzoekers, tenzij ze de volle pot betalen. Als men weet dat de meeste van deze ongelukkigen uit onderontwikkelde landen komen, en doorgaans geen woord Engels spreken, heeft men een gedacht van de mentaliteit die heerst in het door Fianna Fail gedomineerde Ministerie van Justitie.

En waarom ?

Tenslotte gaat het enkel om een 4 à 5000 personen. Bovendien is Ierland niet langer het armste lid van de Europese Unie, in tegendeel, het land is opgeklimmen naar de top van de statistiek, het kent de hoogste cijfers qua economische groei. Het kan ook

niet gaan om gebrek aan ruimte: Ierland telt maar circa 3,5 miljoen inwoners, en was in de 19de eeuw in staat om er 8 miljoen te voeden en te herbergen.

Het land van de DUIZEND WELKOMS, inderdaad, maar alleen voor wie kan betalen. Een 'cadeautje' van enkele duizend pond voor de FF partijkas levert niet alleen duizend en één welkoms op, maar bovendien een Iers paspoort.

F.L.F.,
Dublin 5.4.99

Wist je dat...

... met de kostprijs van één dag bombardementen op Joegoslavië, 67 miljoen dollar, niet minder dan 77 miljoen mensen in de wereld een jaar zouden kunnen gevoed worden.

... volgens Worldlink, het magazine van het World Economic Forum, een directielid van een grote Amerikaanse onderneming dik driehonderd keer meer verdient dan een gemiddelde fabrieksarbeider.

... de waarde van de fusies en overnamen vorig jaar opliepen tot 2.300 miljard dollar daar waar het in 1996 om 1000 miljard ging en in 1992 om 350 miljard dollar.

... Mozambique meer betaalt voor de afkorting van zijn buitenlandse schuld dan het uitgeeft aan gezondheid voor zijn burgers terwijl een kind op vijf sterft voor het vijf jaar oud is terwijl in Tanzanië meer geld gaat naar de afkorting van de schuld dan naar onderwijs.

... de Verenigde Staten met vijf procent van de wereldbevolking over 25 % van het energieverbruik van de wereld beschikken en dit meer betekent dan waarop heel Oost-Azië, inbegrepen Oceanië, met meer dan de helft van de wereldbevolking over beschikt.

De begeerte van de handelaars

Sedert eeuwen al worden handelaars bekoord door de natuurproducten die het eiland Oost-Timor te bieden heeft. Voor de aankomst van de Portugezen en de Hollanders, waren de Aziaten al geïnteresseerd voor de houtontginning. Dat hebben de Portugezen dan later overgenomen, o.m. de handel in sandelhout. En hoewel het om een klein eilandje gaat – Oost-Timor heeft een oppervlakte van iets meer dan de helft van België – werd het een heuse Portugese kolonie.

In de recentste periode nu, was er in Oost-Timor een politieke beweging actief voor onafhankelijkheid, of tenminste voor het vertrek van de Portugezen. Met de anjerrevolutie van 1974 verliet Portugal haar kolonies, zoals Angola, Mozambique, Kaap Verdië, Guinee Bissao. Het nieuwe Portugese bewind wou inderdaad ook in Oost-Timor de weg opgaan van de dekolonisatie. Maar een onafhankelijk en democratisch Oost-Timor, en voornamelijk het feit dat het eiland onder leiding zou staan van het FRETILIN – het Bevrijdingsfront van Timor –, vormde een doorn in het oog van de grote buur, Indonesië. Djakarta was toen al jaren een dictatuur, waar Soeharto de plak

zwaaide met de steun van het leger. Een militaire invasie werd de geschikste oplossing bevonden om dit eiland met zijn democratische pretenties aan te pakken. De Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Australië waren op de hoogte van deze invasieplannen. De internationale krachtverhoudingen van toen, volop in de koude oorlog, en economische belangen – een groot olieveld gelegen tussen Timor en Australië – zorgden ervoor dat de Indonesische invasie geen strobreed in de weg werd gelegd. Het internationaal recht was daardoor zwaar geschonden. De Verenigde Naties veroordeelde het optreden, maar de resoluties bleven dode letter. De economische en politieke relaties van de Westerse landen met Indonesië waren belangrijker dan het recht van een volk op zelfbeschikking en vrede.

De strijd van de bevolking

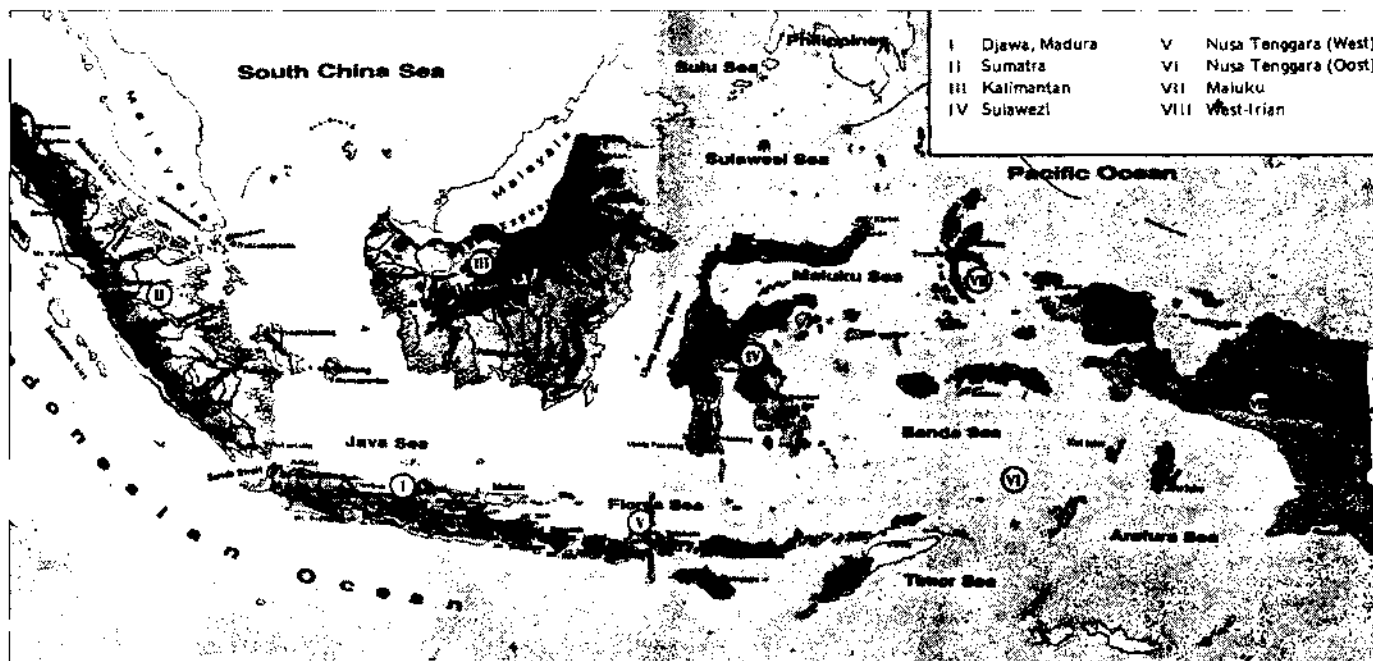
De Oost-Timorezen gaven blijk van een verbluffende kracht in hun weerstand tegen deze bezetting, ondanks hun geringe aantal, en ondanks het internationale isolement. Maar het militaire overwicht van Indonesië, dat in alle vrijheid z'n terreur kon spreiden over het land omdat de internationale gemeenschap in alle talen zweeg, was werkelijk te groot tegenover de 600.000 Oost-

Timorezen. Het verlies aan menselijke levens was enorm. Meer dan 200.000 Oost-Timorezen vonden de dood in de eerste drie jaren van de Indonesische bezetting.

Het ging er bijzonder gewelddadig aan toe. In het begin was er de puur militaire aanpak. Maar al snel werden de aanvallen tegen de bevolking over alle maatschappelijke facetten gespreid: verdwijning, martelingen en folterpraktijken, economische plundering. Indonesische culturele en taalkundige dominantie. Sedert de jaren '80 komt daar nog een politiek bij van migratie waarbij Indonesische kolonisten zich kwamen installeren in Oost-Timor.

Referendum

Met de val van Soeharto kwam er enige beweging in dit dossier. De Indonesische regering wil in de eerste plaats een speciaal autonomiestatuut toekennen voor Oost-Timor. Indien echter de lokale bevolking in een referendum dit statuut zou weigeren, is Djakarta bereid Oost-Timor onafhankelijkheid te verlenen. Dit is een duidelijke overwinning van het Oost-Timorese verzet. Natuurlijk heeft de interne toestand in Indonesië, met name de enorme economische crisis, hierbij ook een rol gespeeld.

Op 8 augustus 1999 zullen de Oost-Timorezen zich kunnen uitspreken: dat hebben althans de voormalige koloniale macht, Portugal, en de actuele bezetter, Indonesië, in naam van de lokale bevolking beslist. De vertegenwoordigers van de Nationale Raad van het Timorese Verzet mochten niet mee aan tafel. Op 5 mei werd dan onder auspiciën van de VN een akkoord getekend, waarin de technische modaliteiten worden beschreven. Dit akkoord en al z'n annexen worden door de Timorese leiders, de solidariteitsbeweging en een aantal juristen erg bekritiseerd.

Xanana Gusmao, leider van het Timorese verzet die nog altijd in de gevangenis van Djakarta zit, is nochtans optimistisch. Hij meent dat alles op een politieke campagne moet worden gezet, waarbij de mensen goed worden geïnformeerd over de inzet van het referendum. Het akkoord vertoont een heel reeks zwakheden, maar geeft uiteindelijk de Oost-Timorese bevolking voor het eerst het recht zich uit te spreken over haar politieke toekomst.

Intimidatie en geweld

Het is verbijsterend vast te stellen dat het optreden van het Indonesisch leger in Oost-Timor zelf, totaal in tegenstelling is met de officiële verklaringen van de regering. De pro-Indonesische legemilities scheppen een klimaat van terreur, ze ontvoeren en vermoorden

mensen. Ze dwingen de vertegenwoordigers van de Verzetsraad en andere pro-onafhankelijkheid personaliteiten, studenten en activisten tot onderduiken. De rol van het Indonesisch leger bij de bewapening van deze milities, haar passiviteit en medeplichtigheid tijdens de slachtingen van de laatste maanden, doen veronderstellen dat de regering niet echt geneigd is de onafhankelijkheid te aanvaarden. Ofwel opereren de strijdkrachten buiten de controle van het bewind? Of zijn hier economische clans hun belangen op deze manier aan het verdedigen? Heel onlangs benoemd de Indonesische regering een militieleider tot veiligheidsverantwoordelijke voor Dili, de hoofdstad van Oost-Timor...

De verwachtingen blijven nochtans algemeen eensluidend: Oost-Timor zal tegen het autonomiestatuut binnen de staat Indonesië stemmen. De jarenlange bezetting heeft te veel lijden veroorzaakt, heeft te veel wantrouwen opgewekt opdat de meerderheid van de Oost-Timorese bevolking een integratie in Indonesië zou verkiezen.

De problemen liggen echter, bij het huidige klimaat in Oost-Timor, waardoor een politieke campagne eigenlijk geen kans krijgt. Er zijn zoveel bedreigingen aan het adres van de voorstanders voor onafhankelijkheid. Mensen zijn bang dat de stemming zelf niet geheim zal zijn. Maar bovendien, wat voor een referendum is het waar de leiders van de

Nationale Raad van het Verzet - de politieke structuur waarin alle tendenzen zijn vertegenwoordigd, en waarin de bevolking zich erkend - werden uitgesloten bij de voorbereidselen?

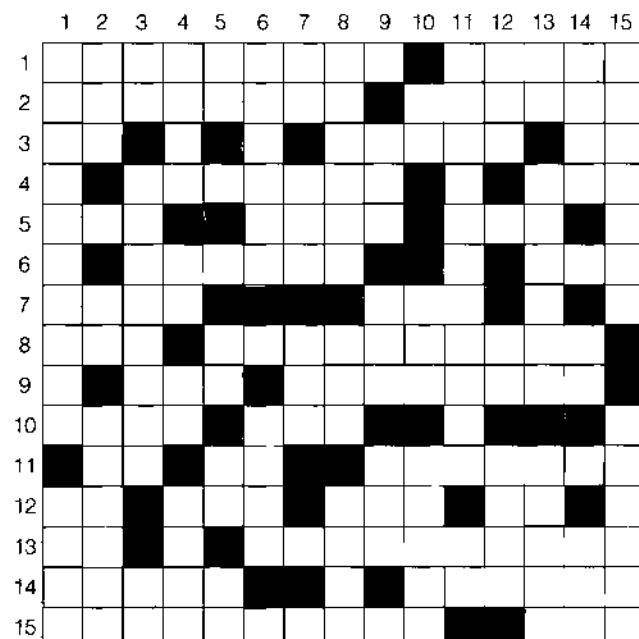
Een gewelddadig conflict dat al 25 jaren aansleept staat op het punt een politieke oplossing te krijgen. In elk geval blijven er enorme hindernissen voor de bevolking op haar weg naar een reële participatie aan de eigen ontwikkeling. Daartegenover staat dat men moet blijven rekening houden met een grote buur die zelf enorme politieke, sociale en economische problemen doormaakt. Op 7 juni jongstleden waren er verkiezingen voor het parlement in Indonesië en in november komen er presidentsverkiezingen. Hoe zal de Timor-kwestie door het nieuwe parlement en later door de nieuwe president worden bekeken? Megawati Sukarnoputri, voorzitter van de Indonesische Democratische Partij en groot favoriet in november, heeft zich openlijk uitgesproken voor de integratie van Oost-Timor in de Indonesische staat.

Laat ons met z'n allen solidair zijn met de Oost-Timorezen in hun legitiem verlangen om meester te zijn over hun eigen ontwikkeling, hun identiteit, hun verlangen naar vrede dat maar kansen maakt als de mensen zelf kunnen beslissen.

Joëlle Dubois
(werkt bij Oxfam-Solidariteit)

Kruiswoordraadsel

"RETRO-KRUISWOORDRAADSEL" - NUMMER 3 (= Gebaseerd op de inhoud van nummer 337)

Michel Billiau, Werviksesteenweg 431, 7780 Komen.

HORIZONTAAL

1) Het streven van de vrouw voor gelijke rechten - Vensters. 2) Olie uit olijven geperst - Uiterlijk vertoon om te pronken. 3) Titaan (symbool) - Franse stad - Landbouwwerktuig. 4) Zaal van het Laatste Avondmaal (Bijbelse geschiedenis) - Jongensnaam (ana gram). 5) Chinees leider - Stootwapen - Berg (Grieks). 6) Tafelgereedschappen - Streling. 7) Bloeiwijze - Onderste deel van een geval. 8) Verdragingsmiddel - Gewezen Sovjet-Republiek (2 woorden). 9) Vrolijk - Troebel Europees gebied (2 woorden). 10) Rustoord - Hakwerktuig. 11) En andere (afkorting) - Lidwoord - Europees land. 12) Zes (Romeinse cijfers) - Tweede naamval van "de" - Erfeigenschap - Voorvoegsel. 13) A dato (afkorting) - Gedicht van Jozef Vandromme (Vragende ...). 14) Zeegod - Op zekere plaats. 15) Kleinschalig kampeerterrein (Camping ...) - Watering.

VERTIKAAL

1) Het meten van de luchtintensiteit - Onduidelijk. 2) Bijbelse figuur - Frans eiland - Aanvoerder. 3) Persoonlijk voornaamwoord - "Het gedoemde paradys" - Japans spel. 4) Klimop - Loofboom - Lumen (symbool) - Cijfer. 5) Windrichting - Persoonlijk voornaamwoord - Lidwoord - Radon (symbool). 6) Heldendicht van Homerus - Katjesdragende boom. 7) Muzieknoot - Tovenheks - Tijd (anagram). 8) Zwarte vogrels - Opstootje - Wildebeest. 9) Ieder - Herberg (Engels) - Plechtige gelofte. 10) Ludolfaans getal (3,1416 ...) - De Verenigde Staten van Amerika (Engelse afkorting) - Vervoegingsvorm van het werkwoord "snijden". 11) Daar had de Kosovo-conferentie plaats - Dubbele medeklinker. 12) Frans dorp - Oeverdam (omgekeerd) synoniem - Alkalisch bijtend vocht. 13) Moeder - Zij overleed op 14 april 1999 (... Provost) - Insectenwapen. 14) Lustoord - Dyne (afkorting) - Een zekere. 15) Ontkenning - Deense stad.

Waar toe een embargo?

Wat denkt men in de Verenigde Staten van het embargo? Deze vraag werd me gesteld door een moeder die in Havana op haar eentje Thanksgiving Day vierde.

Ze heeft een universiteitsdiploma en zegt dat, ondanks alle voordelen waarvan het Cubaanse volk inzake gezondheid en onderwijs geniet, de gevolgen van het economisch embargo zwaar doorwegen op het dagelijkse leven. "Ik ben nu 36 jaar, en ik had gehoopt dat ik het op die leeftijd wat kalmer aan zou kunnen doen", voegt ze eraan toe.

Ik antwoordde dat de meeste burgers van de USA jammer genoeg niet het minste benul hebben van wat een embargo is. Ze hebben geen idee van de gevolgen ervan voor de Cubaanse bevolking. Voor hen gaat het om een embargo tegen Fidel en tegen het communisme.

Terwijl ik in Cuba was voor de eerste wereldbijeekoms van oorlogscorrespondenten, vroeg ze me een boodschap over te maken aan de Noord-Amerikanen: "Zeg ze dat, hoe meer ze de Cubanen de les willen spellen, hoe meer de Cubanen zich daartegen zullen verzetten. Wij willen uw vrienden zijn, maar stop ermee te zeggen wat we moeten doen. Dat doet meer kwaad dan goed."

Het embargo heeft de regering niet aan het wankelen gebracht. De Cubanen zijn fier, dat verklaart waarom - in weerwil van alle argumenten van de anti-castristische lobby - het regime stand houdt. In 40 jaar tijd is het embargo er niet in geslaagd zijn doel te bereiken: Fidel omver te werpen. Het is dus hoog tijd dat we dit beleid herzien.

Waarom dit embargo handhaven? Waarom is dit ons enig alternatief? Het is tijd dat we een einde stellen aan embargo's, sabotages, invasies en dat we over positieve acties beginnen na te denken.

Daaraan dacht ik tijdens mijn reis in Cuba vorig jaar. Na - als officier van de spionagediensten - actie gevoerd te hebben tegen de Cubaanse belangen en tegen de internationalistische activiteiten van dit land, was dit mijn eerste bezoek aan het eiland. Net zoals vele andere veteranen van de Koude Oorlog denk ik dat we naar nieuwe middelen moeten zoeken om de oude conflicten op te lossen.

Gedurende de 33 jaar van mijn be-

roepsloopbaan - waarvan 23 clandestien voor de CIA - wees Washington me Cuba aan als dé vijand, en dit in een echte "mentaliteit van koude oorlog". Ik heb veel oorlogen, revoluties, staatsgrepen, chaos en conflicten meegemaakt. Meer dan eens stonden de Cubanen aan de kant van de tegenstrevers. Ik zou wat orde in mijn herinneringen willen brengen, zoals politici doen als ze niet langer blootgesteld zijn aan gevaren. Wie middenin gevechten zat, wil het verleden vergeten om een betere toekomst op te bouwen.

Als wetenschappelijk politicus en als voormalige officier van de spionagediensten, opgeleid om situaties objectief te bestuderen, geloof ik dat het ogenblik aangebroken is om het Noord-Amerikaans beleid ten opzichte van Cuba in alle duidelijkheid en kalmte en met gezond verstand te herzien. Ik werk op dit ogenblik aan een boek over de "geheime oorlog" tussen Cuba en de Verenigde Staten. Daarom ben ik, in het kader van de voorbereiding van dit boek naar Havana gekomen. Het zou immers ondenkbaar zijn, dergelijk boek te schrijven zonder rekening te houden met de oorspronkelijke en rechtstreekse gegevens en bronnen. Hierbij eerbiedig ik zowel de Cubaanse wetten als die van de Verenigde Staten. De medewerking die me verleend werd, en de mogelijkheden om gewone burgers, journalisten en regeringsvertegenwoordigers te ontmoeten, vervulden mijn verwachtingen volkomen.

Ik ben niet als deserteur of dissident naar Cuba gekomen, zoals de voormalige CIA-officieren Phillip Agee en John Stockwell. Ik ben gekomen als Noord-Amerikaans patriot en oud-strijder, die enkel denkt dat er beter manieren zijn om onze geschillen op te lossen, waarbij de eerste stap al een betere communicatie zou zijn. Wie weet wat oorlog is, werkt voor de vrede.

Rekening houdend met zowel mijn eigen ervaring als met de historische analyse, geloof ik dat de VS hun optiek en hun relatie met Cuba, z'n bevolking en z'n regering moeten veranderen. Cuba is geen natuurlijke of traditionele vijand van de Verenigde Staten. Ons embargo is het resultaat van een verkeerd historisch en politiek uitgangspunt dat meer lijkt op een twist tussen geliefden.

Chip Beck
uit Granma Internatinal, Cuba

Personalia

* Te St.-Niklaas overleed op 9 april Albert Vergauwen, vader van onze vriend Cyril Vergauwen.

* Op 13 mei overleed te Maaseik Peter Snijkers, broer van onze vriend Guus Snijkers (o.p.).

* In Gent overleed Julia Debacker 76 jaar, echtgenote van Albert Semsmant.

Aan onze vrienden en hun familie bieden we onze oprechte deelneming dan in het verlies dat hen treft.

Persmedeling

Naar aanleiding van de POEZIEWEDSTRIJD "DE NEDERLANDEN" had een poëzie- en balletvoorstelling plaats in het KASTEEL GEMEENTEHUIS te DILBEEK op zondag 18 oktober 1998. Jozef Vandromme stuurde het gedicht: Vragende kinderogen in. Na voorlezing van het geselecteerde werk door enkele poëten, reikte de Inter-nationale Kunst- en Cultuurkring: DE NEDERLANDEN EN DE HISPANIDAD o.m. aan dichter Jozef Vandromme uit Geluwe de Erepenning in de orde van de Nederlanden en de Hispanidad uit. Hij kreeg deze erepenning uit handen van ere-voorzitster mevrouw Kenis. Deze erepenning wordt uitgereikt aan personen die zich inzetten voor de bevordering en verspreiding van de geschreven kunst via poëzie en dichtbundels.

(Eigen berichtgeving)

VERLOREN LEVEN

Kijk ... hier in dit stuk land
- dat geen mensenbloed spaarde
werd mijn broeder vereenigd
met de dood ... en de aarde

De aarde ... treurt niet om u
- de wereld kent geen verdriet
mijn broeder, geen mens die mij ziet
met tranen in stilte om u ...

Je leven ... verloren
- een schijn paradijs -
maar stervend herboren
in beuwig peis.

Jozef Vandromme.

Hulpactie voor het kinderspiitaal "William Soler", Havana.

Reeds tientallen jaren organiseert de VS een onmenselijke criminele boycot en economische blokkade tegen Cuba. De ganse bevolking wordt daardoor getroffen, maar in het bijzonder de kinderen. Cuba is diep en in hoogste nood gekomen voor bepaalde speciale medicijnen en medische apparatuur. Daarom start onze vredesbeweging een hulpactie ten voordele van het kinderspiitaal "William Soler - Havana" waar de dochter van Che, de legendarische vrijheidstrijder, Dr. Aleida Guevara op de astma-afdeling de patiëntjes verzorgt. William Soler was een jonge knaap die door de aanhangers van dictator Batista werd gedood. Direct na de zegevierende intocht in Havana van Fidel Castro en Che Guevara, kreeg het spitaal van de wijk Boyeros, even buiten het stadscentrum, de naam van de jonge held "William Soler".

Chip Beck, uit de VS, journalist-fotograaf en cartoonist, tekende speciaal voor VREDE een postkaart die wij te koop aanbieden. Ik leerde Chip kennen in Havana tijdens de 1ste Wereldontmoeting van Oorlogscorrespondenten. Van hem kunt u hiernaast het artikel lezen "Waar toe een embargo?".

Onze lezers kunnen actief onze hulpactie steunen door de postkaarten te kopen, door meerdere exemplaren te bestellen en te koop aan te bieden in hun directe omgeving en vriendenkring. Men kan ook een geldelijke bijdrage storten op de rekening van Vrede 000-0956015-80 met vermelding "William Soler".

Met de ingezamelde gelden schaffen wij de hoogstnodige geneesmiddelen aan die wij in de kortst mogelijke tijd zullen overhandigen aan Dr Aleida Guevara en haar doktersteam in het spitaal.

Wij zijn er zeker van dat deze oproep tot concrete en directe hulp zal leiden, en dat de lezers met het gekende enthousiasme hun solidariteit zullen betuigen.

Alvast reeds onze welgemeende dank.

Michel Vanderborght

Kom maar aan land...
de paus is hier al

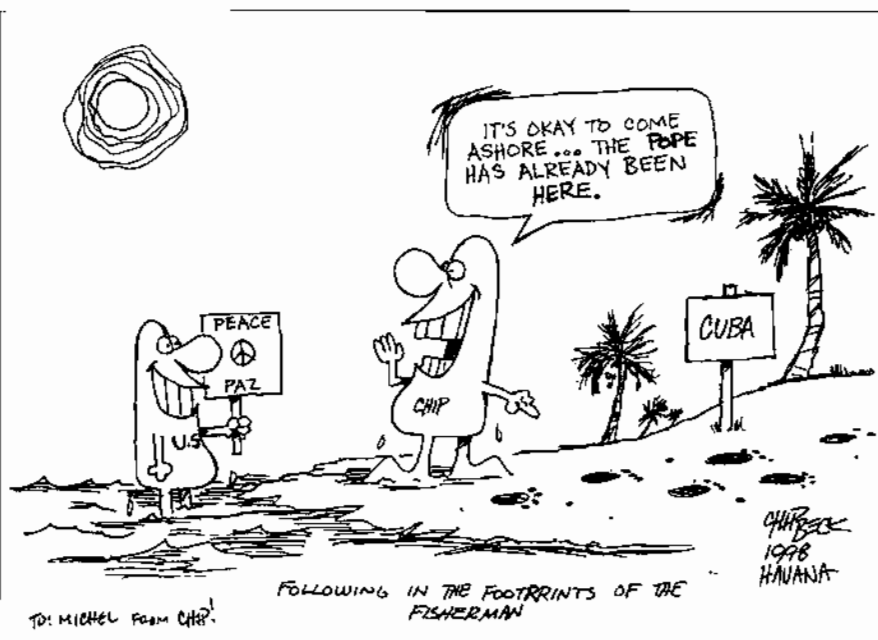
Ponga sus pies en tierra firme...
el Papa ya estuvo por aqui

De nu bijna 40 jaar durende boycot van de U.S.A. tegenover Cuba, heeft zeer zware gevolgen voor de bevolking en in het bijzonder voor de volksgezondheid. Deze steunkaart wordt verkocht om hulp te bieden aan het kinderspiitaal "William Soler" Havana, waar Aleida Guevara, dochter van "Che", arts is. De tekening werd speciaal voor onze vereniging ontworpen door "Chip" Beck, Combat Artist uit de U.S.A.

Steuncampagne gevoerd door
Vrede vzw
Galgenberg 29, 9000 Gent
prk 000-0956015-80

Steunkaart 100 F

Verantw. uitg.: Michel Vanderborght, Beukendreef 15, 9401 Pollare-Ninove

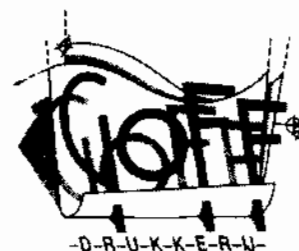

TO: MICHEL FROM CHIP!

FOLLOWING IN THE FOOTPRINTS OF THE FISHERMAN

wij nemen
uw drukwerk
au sérieux

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 216 73 73
Fax (09) 216 73 74

België in de wereld - Ontmijning in Kosovo

België bestelde om 3 miljoen Bf uit te geven voor de voorbereiding van de ontmijning van Kosovo. Deze bijdrage wordt vrijgemaakt op het budget "noodhulp aan slachtoffers van conflictsituaties" van de begroting van Buitenlandse Zaken. Dit bedrag wordt gestort aan de Dienst van de VN voor Mijnactie (UNMAS). België ligt samen met Canada aan de basis van dit initiatief, dat ook door beide landen volledig wordt gefinancierd.

UNMAS wenst voor de duur van zes maanden een deskundige aan te stellen om alles in gereedheid te brengen om onmiddellijk met de opruiming van de mijnen te kunnen beginnen van zodra Kosovo toegankelijk is geworden. Deze deskundige zal contacten leggen met in de regio aanwezige internationale organisaties, onderzoeken welke technologische ontmijningsinstallaties kunnen worden gebruikt en tevens werken met de vluchtelingen zelf.

Participatie KFOR

Het persbericht van de Ministerraad geeft o.m. volgende detailleringen:

- België concretiseert haar deelname aan de Kosovo-force als volgt:
  - Één "Battle Group" van 910 militairen, die bestaat uit een gevechtsbataljon (506 militairen) en steunelementen (404 militairen).
  - Een peloton ambulanciers (52 militairen)
  - Een detachement Licht Vliegwezen (99 militairen en 4 helicopters)
  - Een Nationaal steunelement

In totaal gaat het om 1100 personen. Deze troepenmacht kan ingezet worden voor een periode van één jaar.

- De Ministerraad van 10 juni gaf tevens haar akkoord om de mijnenjagers "Aster" en "Bellis" in te zetten in de Adriatische Zee. In het kader van de luchtoperaties tegen Voormalig Joegoslavië zijn de NAVO-vliegtuigen soms genoodzaakt om voor hun landing (op bv vliegdekschepen) hun niet-gebruikte bommen boven de Adriatische Zee af te werpen. Hiervoor werden speciale zones afgebakend. De mijnenjagers zullen ingezet worden om deze munitie op te ruimen.

- De Ministerraad heeft akte genomen van de deelname van het fregat "Wandelaar" aan de operatie "Visit and Search" in de Adriatische Zee. Zodra de

NAVO beslist dat, gezien de vordering van de terugtrekkingen van Servische troepen, het mogelijk wordt deze operatie op te schorten, zal met de NAVO de wenselijkheid van een verdere Belgische deelname onderzocht worden.

- De hogervermelde deelname aan Kfor noodzaakt de regering om de Belgische troepen in de regio te herschikken. In samenspraak met de NAVO en de partners zal dit gebeuren door het afbouwen van de Belgische deelname aan de NAVO-operatie Allied Harbor (Afor) in Albanië.

Kindsoldaten

Donderdag 17 juni werd in Genève gestemd over de Conventie van de Internationale Arbeidsorganisatie die de ergste vormen van kinderarbeid moet bannen. Een van de punten was een absoluut verbod op het inzetten van kindsoldaten. In de Verenigde Staten worden op de militaire academies evenwel ook jongeren onder 18 jaar gerecruiteerd. Washington wil de mogelijkheid openhouden dat deze jonge recruten toch nog op de een of andere manier kunnen worden ingezet tijdens een conflict. België heeft samen met Groot-Brittannië en Nederland, een Amerikaans amendement in die zin mee ondersteund. De voorgestelde eindtekst die uitging van een absoluut verbod is nu afgezwakt.

Waarnemers menen dat deze beslissing van de ontslagnemende regering in tegenstrijd is met vroegere uitspraken van Staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking Reginald Moreels die een strenge aanpak van de problematiek van kindsoldaten voorstond.

Amerikaans verlanglijstje

Wil België aantrekkelijker worden voor buitenlandse investeerders moet er wel een en ander veranderen in dit landje. De Amerikaanse Kamer van Koophandel in België pleitte in haar "Foreign Investors' Agenda" onder meer voor een verlaging van de personen- en vennootschapsbelasting. Deze laatste belasting moet van het huidige 40,17 procent naar maximum 35. Zoniet bestaat het gevaar dat ondernemingen en winsten verhuizen naar landen met lagere belastingstarieven. Concurrentiële belastingstarieven winnen als gevolg van de invoering van

de euro aan belang binnen de Europese Unie als wapen in de strijd om buitenlandse investeerders aan te trekken.

Ook moet de crisisbelasting van 3 procent (ingevoerd om België klaar te stomen voor de invoering van de euro) worden afgeschaft en de arbeidsmarkt geflexibiliseerd. Hier stelt men dat afwijkingen van de strikte uurroosters moeten worden toegestaan zonder dat de organen die de werknemers vertegenwoordigen (ondernemingsraad, syndicale delegatie, comité veiligheid) daarvoor altijd hun toestemming moeten geven.

Er moeten meer industrieterreinen komen bij zee- en luchthavens en andere economische centra. De administratieve rompslomp dient dringend te verminderen. (FET)

Buitenlandse handel

Voor de eerste drie maanden van het jaar 1999 totaliseerde België 1.569 miljard BF aan export en 1.395,4 miljard import. Dat maakt dus een positieve handelsbalans van 173,6 miljard BF. Voor dezelfde periode van het jaar 1998 bedroeg de export 1.637,6 miljard en de invoer 1.498,1 miljard, of een positieve handelsbalans van 139,5 miljard.

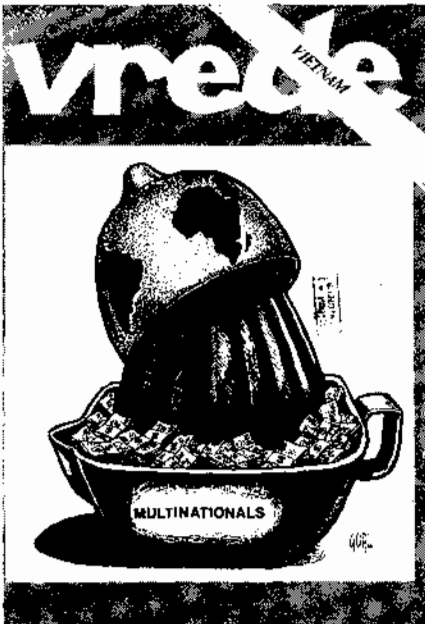
De landen van de Europese Unie vertegenwoordigen 77% van onze export en 70% van de importen.

Onze export naar Europese landen buiten de Unie en naar Amerika verminderen. Naar Azië stijgt de uitvoer met zo'n 8%.

Leningen van staat tot staat

Er werden staatsleningen toegekend aan Tanzania voor 86.920.000 Bf en aan Vietnam voor 195.994.187 Bf.

Het stelsel van staatsleningen moet in het algemeen ontwikkelingslanden de mogelijkheid geven om tegen zeer gunstige voorwaarden Belgische goederen en diensten aan te schaffen die voor hun economische en sociale ontwikkeling onontbeerlijk zijn. Het gaat om zogenaamde zachte leningen; ze zijn in twintig gelijke jaarlijkse afbetalingen terugbetaalbaar na een respittermijn van 10 jaar. De intrestvoet bedraagt hetzij 0% hetzij 2% per jaar. Omdat het Bruto Nationaal Product per inwoner van Tanzania en van Vietnam minder bedraagt dan 1500 dollar (1997) worden renteloze leningen toegekend.

Persmededeling

land vertegenwoordigen.

De delegatie heeft contacten gehad met syndicale, politieke, culturele e.a. organisaties van diverse ideologische strekking in België o.m. met de nationale verantwoordelijken van ACOD, ACW, KP, BSP en de gewestelijke verantwoordelijken van ABVV, ACV, ACOD, BSP, KP, CVP, PVV, e.a. Zij werd ook ontvangen door de gemeentelijke autoriteiten van Oostende, Bredene en Harelbeke.

Gedurende deze contacten en in de publieke conferenties werd de huidige toestand in Spanje belicht. Pers, radio en televisie hebben daarover verslag uitgebracht.

Uit deze gegevens blijkt, dat de strijd voor de vrede in Spanje, zoals onder andere fascistische regimes, nauw verbonden is met de strijd voor democratie en vrijheid. Alle democratische krachten moeten mekaar daarin treffen. Nu in Portugal aan het fascisme de macht werd ontnomen (na een bewind van 47 jaar), accentueert dit nog het anachronisme van Spanje, waar het franquisme zich nog maar alleen door

repressie in stand houdt. Dit is bijzonder pijnlijk voor Spanje, maar tevens een hinderpaal voor de vorming van een Europa der volkeren.

De unanieme wil van het democratisch Spanje, tot uiting gebracht door de Spaanse delegatie, vond volledige instemming bij alle gecontacteerden in België. Het is noodzakelijk, dat de scheiding in de geesten, veroorzaakt door de burgeroorlog, gemeenschappelijk overwonnen wordt om het democratisch, pluralistisch en pacifistisch alternatief te verwezenlijken.

Vrede vzw en de BUVV engageren zich tot de verspreiding van de standpunten van de Spaanse delegatie en tot het mobiliseren van de verschillende tendenzen van de openbare opinie voor meer solidariteit met de volkeren van Spanje. Het franco-regime moet geïsoleerd worden. Dit dient niet alleen de volkeren van Spanje, maar is ook nodig voor de vrede in Europa en in de wereld.

Gent, 20 mei 1974.
17 jrg, nr. 134, juni-juli-aug.

VREDE vzw, de Belgische Unie van de Verdediging van de Vrede en de Vredesbeweging van Spanje drukken hun tevredenheid uit over de goede ontvangst van de delegatie van deze laatste beweging door de Belgische openbare opinie. Deze delegatie omvatte: prinses Maria Teresa de Bourbon de Parme, de dichter Marcos Ana en de priester Augustin Puig, die verschillende democratische krachten van hun

Hulde aan Jeanneke

De vredesidealen en het engagement van Jeanneke indachtig, veroorloofden we ons de vraag om in plaats van bloemen en kransen een milde bijdrage te storten voor de projecten van Handicap International.

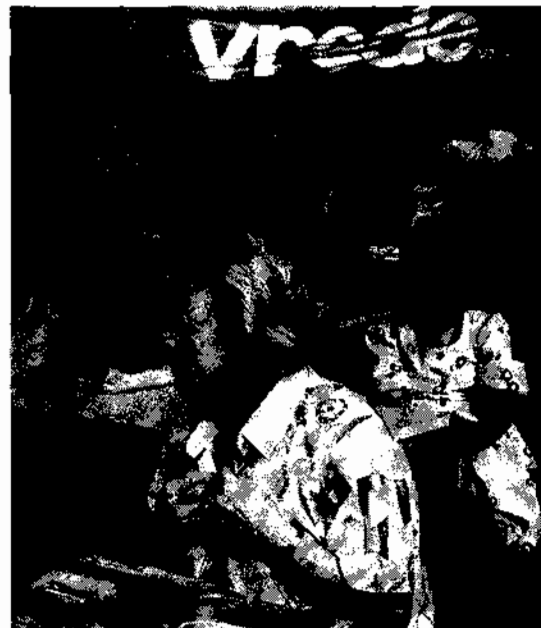
Jeanneke was zeer erg begaan met de slachtoffers van de anti-persoonsmijnen en wij hopen op deze manier een echo te kunnen zijn van haar goedheid. De bijdragen zullen via de vzw Vrede - waar Jeanneke ontelbare jaren actief was als vrijwilligster - integraal worden overgemaakt aan Handicap International, teneinde hun werking in Cambodja, Vietnam, Laos, Angola, Mozambique, e.a. landen te steunen. Onze oproep is tot onze vreugde zeer gunstig onthaald bij familie en vrienden.

Vrede vzw ontving - met de vermelding 'Jeanneke' - reeds de som van 79.850 BF voor dit doel.

Hiërmee is nog te aangetoond hoezeer Jeanneke in elk van ons de beste gevoelens kon losmaken.

Wij bewaren aan haar een zeer warme herinnering.

André Chantal en Merel De Smet
Georges Spriet, secretaris Vrede vzw

Lezers van Vrede die zich eveneens bij deze speciale hulde aan Jeanneke willen aansluiten kunnen nog een bijdrage storten op prk. 000-0956015-80 van Vrede vzw, Galgenberg 29, 9000 Gent met de vermelding: "Jeanneke".

ATTAC: een instrument tegen de "Globalisering"

Een jaar geleden, op 3 juni '98, werd te Parijs de organisatie ATTAC (Action pour une taxation de transaction financières pour l'aide aux citoyens) (1) opgericht. Het artikel "Désarmer les marchés" (2) van Ignacio Ramonet, hoofdredacteur van "Le Monde Diplomatique" (3) gaf de aanleiding tot de stichting van ATTAC.

Ramonet wees in deze bijdrage op de neo-liberale mondialisering die geleid heeft tot grotere ongelijkheid. De dominantie van Noord over Zuid en de groeiende kloof in de geïndustrialiseerde wereld tussen arm en rijk.

Hij wees hierbij op de wereldwijde economische oorlog die aan de gang is, waarbij de nationale economieën onderworpen worden aan de globale, financiële markten.

Hierin zag Ramonet eveneens de oorzaak van allerlei wereldproblemen, zoals de ondraaglijke schuldenlast van de derde wereld, de internationale financiële crisis, de toenemende werkloosheid, het groeiend aantal armen, de etnische oorlogen, de migrantenstroom en de onveiligheid en verrechtsing. Een eerste stap om het tij te doen keren zag de hoofdredacteur van "Le Monde Diplomatique" in de Tobin-taks. Een plan dat reeds was uitgewerkt door de Amerikaanse Nobelprijswinnaar James Tobin in 1972. Dit zou er in bestaan op de financiële markten een belasting te heffen die de economie zou stabiliseren maar gelijktijdig fondsen ter beschikking te stellen voor de internationale gemeenschap. Met een bescheiden taks van 0,1 % zou dit jaarlijks 166 miljard dollar opleveren, wat tweemaal meer vertegenwoordigt dan de jaarlijkse som die nodig is om tegen het begin van de komende eeuw de extreme armoede uit de wereld te bannen. Een heffing van 0,25 % zou zelfs 290 miljard dollar opleveren.

Het is hierbij goed om weten dat dagelijks 1.500 miljard dollar voor speculatieve doeleinden door de wereld zweeft, terwijl de wereldhandel per jaar ongeveer 6000 miljard dollar bedraagt.

DE OPRICHTING VAN ATTAC

Het voorstel van Ramonet was om ATTAC als een niet-gouvernementele wereldorganisatie op te richten, samen met de vakbonden, culturele, sociale en ecologische organisaties, om druk uit te oefenen op de regeringen en andere beleidsmensen. De medewerkers van "Le Monde Diplomatique" namen het initiatief.

Op 3 juni werd ATTAC wettelijk gesticht. Op 9 juni werd een persconferentie gehouden, onder voorzitterschap van Viviane Forrester, auteur van het boek "De terreurs van de economie". Verschillende kranten sloten zich aan bij het initiatief. Naast "Le Monde Diplomatique", "Politix", "Charlie Hebdo", "Témoignage Chrétien", "Humanité Hebdo" e.a.

Verschillende vakbondsfederaties van de banken (CGT-CFDT, UGICT), boerenfederaties, werklozencomités, de syndikaten van magistraten, leraars en ingenieurs en ook talrijke personaliteiten sloten zich aan bij de oprichting van ATTAC.

Erevoorzitter werd Ignacio Ramonet, voorzitter Bernard Cassin (redactiesecretaris van "Le Monde Diplomatique"), vice-voorzitter Chantal Aumeran (van het nationaal syndikaat van de belastingambtenaren) en François Dufour (van de federatie van boeren) en algemeen secretaris Christophe Aguiton (van de werklozencomités).

Tevens werd een wetenschappelijk comité opgericht, samengesteld uit professoren en specialisten, dat als opdracht heeft de nodige en gepaste studies uit te voeren en documenten te publiceren.

Maar ATTAC wil zich niet beperken tot de Tobin-taks maar wenste zijn doelstellingen uit te breiden o.m. door te ijveren voor een vermogensbelasting, de afschaffing van de belastingparadijzen, het negatief aspect van de pensioenfondsen, controle op de internationale akkoorden of projecten zoals b.v. het Multilateraal Akkoord voor Investerings (MAI). Kortom,

zich op alle vlakken inzetten tegen de prerogatieven die het financieelkapitaal zich toeëigent ten koste van de gemeenschap. Sindsdien is ATTAC in een jaar tijd uitgegroeid tot een beweging met 10.000 leden en werden er reeds 110 regionale comités opgericht. In het parlement werd de minister van economie, Strauss-Kahn, geïnterpelleerd, en ik heb zelf kunnen vaststellen dat, tijdens de recente meetings en verkiezingsdebatten, het probleem van de Tobin-taks steeds aan de orde werd gesteld.

Natuurlijk gebruiken de tegenstanders wel steeds het argument dat dit een wereldprobleem is dat niet door één land kan vooropgesteld worden.

In "Le Monde" (17/6) werd bekend gemaakt dat op 16/6 in het parlement, op initiatief van volksvertegenwoordigers van de regeringspartijen (PS, Communisten, Groenen, MDC en Radicals), een comité van ATTAC werd opgericht. Reeds 60 parlementsleden hebben zich bij dit initiatief aangesloten.

Na de Europese verkiezingen werd door een delegatie van ATTAC een nationale petitie, voor het taxeren van de financiële transacties te Straatsburg aan de leiders van de verschillende politieke fracties overhandigd.

INTERNATIONAAL

De Franse oprichters zijn er van in het begin van uitgegaan dat, om te slagen, ATTAC een brede niet-gouvernementele wereldorganisatie moet worden.

Een vijftiental verenigingen van ATTAC is in Europa, Afrika en Noord en Zuid Amerika reeds opgericht of worden eerstdaags gesticht.

Een internationale ontmoeting zal eveneens plaats hebben te Parijs op 24, 25 en 26 juni.

BELGIË

Op 10 februari namen een 60-tal personen in Brussel deel aan een vergadering waar ATTAC België werd gesticht. Enkele plaatselijke afdelingen werden reeds opgericht. Op 6 juni werd eveneens te Gent tijdens een congres waarop een zestigtal personen aanwezig was ATTAC Vlaanderen opgericht.

Na de uiteenzettingen van Eric Goeman, Jaap Kruithof, Paul Verbraken en Ronald Commers, gevolgd door een dialoog met de deelnemers, werd een voorlopig comité samengesteld. Dat heeft als opdracht een nieuwe bijeenkomst in september voor te bereiden, waarop naast een ontwerp van statuten, een actieprogramma zal worden besproken.

André De Smet

P.S.

(1) "Akte voor een heffing op de financiële verrichtingen ten behoeve van de burger"

(2) "Ontwapen de markten"

(3) "Le Monde Diplomatique" is een progressief, onafhankelijk maandblad. De oplage steeg van 100.000 in 1991 tot 190.000 in 1998.

"Le Monde Diplomatique" verschijnt eveneens in samenwerking met nationale maand- of weekbladen in Italië, Duitsland, Zwitserland, Spanje, Mexico, Griekenland, Portugal, en in de Engelstalige en Arabische wereld. Samen maakt dit een oplage uit van 700.000 exemplaren.

Nuttige adressen:

ATTAC Vlaanderen, Dracenastraat 21, 9000 Gent
ATTAC Belgique, p.a. CNCD, 9 Quai du Commerce, 1000 Brussel
ATTAC France, 9 bis, Rue de Valence, 75005 Paris

Verenigingen die over dit thema een avond willen voorbereiden kunnen zich ook wenden tot Vrede vzw, Galgenberg 29, 9000 Gent. Tel. (09) 233 46 88 die hen hierbij behulpzaam wil zijn.

De Britse socialistische premier, Tony Blair, heeft volgens de Britse krant "The Sunday Telegraph" zijn conservatieve voorgangster, Margaret Thatcher, gevraagd hem te adviseren in het Kosovo conflict. De 73-jarige "ijzeren dame" heeft Blair aangespoord binnen de NAVO het leiderschap op zich te nemen en de Amerikanen te waarschuwen en te overtuigen om niet toe te geven.

De blanke Zuid-Afrikaanse gemeenschap eist een afzonderlijke staat die uit vier regio's van Zuid-Afrika zou bestaan. Ze hebben hun eis aan Nelson Mandela voorgesteld die hun doorverwezen heeft naar Thabo Mbeki, de nieuwe president.

Premier J. L. Dehaene bracht, na de NAVO-top te Washington, even een blitz bezoek aan Mexico. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om even binnen te lopen in het kindertehuis Casa Hogar in Toluca, dat in 1986, tijdens de wereldkampioenschappen voetbal op initiatief van de Rode Duivels werd opgericht. Hij overhandigde er, met een groot gebaar, sportzakken van de NMBS en petjes van Belgacom ...

Oxfam Internationaal berekende dat wereldwijd 320 miljard frank nodig is om de kwaliteit van onderwijs en leermiddelen te verbeteren. Dit is volgens Oxfam minder dan de helft van wat Amerikaanse ouders per jaar besteden aan speelgoed en een zelfde bedrag als de wereld in vier dagen uitgeeft aan bewapening.

Manuel Babić die op 4 mei in Californië werd geëxecuteerd, na beschuldigd te zijn van moord, was een oud-strijder uit de Vietnamoorlog. Opgesloten sinds 1990 was hij zwakzinnig geworden. De vooravond van zijn terechtstelling werd hem het "Purple Heart", een ereteken voor Vietnamveteranen overhandigd.

In de V.S. kan men, via Internet, de meest gefistikeerde wapens kopen gaande van een luchtpistool tot een AK 47 of een "gewoon" Tiger geweer met verrekijker. Alle types en merken worden er voorgesteld. De prijzen schommelen van een Browning Buchman kaliber 22 voor 150 dollar, tot het model revolver, die de piloten dragen, aan 3.500 dollar. De bestelling wordt uitgevoerd via een wapenwinkel

in de buurt van de belangstellende. Volgens de nieuwe federale wet volstaat het dat de geïnteresseerde zijn identiteit kan bewijzen.

Sadako Ogata, hoofdcommissaris voor de vluchtelingen verklaarde zeer bezorgd te zijn over het feit dat de maffia in Albanië jonge Kosovo-vrouwen verplicht zich te prostitueren. In bijzonder zij, die in Albanese families opgenomen werden" (Le Monde 7/5/99). Een Belgische officier zegde voor de V.R.T. dat alle Albanezen over een wapen beschikken...

Met Kosovo is Irak volledig uit de media verdwenen. En nochtans bombarderen Amerikaanse en Britse vliegtuigen nog dagelijks Irak. Wellicht gaat men er van uit dat de tot tanden gewapende Irakezen zich klaar maken op de Britse of Amerikaanse kusten te landen.

De Indonesische dictator Suharto, jarenlang een uitstekende vriend van het Westen en de V.S., heeft meer geluk dan Milosovic. Na in de zestiger jaren een half miljoen communisten te hebben vermoord waarbij vanwege zijn vrienden geen enkel protest weerklonk, werden hem alle kansen geboden om op de weg van zijn bereidheid fortuin te verzamelen. Na de recente financiële krach moest hij uiteindelijk toch opstappen. Hij moet zich echter geen zorgen maken voor de toekomst. Het Amerikaanse weekblad "Time" maakte kort geleden bekend dat Suharto een kapitaaltje bezit van 552 miljard frank (uitgezet in 11 landen) en onlangs nog 337 miljard frank van een Zwitserse naar een Oostenrijkse bank overhevelde. Zeg me wie uw vrienden zijn en... zegt het spreekwoord.

De socialist Tony Blair heeft de totale oorlog verklaard aan "zijn binnenlandse vijand". Wie zijn die gevaarlijke terroristen? De gehandicapten en de alleenstaande moeders die nu bedreigd worden hun sociale uitkeringen te verliezen indien ze niet onvoorwaardelijk om het even welke job aanvaarden die hun voorgesteld wordt.

De code van de fase II van de NAVO bombardementen op Joegoslavië kreeg de naam "Dresden" mee. Dit is de Duitse stad die in februari 1945 - op het einde van de oorlog - door 400 Amerikaanse en Britse bommenwerpers van de kaart werd ge-

vaagd. 650.000 brandbommen werden op Dresden uitgestort. Bilan 35.000 doden. Volgens een Britse strateeg waren de Duitse steden zelf het vel van 'n Britse grenadier niet waard. De NAVO blijkt dus wel te getuigen van veel cynisme.

Terwijl in Turkije de Koerden worden afgeslacht (reeds meer dan 30.000), heeft Turkije zijn grenzen opengezet voor de Koerden. Terezelfertijd werden ook aan de NAVO-vliegpleinen voor bombardementsvliegtuigen die Belgrado moeten plat leggen (zoals dit eveneens het geval is voor de vliegtuigen die Irak bombarderen) ter beschikking gesteld. Israël waar nog veel Palestijnen in vluchtelingenkampen leven en vervolgd worden heeft op zijn beurt aan Kosovaren gastvrijheid verleend. De Amerikanen willen eveneens Kosovaren opnemen maar dan in tenten in hun militaire basis in Guantánamo op Cuba. Waarheen zullen de Kosovaren dan heen vluchten wanneer de NAVO zou besluiten een raid uit te voeren om Cuba te bevrijden van de Amerikaanse bezetting.

Een Amerikaanse militaire rechtbank heeft de V.S. piloot, Richard Ashby, die het ongeval in het Italiaanse Cavalese veroorzaakte waarbij 20 mensen (o.w. vijf Vlamingen) het leven verloren, veroordeeld tot een half jaar gevangenis en ontslag uit het leger. Ashby werd veroordeeld om, samen met de navigator, de videoband over het ongeluk te hebben vernietigd en zo het onderzoek belemmerden. Maar voordien was Ashby, door een andere rechtbank, onschuldig bevonden voor onvrijwillige doodslag. Hoe rijk je dit aan elkaar...

Een krant uit Lausanne "l'Hebdo" ontmaskerde de praktijken van de farmaceutische firma Van T.X. uit Basel. Deze ronselt in Oost-Europa personen om als proefkonijnen te dienen. L'Hebdo wijst er op dat sinds verschillende maanden personen, meestal jongeren, uit Estland, Polen, Macedonië e.a. regio's uit Joegoslavië naar Basel worden gelokt. In het contract dat hun wordt voorgelegd en opgesteld in een taal die ze meestal niet verstaan, is niet vermeld welke proefnemingen deelnemen. Een student uit Estland zegde dat de reis per vliegtuig werd betaald en ze voor hun medewerking een vergoeding kregen van 36.000 fr. wat driemaal het in Estland uitbetaalde loon vertegenwoordigt. een gemakkelijke prooi dus.